

Aktualna vprašanja nadaljnega uresničevanja politike ekonomske stabilizacije

Ekonomsko stabilnost bomo uresničili le z večjo produktivnostjo dela

Hiter razvoj naše države so stalno spremljali nekateri problemi nestabilnosti in inflacije, pa tudi ekonomska in socialna nasprotja. Ta nasprotja smo večkrat uspešno presegli, vendar pretežno za kratek čas. Vsi ti problemi, ki so se odražali tudi v zadnjem srednjeročnem obdobju, so narekovali stabilizacijsko in protinflacijsko naravnano tekočo politiko razvoja, še posebej pri oblikovanju planov za obdobje 1981—1985. Zato smo kot osnovne naloge v družbenoekonomskem razvoju zapisali naslednje:

- doseganje skladnejših odnosov v deviznobilančnem in plačilnobilančnem položaju republike s povečanjem izvoza;
- povečanje proizvodnje in drugih dejavnosti ter dohodka;
- večja in boljša uporaba domačih virov energije ter nadomeščanje uvoza;
- oblikovanje skladnejših razmerij v blagovno-deviznih odnosih in povečanje ponudbe in skladnejše povpraševanje;
- krepitev deleža sredstev za razširitev materialne osnove dela;
- razvijanje in krepitev stimulatивnejše delitve osebnih dohodkov;
- preverjanje vseh sedanjih investicij in nameranih investicij.

Pri uresničevanju teh nalog smo na nekaterih področjih dosegli uspehe, na drugih področjih pa se razmere zelo zaostrojujejo in to predvsem pri zagotavljanju surovin in repromaterialov, politiki cen, ekonomskih odnosih s tujino in izpolnjevanju gospodarskih ciljev za 1981. leto, saj je proizvodnja v prvih šestih mesecih v zaostanku za resolucijsko začrtanimi rasti. Obseg industrijske proizvodnje je v republiki komajda presegel lanskoletno raven, v Ljubljani pa se je povečal le za 1,7 odstotka. Zaskrbljujoče je predvsem to, da lanskoletnega obsega proizvodnje ne dosegajo tiste dejavnosti, ki pomenijo začrtano prestrukturiranje posameznih reprodukcijskih celot. Prav zaradi tako zaostrenih odnosov je predsedstvo SFRJ v skladu s svojo pristojnostjo skupaj z zveznim izvršnim svetom obravnavalo gospodarsko situacijo in predlagalo skupščini SFRJ, da pri obravnavanju ocen gospodarskih gibanj vzpodbudi in razširi družbeno aktivnost, povezano z izvajanjem politike gospodarske stabilizacije in odločnejše ureja zelo zaostrene probleme na tem področju.

Zato se je potrebno odločno spoprijeti z gospodarsko neupravičenim prelivanjem kratkoročnih in dolgoročnih kreditov, s čimer bi poleg zmanjšane porabe odpravili enega izmed glavnih virov ustvarjanja visoke inflacije.

Prav tako je predsedstvo o svojih pobudah in stališčih obvestilo vsa predsedstva republik in avtonomnih pokrajin, da se v vseh okoljih in organih izvaja ustrežna akcija in da se dajo pobude za ukrepe, ki naj omogočijo dosledno uresničevanje ciljev in nalog, začrtanih z resolucijo o politiki uresničevanja srednjeročnega družbenega načrta Jugoslavije za obdobje 1981—1985 v letu 1981. Zaradi tega je koordinacijski odbor pri SZDL skupščine občine Ljubljana-Šiška za uresničevanje ekonomske stabilizacije obravnaval trenutno stanje in rezultate gibanj v naši občini.

Na podlagi ocene stanja je sklenil, da je potrebno povsod izpeljati konkretne akcije za izboljšanje družbenoekonomskih razmer. Preveriti in oceniti je potrebno izvajanje in uresničevanje stabilizacijskih ukrepov v sleherni delovni organizaciji, obravnavati primere in pereča vprašanja ter naloge.

V ta namen je bil v ponedeljek, 13. julija, sklican posvet predstavnikov skupščine občine Ljubljana-Šiška z najodgovornejšimi delavci Litostroja, kjer smo spregovorili o vseh aktualnih gospodarskih gibanjih v naši delovni organizaciji. Aktualna gospodarska gibanja ter problematiko pri uresničevanju gospodarske politike v naši delovni organizaciji je na posvetu podal tovariš Darinko Kolbl, pomočnik generalnega direktorja za tehnično koordinacijo, katerega poročilo objavljamo v celoti.

RAZPRAVA POMOČNIKA GENERALNEGA DIREKTORJA DIPL. ING. DARINKA KOLBLA NA POSVETU PREDSTAVNIKOV DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ, SAMOUPRAVNIH ORGANOV IN VODSTEV TOZD IN DS TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ S PREDSTAVNIKI SKUPŠČINE OBČINE LJUBLJANA-ŠIŠKA O STABILIZACIJSKIH PRIZADEVANJH V LITOSTROJU

Z nekaterimi podatki, ki se nanašajo na poslovanje Litostroja bom skušal osvetliti naš položaj v tem trenutku, ko govorimo o stabilizacijskih prizadevanjih. Ko sem razmišljal, kaj bi najprej navedel kot informacijo, sem pripravil podatke o tem, kakšna je zasedba z naročili v Litostroju.

KAKŠNA JE ZASEDBA Z NAROČILI V LITOSTROJU

Menim, da ti podatki lahko kažejo, kakšen bo položaj delovne organizacije v prihodnjem obdobju. Če namreč ne bi imeli zadostnih naročil, bi bil lahko to velik problem za našo delovno organizacijo.

Treba je povedati, da ima Litostroj podpisanih naročil skoraj za triletno delo, to je približno 38.000 ton finalne proizvodnje. Obvezali smo

se, da bomo z letošnjim planom realizirali 16.000 ton finalne proizvodnje. Pri tem pa lahko računamo še na porast finalizacije, ki bo v naslednjem letu skoraj gotovo prisoten. Število naročil oziroma ta količina predstavlja po vrednosti 8,350 milijarde din. Zanimiva je struktura naročil, saj je za domače tržišče podpisanih naročil 47 odstotkov, za izvoz pa 53 odstotkov. Od teh 53 odstotkov podpisanih naročil je 28 odstotkov naročil za konvertibilno področje in 25 odstotkov za klirinško. Ponovno poudarjam, da je to podatek podpisanih naročil, ki ne pove, kako bodo posamezna naročila realizirana v posameznih obdobjih. Ta je seveda zaradi dolgega ciklusa proizvodnje v posameznih obdobjih, kar se izvoza tiče, bolj ali manj ugodna (od 25 % — 35 %). Da pa je ta visok porast izvoznih naročil tako ugoden, je potrebno pripisati nekaterim naroči-

lom, ki smo jih podpisali prav v zadnjem obdobju. Eno izmed najpomembnejših naročil je pogodba, ki smo jo podpisali v preteklem tednu za HADITO v Iraku. Nosilec posla je HIDROGRADNJA iz Sarajeva, v delo pa so vključeni Litostroj, Metalna iz Maribora, Rade Končar iz Zagreba. Vrednost celotnega naročila je okrog 580 milijonov dolarjev, na Litostroj odpade približno 60 milijonov dolarjev in je to v zgodovini Litostroja najboljše naročilo. Pri tem je potrebno povedati, da je 60 milijonov dolarjev za nas čisti devizni priliv. Za naše razmere je zanimiva tudi naslednja analiza: če pogledamo izvozna naročila po skupinah, potem so pri izvozu udeležene pravzaprav vse naše proizvodne skupine, z edino trenutno izjemo — proizvodi talnega transporta.

Pri turbinah, črpalkah, žerjavih in reduktorjih, torej v naši klasični proizvodnji, je 70 odstotkov izvoznih pogodb, za naše tržišče pa 30 odstotkov. To se pravi, da v to skupino spada predvsem del klasične proizvodnje, kjer se uvršča tudi HADITA, KIRKU, reduktorji, polarni žerjavi za Sovjetsko zvezo, preoblikovalni stroji za Sovjetsko zvezo in Zvezno republiko Nemčijo, in še nekatera manjša naročila. Pri preoblikovalni opremi je izvoznih naročil trenutno 34 odstotkov, vendar se odstotek s tem zvišuje na 53 odstotkov.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Na plaži v Fiesi je živahno od jutra do večera (Foto M. M.)

KO DELAMO — DELAJMO KO POČIVAMO — POČIVAJMO

Občan, ki je oddal vlogo na sodišče, upravni organ ali kako drugo institucijo v mesecu juniju, lahko kar mirno počaka do septembra, saj je kaj malo možnosti, da bo dočkal rešitev že prej. Dejstvo je, da v poletnih mesecih redno delo precej zastane. Veliko ljudi je na dopustih, tisti pa, ki ostanejo, opravljajo bolj »dežurno« funkcijo pri telefonu ali pa na najhitrejši možni način odpravljajo (redke) »nadležne« stranke. Toliko časa si seveda le še najdejo, da skočijo po nakupih na trg ali pa v sosednji bife na hladno pivo.

V Litostroju si seveda takšnega »dolgega vročega poletja« ne moremo privoščiti. Če proizvodnja tudi poleti ne bi normalno tekla, bi jeseni gotovo ostali praznih kuvert (žepov). Resnici na ljubo je treba priznati, da v teh mesecih manj naredimo, vendar pa je to do neke mere tudi normalno. Veliko ljudi je pač na dopustih, manj učinkoviti pa so tudi naši partnerji in gospodarstvo ter infrastruktura v celoti. Važno pa je, da se tem objektivnim vzrokom za manjšo produktivnost v preveliki meri ne pridružijo še subjektivni, katerih paleta je kar široka.

Odsotnost naših sodelavcev (predvsem šefov) nas kaj rada zavede v »zabušavanje«. Toplo sonce po malici nas kar zadrži na mehki travici. Prazni klepeti so včasih prav maratonski. Ob enih že kar pospravljamo ... Ob petkih nam pa sploh »jermen dol pade« ... Za nekatere predstavlja poletje sploh ene same počitnice — obdobje nedela. Vendar le za nekatere. Če gremo skozi proizvodne dvorane, vidimo, da se stroji vrtijo, kompresorji hrumijo, končni izdelki odpravljajo ...

Ta poziv torej ni namenjen tistim, katerih telesa se potijo, katerih glave so polne problemov in skrbi, temveč vsem drugim, ki sami najbolj vedo, da njihovih 8 ur ni izkoriščenih tako, kot bi moralo biti. Konec koncev pa nam nedelo tudi ne daje pravega zadovoljstva. Kako hitreje minejo ure, ko delamo, kot tiste, ko smo »srečni«, da nam ni treba delati! In če se nam včasih zazdi, kot da trenutno dela niti ni (to velja predvsem za »posredne proizvajalce«), tedaj malo pomislimo in ga najdemo! Morda bi lahko postorili kakšne stare »grehe«, rešili problem, ki ga odlagamo v spodnji predal že mesece ... Morda bi ob siceršnjem zmanjšanem pritisku našli več časa za premislek in poskusili s kakšno tehnično izboljšavo ali koristnim predlogom!

In bomo dosledni v vsem: kadar smo na delu — delajmo in kadar smo na dopustu — res počivajmo! Če je le mogoče, vzemimo čimveč dopusta naenkrat in se (tako kot delu) temeljito posvetimo tudi oddihu. Izberimo tisto, kar nas najbolj sprošča: morje, planine, vrt, vikend, šport, vinograd ... in tedaj pozabimo na preostalih enajst mesecev, na meglena zimska jutra, na trdo delo ... da, celo na Litostroj in sodelavce, saj vsega tega bo še med letom dovolj! Dobro nam bo delo in če bomo še zagoreli od sonca ter okrepljeni od gibanja na svežem zraku, se bomo septembra prav radi zopet vrnili VESELO NA DELO.

tt

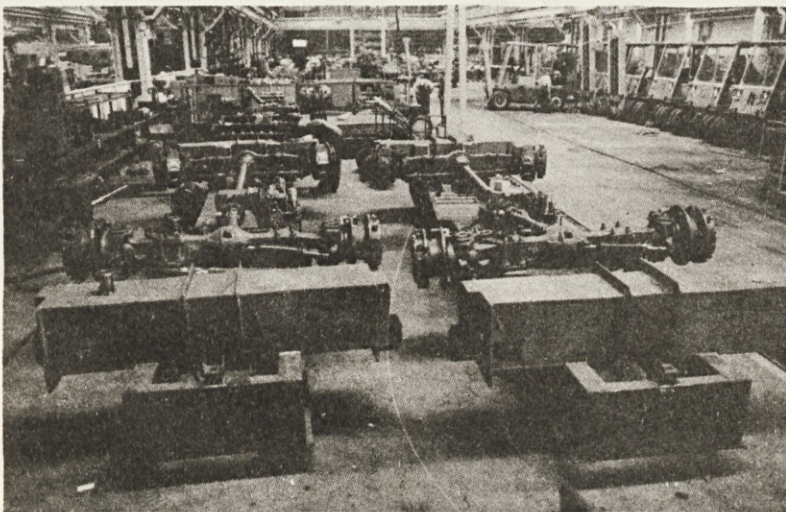
P.S. Če ste na dopustu in ste se odločili prav res in temeljito pozabiti na vse, potem celo tega časopisa ni treba v celoti prebrati, temveč kvečjemu počitniško stran.

FOTOREPORTAŽA

V teh vročih julijskih dneh, ko so naše vrste v tovarni dokaj razredčene zaradi letnih dopustov, tudi pero težje in bolj nerodno škriplje po papirju. Pa vendar — delo in življenje v tovarni tečeta naprej. Tako je tudi prav, saj nas velike planske obveznosti za leto 1981 prisiljujejo k temu, da moramo tudi v času letnih dopustov intenzivno opravljati vse tiste ključne naloge, ki pomenijo izpolnjevanje gospodarskega načrta.

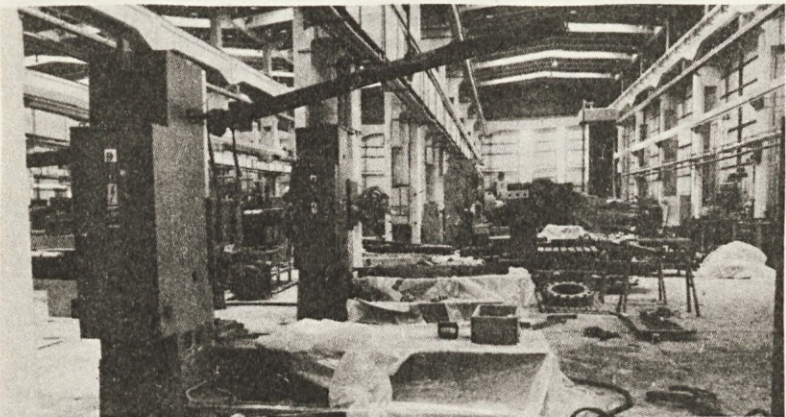
S fotoaparatom smo obiskali nekatere temeljne organizacije oziroma njihove večje obrate in pri tem zabeležili utrip dela v teh vročih julijskih dneh.

Kako smo delali v juliju

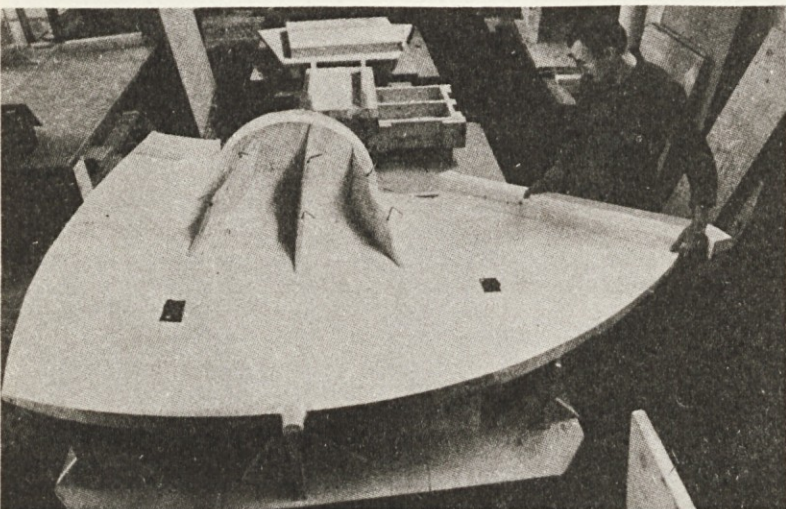

V novi tovarni tozda TVN je bilo ta dan nekoliko vroče, vendar je delo teklo normalno in živahno. Skoraj pri vseh obdelovalnih strojih so bili delavci, pa tudi montaža je bila polna.

Kot zanimivost so nam pokazali in povedali, da so pričeli z montažo dveh prototipov mobilnih dvigal 20 Mp. Ta dvigala Litostroj razvija skupaj s poljsko tovarno avtodvigal »BUMAR«. V Litostroju bomo izdelali celotno podvozje, Poljaki pa nadgradnjo, kamor spada vrtljivi zgornji del dvigala z ležajem (na sliki).

V novi hali tozda PPO so nam povedali, da na vseh področjih intenzivno delajo, proizvodnja že teče skoraj normalno, čeprav je v tej novi hali še nekaj gradbenikov, inštalaterjev, predvsem pa naših in tujih monterjev strojne opreme, ki pospešeno montirajo nove stroje. Nekateri stroji tečejo že več mesec, sedaj pa monterji sestavljajo in preizkušajo tiste, ki so nam jih proizvajalci poslali z zamudo.

Tudi v obratu modelne mizarne kljub dopustom intenzivno delajo. Model lopatice za Kaplanovo turbino je prav gotovo najzahtevnejše modelno-mizarско delo pri nas. Če sta les in orodje ubogljiva, potem se tudi v teh julijskih dneh, čeprav s kapljicami na čelu, da veliko narediti.

Ekonomsko stabilnost le z večjo produktiv —

(Nadaljevanje s 1. strani)

Viličarjev nismo izvažali predvsem zato, ker ni bilo potrebe in smo ves proizvodni program prodali doma. Take so bile potrebe na našem tržišču. Količina proizvodnje je bila pred izgradnjo nove tovarne tako majhna, da nismo nič izvažali.

Izvoz viličarjev zahteva preiščljivi prodor na tržišče in organiziranje servisne službe. V tej smeri še razmišljamo. Določene analize so že opravljene, bodoča naloga tega tozda in prodajnega oddelka pa je — da zagotovi izvoz, ker nekateri elementi kažejo, da se domače tržišče umirja.

POLOŽAJ NA TRŽIŠČU

Glede samega položaja na tržišču lahko rečemo, da se Litostroj na domačem tržišču ni nikdar čutil v privilegiranem položaju, saj je doma imel večje težave kot v tujini. Zanimiv je podatek, da so jugoslovanski investitorji v obdobju 1976—1980 uvozili za 13 milijard dolarjev opreme. To pomeni, da smo naročili v tujini, domači proizvajalci, med njimi Litostroj, pa smo morali najti svoj prostor pod soncem predvsem v izvozu, da smo preživeli. Opremo na tujem trgu so kupovali zaradi ugodnejših kreditov, pa tudi vprašanje deviz se v preteklosti ni postavljalo s tako ostrino kot danes. Prav zato se je moral Litostroj že v preteklosti soočiti s to problematiko in ga sedanji ukrepi niso našli nepripravljenega. Jasno pa je, da naš prodor na tuja tržišča ni bil lahek, saj smo se morali boriti z izredno ostro konkurenco. Tudi za to zadnje naročilo, ki smo ga dobili v Iraku, so konkurirale močne francoske in sovjetske firme.

LETOŠNJI PLAN LITOSTROJA

Letošnji plan Litostroja je kar precej večji od lanskoletnega. Zadali smo si naloge, da bomo izdelali 16.900 ton finalne proizvodnje. Za prvih šest mesecev nismo izpolnili vseh obveznosti, zato nam ostane seveda krepak zalogaj do konca leta. V šestih mesecih smo naredili približno 5500 ton, kar pomeni 35 odstotkov letnega plana. Glede na lansko leto je veliko boljši in sicer za prvo polletje 6 odstotkov večji.

Na izpolnjevanje plana vpliva tudi to, da so nekatera naročila dolgoročna, da se nekatere pogodbenne obveze vlečejo tudi po dve ali tri leta. V plan so zajeta tudi nekatera pomembna naročila, katerih realizacija ni razporejena enakomerno po mesecih, ampak le v določenih mesecih ob koncu leta. Ne glede na to se dobro zavedamo, da se bo treba do konca leta krepko potruditi, da bomo ujeli korak. Jasno je, da je letošnje izpolnjevanje plana in težave, s katerimi se srečujemo, pogojeno z izvajanjem deviznih plačil uvoznega materiala in z nabavo kritičnih materialov na domačem trgu. Kritični materiali so odkovki, ki so izdelani deloma tudi v naši pločevinarni, imamo pa tudi težave s surovinami. Ko je bila opravljena analiza teh problemov, smo ugotovili, da je problematičnih nekaj naročil, ki so bistvena predvsem za količinski, še bolj pa za finančni rezultat. To so predvsem naročila za Sovjetsko zvezo, žerjavi za Energoinvest, kompletna dieselska proizvodnja z vsem obsegom v letošnjem letu in proizvodnja preoblikovalne opreme, ki jo izvažamo za konvertibilno področje Zahodne Nemčije in pa na vzhod v Sovjetsko zvezo. Pri razreševanju problemov, povezanih s temi naročili, je bilo potrebno opredeliti posebno spremljavo, oziroma posebni nadzor in posebno odgovornost. S tem problemom se

ukvarja tudi širši kolegij in upravni odbor. Za to področje so postavljeni nosilci, ki bodo s posebnimi ukrepi in pa s svojo posebno odgovornostjo jamčili, da izpolnimo ta glavna naročila in s tem dosežemo tudi finančni rezultat. Mislim, da se je delovna organizacija dovolj zgodaj lotila tega problema in da vemo, kakšne so naše naloge v naslednjih šestih mesecih. Predvsem je naloge vseh teh tovarišev, da bo proizvodnja teh kritičnih skupin oziroma naročil potekala tako, da jim bomo lahko do konca leta zaključili. To pa seveda ne pomeni, da so vsa ostala naročila izključena; tudi ta zahtevajo ustrezno pozornost. Mi vemo, da moramo do konca leta finalizirati 16.000 ton.

FINANČNO IZPOLNJEVANJE PLANA

Če bi vzporedno s tem navedel problematiko fakturiranja, ki kaže, kako smo finančno izpolnjevali plan, potem je jasno, da tudi sama proizvodnja ni povsem sledila statičnemu, da tudi fakturiranje nekoliko zaostaja v primerjavi z dinamičnim planom fakturiranja.

Mi bi morali od januarja do junija fakturirati približno 1,5 milijarde din, dejansko pa smo 1,04 milijarde din in zaostajamo približno za štiri-deset milijonov din. Ko postavljamo vprašanje, zakaj tak zaostanek pri fakturiranju, je treba med drugim povedati, da se pri proizvodnih stroških, ki nastajajo pri nekaterih naročilih, srečujemo s cenami materialov, postavljenih leta 1977, na njih so temeljila nekatera naročila. Upali smo, da bodo stabilizacijski ukrepi zadržali divjanje cen, da ne bo prišlo do tako obsežne inflacije, vendar se je zgodilo obratno. Pri nekaterih naročilih stroški zato prekoračujejo pogodbeno vrednost, na primer pri opremi za HE Grabovica. Tu se pri analizi stroškov in cene pojavlja znatna razlika v vrednosti 140 milijonov din. Prvo turbino za HE Grabovica smo končali, druga turbina pa je približno tri četrtine narejena in stroški so tu. Sredstva so vezana za fakturiranje in delovna organizacija je prisiljena postaviti investitorju zahteve za preverjanje cene. Pri tem se sklicuje, da je potrebno primerjati ceno opreme prav take HE Sokolovac, ki so jo izdelali Avstrijci in katero nam je investitor nešteto-krat kazal za vzgled. Prisiljeni smo uporabiti to primerjavo in smatramo, da mora biti cena opreme za HE Grabovica podobna, kakor je bila iz deviz v dinarje preračunana za HE Sokolovac.

CENE

Mi vemo, da cene stabilizacijsko igrajo zelo važno vlogo. Zato smo na zahtevo novega zakona že oblikovali cene, pri tem pa izvedli nekatere analize, ki so prav zanimive. Te analize smo morali opraviti predvsem zato, da smo primerjali cene, ki jih dosegamo na domačem trgu, s cenami, ki jih dosegamo na tujih trgih.

Ugotovili smo, da dosegamo višje cene pri izvoznih naročilih. Podpisanih je 53 odstotkov pogodb za izvoz, pri čemer smo prodali opremo po povprečni vrednosti 217 dinarjev na kilogram, ostalih 47 odstotkov podpisanih pogodb za domače tržišče pa smo prodajali po 164 din za kilogram. Pri tem je potrebno še malo podrobneje analizirati strukturo izvoznih naročil, ki so podobna kakor za domači trg. Ta druga slika kaže, da Litostroj s svojimi cenami ne preti-

rava. To je velikega pomena za nas in za oblikovanje naših cen za domače kupce.

Večji problemi nastajajo pri cenah reprodukcijskih materialov in surovin, ki jih uporabljamo za tekočo proizvodnjo in so se v preteklem obdobju precej povečale. Predvsem so to razni kritični materiali in pločevina, za kar smo morali, da smo si jih zagotovili, podpisati vrsto samoupravnih sporazumov. To pomeni, da smo združevali devizna sredstva z železarnami Jesenice, Štore, Smederevo in Skopje, saj smo le tako delovni organizaciji zagotovili material, ki je za poslovanje neobhodno potreben, pa kljub temu že prihaja do zastojev.

IMAMO TUDI VRSTO PROBLEMOV Z OSTALIMI SUROVINAMI

V livarni smo zelo posodobili delovni proces, racionalizirali poslovanje, vendar pa tak način dela zahteva moderno tehnologijo, vezano na uvoz. Tu mislim predvsem na furanske smole, ki so bistvene za naš proces v livarnah, pa nekateri uvoženi materiali, kot so livarski koks ali pa hematit, krom, nikelj in še nekatere druge legure, ki so pogoj, da lahko ulivamo kvalitetne ulitke za naš proizvodni program.

Pri tem se temeljni organizaciji PUM in NABAVA velikokrat borita z izrednimi težavami pri zagotavljanju surovin in včasih se nam dogaja, da živimo iz rok v usta. Kar se tiče združevanja in sovlaganja, se seznam, ki sem ga prej navedel, še ni zaključil, ker so še vedno novi predlogi. Tako se z novimi predlogi samoupravnih sporazumov pojavljajo Smederevo, Helios, Swaty, Prvi partizan, Unis itd. Kljub težavam pri oskrbi z materialom pa nam zaloge rastejo in to zaloge v skladiščih pa tudi v sami proizvodnji. Zakaj je tako? Odgovor je več, med drugim, da nekatera naročila zelo težko kompletiramo. Naročila so zaključena pri 95 odstotkih, za tistih 5 odstotkov pa je izredno težko priskrbiti material. Drugi razlog je, da je tržišče na nekaterih področjih tako neurejeno in naši sodelavci v TOZD NABAVA se bojijo, da materiala ne bo. V tistem trenutku, ko je material na razpolago, ga kupijo, in čeprav ga trenutno rabimo samo za en mesec, ga kupijo za več mesecev.

Ne bi hotel opravičevati takih akcij, vendar se mi zde razumljive. Tudi ta problem, ko gre za nabavo kričnih materialov, smo analizirali in se dogovorili, naj to spremlja finančni odbor.

LIKVIDNOST

Še nekaj o likvidnosti in načinih razreševanja te problematike. Na vprašanje, kaj nas je pripeljalo do te stopnje nelikvidnosti, je nekaj odgovorov. En odgovor je ta, da je med naročili sorazmerno malo naročil, ki se plačujejo po opravljeni situaciji. Vsa izvozna naročila, ki jih imamo danes, so take narave, da so plačljiva ob odpremi iz delovne organizacije. Na primer: vrednost polarnega žerjava je skoraj 15 milijard starih dinarjev. Koliko časa so vezana velika sredstva brez priliva, saj traja montaža nekaj mesecev! Drugi vzrok so cene pogodb, na primer pri HE Grabovica. Komisija za HE Grabovica močno prekoračuje pogodbeno ceno, pa fakture ne moremo pisati, ker se pogodba glasi na nižji znesek. Na srečo je to izjemen primer.

bomo uresničili nostjo dela

Prvi koraki z investitorji v HE Grabovica, da se cena popravi, so že bili storjeni in mislim, da so investitorji načelno soglašali, saj vedo, koliko se bo podražila podobna investicija v HE Sokolovac, katere izvajalec je avstrijska firma.

Tretji vzrok naše nelikvidnosti je, da vrsta naročil ni kompletnih; so sicer tik pred zaključkom, vendar jih ne moremo zaključiti. Tak primer so reduktorji za Sovjetsko zvezo. Vse je pripravljeno, čakamo samo ležaje iz Nemčije, da bomo lahko začeli montirati. Če bi ležaje dobili pred štirinajstimi dnevi, bi verjetno te fakture lahko zaključili v juliju. Zato nelikvidnosti ne smemo mešati s poslovnimi rezultati. Poslovni rezultati delovne organizacije za prvo četrtletje kažejo, da smo kljub zaostrenim pogojem zelo dobro gospodaričili. V Litostroju se prav zato postavlja vprašanje, zakaj pravzaprav delovne organizacije, ki gospodarijo z uspehom s težavo redno izplačujejo osebne dohodke, kar je težaven element v boju za ekonomsko stabilnost gospodarstva, banke pa pojava nelikvidnosti ne spremljajo bolj odločno in smelo.

INVESTICIJE

Rad bi se dotaknil še naše investicijske dejavnosti. Litostroj izredno veliko gradi, nekaj je že zgradil, nekaj je tik pred zaključkom. Zgradili smo objekt za transportna vozila in naprave, in to v zelo kratkem času v okviru predračunskih zneskov. Ta proizvodnja daje že v letošnjem letu po planu 5400 ton, kar je nekajkrat več, kot v preteklosti, ko je bil obseg okoli 1000 ton. Drugi objekt je objekt za proizvodnjo preoblikovalnih strojev. Je sicer dokončan, opremljen, vendar nekateri stroji še niso prispeli ali pa z velikansko zamudo, delno zaradi uvoznih problemov, delno zaradi domačih dobaviteljev. To je tudi razlog, da ta proizvodna veja do sedaj še ni mogla prispevati tistih rezultatov, ki si jih je sama postavila. V naslednjem obdobju, ko bo investicija končana, bo zato potrebno močno napeti vse sile, če bodo želeli sodelavci tudi na tem področju izpolniti planske naloge.

V teku je tretja investicija — razširitev jeklolivarne, v kateri so gradbeni dela v polnem razmahu. Mislim, da nekoliko zamujajo roke. Pred investitorja — izvajalca del je resno postavljen rok 29. november, saj je v vseh dokumentih mestne skupščine objavljeno, da bo otvoritev na dan republike. Mogoče je te zamude krivo tudi naše prepočasno finančno spremljanje. V zvezi s to investicijo je predračunska vsota, kakršna je bila postavljena z investicijskim programom, povsem spremenjena, saj je jasno, da je treba glede na podražitve zadnjih dveh ali pa zadnjega leta narediti nov predračun. Te podražitve so za deset milijard zvišale predračunski znesek. Investicija v jeklolivarno je pravzaprav začetek obsežnega investicijskega programa, ki naj Litostroj na področju težke strojegradnje postavi na isto raven z ostalimi konkurenti na svetovnem trgu. Mislim, da je pri tej investiciji potrebno gledati na Litostroj ne samo kot ljubljanski ali slovenski, pa tudi ne kot jugoslovanski gigant, ampak ga je treba tehtati z merili, ki nastopajo na svetovnem trgu.

Litostroj je dokazal, da sodi v vrh svetovnih proizvajalcev. Jasno pa je, da mu obstoječe znanje ne zadošča, potrebno mu je omogočiti tehnološke možnosti. V Litostroju smatramo, da je začetna investicija oziroma investicija v jeklolivarno prav začetek

verige, ki se mora zaključiti s kompletiranjem programa težke strojegradnje. Zavedamo se težkega gospodarskega položaja v naši državi, zato smo se tudi odločili, da drugi del težke strojegradnje, to se pravi vlaganje v pločevinarno, obdelovalnico in v montažo investiramo po fazah. Najprej bomo postavili zgradbo, vendar ne v vsej velikosti, temveč samo toliko, da v njo postavimo karuselsko stružnico, ki jo moramo kupiti. Novo moramo kupiti zato, ker je nevarnost, da se stara ustavi, saj je stara že 77 let. Zgradbo bomo opremili z žerjavom ustrezne nosilnosti in ostati nam mora še prostor za montažo. Koruselsko stružnico, za katero smo se odločili pred dnevi, bomo naročili v ČKD Blansko. Prednaročilo smo oddali zaradi tega, da si zagotovimo vrstni red. Proizvajalec nam zagotavlja, da bomo stružnico dobili v letu 1983, v drugem oziroma tretjem četrtletju, če prednaročilo podpisemo do 30. junija 1981. leta. Do konca letošnjega leta pa je potrebno naročilo tehnično, rokavno in finančno natančno pregledati in podpisati pogodbo.

Naše investicije so v okviru kriterijev. Investicije so izvozno usmerjene, omogočajo razvoj energetske infrastrukture in služijo predvsem zmanjšanju uvoza s področja strojne in energetske opreme. Te investicije sodijo v sam vrh strojne usposobljenosti. Ob koncu bi želel poudariti še nekatere ukrepe, ki so namenjeni, da v drugem polletju še bolj intenzivno zastavimo izpolnjevanje gospodarskega plana ter dokažemo, da se Litostroj te akcije ni lotil površno, ampak da se soočamo s to problematiko že dolga leta in da vedno iščemo poti, kako čimboljše gospodariti in zadovoljevati potrebe družbe. Naš namen na tem področju je jasen, želimo, da se na trgu pojavljamo s konkurenčnimi artikli in cenami.

UREDITEV TEHNIČNE DOKUMENTACIJE

Temeljno vprašanje se nanaša na ureditev tehnične dokumentacije.

Litostroj se je pred leti lotil reorganizacije tehnične dokumentacije, vendar pri uveljavljanju te dokumentacije ni šlo vse po sreči. Menimo, da je saniranje dokumentacije v tej fazi zaključeno in da bo prineslo veliko prednosti tako glede časovnega roka kakor tudi glede pretoka dokumentacije od projektanta do delavnice. Ta oblika sanirane dokumentacije bi mogla omogočiti racionalnejše poslovanje naših projektantov in konstruktorjev ter usklajenost nabave in proizvodnje.

Vzporedno s tem smo pripravili tri pravilnike, ki so pripravljeni za javno obravnavo. Mislim, da je najpomembnejši normski pravilnik.

V Litostroju z normami ni ravno vse v najlepšem redu. Imamo nerealne norme, marsikje pride do ogromnih presegov. Na tem področju je potrebno narediti red. Delavec mora za kvalitetno delo dobivati ustrezen dohodek. Pravilnik naj bi na področju norm uvedel red in usmeril kadrovske politike tako, da bi bil to izjemen prispevek k uveljavljanju stabilizacijske politike v Litostroju. Mislim, da bo kolektiv zrelo ocenil predlog, ki je dan v javno razpravo, in ga po samoupravnem postopku tudi sprejel.

V obravnavi imamo še dva pravilnika, ki tudi pomenita določeno osvežitev: pravilnik o kakovosti in pravilnik o avtokontroli.

RAZISKAVE IN RAZVOJ

Opozoril bi še na raziskave in razvoj.

V Litostroju si nismo nikdar zatiskali oči, da je treba na tem področju aktiven, da je treba znova in znova spremljati nove smeri, jih prilagajati in nato prenašati v litostrojsko proizvodnjo. Če tega ne bi storili v preteklosti, potem bi bili danes na nivoju leta 1965, 1970. In vrste naročil, katere smo uspeli dobiti doma, predvsem pa v tujini, ne bi mogli nikdar realizirati. Ti napori se torej nadaljujejo, programi so raziskovalno pripravljeni in tega področja tudi v bodoče ne smemo zanemariti.

DELO V ČASU DOPUSTOV

Še nekaj besed o dopustih. Dopust je delavcu potrebno omogočiti. Vemo, da nekatere delavce noč in dan pregovarjamo, naj delajo preko rednega delovnega časa. Tam, kjer tehnološki postopek onemogoča individualne dopuste, je potrebno obvezno uvesti kolektivni dopust, na primer v livarni, pločevinarni, servisu. V obdelavi in montaži pa smo že v preteklosti skušali prilagajati dopuste potrebam dela.

Mislim, da je bolje, če delavec izrabí dopust v poletnih mesecih, ker so potem meseci od septembra dalje meseci velikega zaleta v vseh proizvodnih vejah.

IN ENERGETIKA?

V delovni organizaciji smo porabo nafte z reducirali in prešli na porabo zemeljskega plina. Nafto ne uporabljamo, oziroma jo uporabljamo zelo malo; leta 1975 smo je porabili skoraj 2000 ton, lansko leto pa le 150 ton. Uporabljamo pa plin, ki ga je potrebno plačevati.

Drugi ukrep je, da se priključujemo na toplarno in to postopoma.

Vse nove gradnje in šola so že priključene na toplarno, projekti za postopno priključitev ostalih objektov pa so v teku. Trudimo se, da se pri električni energiji poraba v konicah zmanjša in do konice prenesemo v nočni čas, ko je tok cenejši. Zato tudi vlivamo predvsem v nočnem času. Pri tem tudi izboljšamo kosinus fi.

OSEBNI DOHODKI

Osebni dohodki naših delavcev so na zavirljivi višini.

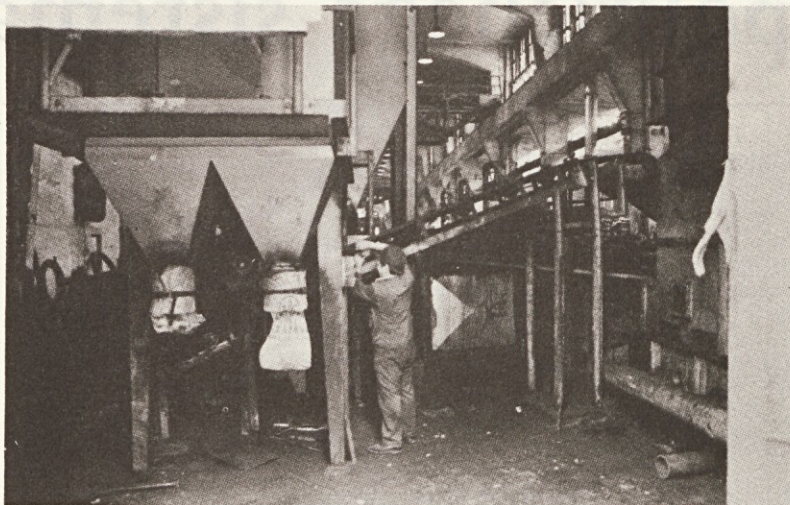
V prvem četrtletju je bil znesek porabljenih sredstev za bruto osebne dohodke 1.830.000 milijonov din, kar je v povprečju 11.027 din osebnega dohodka na zaposlenega. Primerjava prvega letošnjega četrtletja z lanskim prvim četrtletjem kaže povečanje za 14 odstotkov.

Ker mi osebne dohodke vedno primerjamo s porastom dohodka, je prvo letošnje četrtletje v primerjavi s prvim lanskim višje za 27 odstotkov. Trenutno nekih posebnih gibanj na tem področju v delovni organizaciji ni. Osebne dohodke reguliramo z dvigom vrednostne točke, tako da smo jo v januarju z ozirom na poslovne rezultate dvignili za tri din, v aprilu za dva din. Ta način mislimo obdržati tudi v prihodnje, kajti dohodek je izredno pomemben dejavnik v stabilizaciji in v okviru njega se mora gibati tudi osebni dohodek.

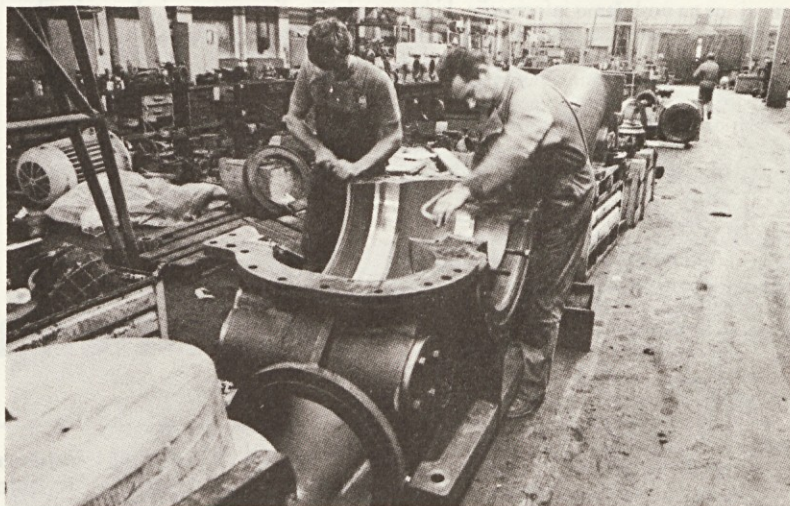
Mislim, da sem dovolj celovito nakazal naša prizadevanja za čim večjo proizvodnjo, težave, ki se pri tem pojavljajo, in nekatere ukrepe, ki jih stalno izvajamo v želji, da bi čimboljše gospodarili ter prispevali svoj delež k stabilizaciji gospodarstva.

Zapis sta pripravila
K. G. in M. S.

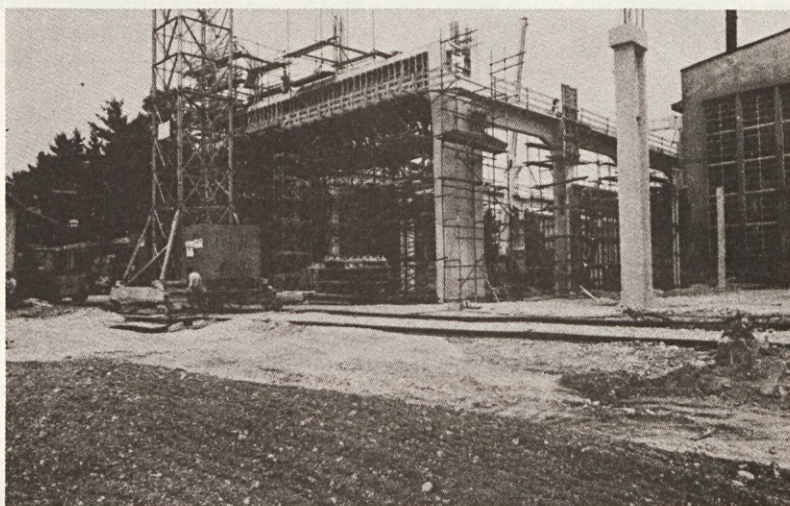
FOTOREPORTAŽA

V Livarni sive litine je bilo v sredini julija vse tiho in mirno. Delavci so odšli na 10-dnevni kolektivni dopust. Le ob nekaterih strojih in napravah so se mudili vzdrževalci tozda IVET in opravljali letno vzdrževalno delo.

Tudi v hali tozda Servis pa se je že nekoliko poznal julijski dopust. Kljub dopustom pa pravijo, da delo teče normalno. Organizirali so se namreč v ustrezne dežurne ekipe in tako vzdržujejo in obnavljajo vse naše proizvode.

Prav gotovo pa je najbolj živahno na gradbišču nove livarne jeklene litine. Za naše goste-gradbenike je čas naših dopustov najbolj intenzivna delovna sezona. Nič jim ne moremo pomagati, bodo pa v hladnih zimskih dneh počivali. Pomembno je le, da izgradnja livarne dobro napreduje, kar se vidi iz dneva v dan.

V livarni jeklene litine je bila, v juliju delovno vroče in vroče tudi sicer. V številne kalupe ulito jeklo je neusmiljeno izžarevalo toploto, ki je pomešana z julijsko vročino — polnila obrat. Kljub temu delajo še posebno intenzivno, saj morajo nadoknaditi tudi delo, ki naj bi ga opravili v prvih desetih dneh avgusta, ko bodo odšli na kolektivni dopust.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Informiranje — sestavni del političnega sistema

Tako je izzvenela glavna misel na 33. seji občinske konference ZKS Ljubljana—Šiška, ki je bila 18. junija in na kateri so celovito osvetlili položaj na področju informiranja. Nakazali so tudi pot, kako se organizirati in kakšne zadolžitve opredeliti, da bo sistem informiranja služil vsem nosilec in uporabnikom političnega sistema socialistične samoupravne demokracije.

Danes nihče več ne oporeka, da sta obveščenost in usposobljenost samoupravljalcev in krajanov, razvitost in učinkovitost samoupravljanja v tesni medsebojni povezanosti in odvisnosti. Zato tudi ni nič čudnega, če vsi stalno kritiziramo, kako slabo je gradivo za posamezne seje, kako je preobsežno, nejednako, nerazumljivo, skratka, da ni tako, kot si ga želimo. In da je potrebno prav zato toliko sestankov, več časa, da si pripovedujemo informacije in potem dostikrat pozabimo, da smo se pravzaprav dobili zato, da se odločimo o določeni stvari, ne pa poslušamo informacije, ki bi lahko bile že ustrezno oblikovane. S tem bi bilo tudi naše sestankovanje krajše, razen če med prisotnimi ni takih, ki želijo vedno vso stvar še obnoviti po gradivu.

Bolj obveščeni in z znanjem ter argumenti oboroženi delavci in krajinamo-upravljalci lahko bolj odgovorno odločajo. Pogoj za večjo obveščenost pa je tudi vedno več novih informacij. Sleherni državljan mora imeti možnost aktivno in tvorno sodelovati v vseh fazah samoupravnega delegatskega odločanja in to ne samo v izvajanju odločitev. Pod odločanjem ne mislim samo opredeljevanje »za« ali »proti« neki odločitvi, temveč tudi pri:

- nastanku in oblikovanju potreb po odločitvi,
- opredelitvi področja, na katerega se odločitev nanaša,
- opredelitvi ciljev,
- opredelitvi variant odločitve,
- predlogu izbora najprimernejše odločitve,
- uresničevanju odločitve in nadzoru nad uresničevanjem,
- oceni doseženih rezultatov po uresničitvi odločitve.

Na podlagi vseh teh stopenj sprejemanja odločitve je možno potem uveljaviti odločitve, ki je tehtna, argumentirana z močjo stališč in podatkov. Za pripravo take informacije pa je potrebno vložiti veliko napora, saj je potrebno informacijo temeljito obdelati. To pa lahko storimo samo z ustrezno sposobnimi kadri.

Za kakršnokoli odločanje in seveda tudi za samoupravo, delegatsko, je torej izrednega pomena sleherna informacija. Zato mora biti informacija taka, da bo odgovorila na vsa zastavljena vprašanja, ki jih delegat v sistemu želi in potrebuje. Druženopolitične organizacije, še posebej tudi ZKS, so že večkrat poudarjale problematiko informiranja, vendar smo vedno vse preveč samo ugotavljali slabosti, premalo pa skrbeli za razvoj in

obogatitev informiranja. Prav zato je prav, da smo na seji oblikovali stališča, ki jih moramo v praksi dosledno uresničevati.

V tem trenutku bi se že morali odločiti, kako organizirati sistem informiranja v občini, kajti obvladovanje javne tribune in delegatske priloge je premalo, če želimo vse občane res pravočasno informirati. Potrebno je zato organizirati tak center, ki bo sposoben sprejemati, obdelati in usmerjati informacije za vse potrebe v občini in navzven. S tem bi lahko obvladovali vse informacijske kanale in hkrati ustvarili pogoje za večji red na tem področju. Komunisti pri teh vprašanjih ne moremo samo opozarjati na slabosti informiranja, kajti če se ne bomo korenito zakopali v informacijski sistem, bomo dobili vedno manj ljudi za delo v političnem sistemu. Prav zaradi neurejenega celovitega sistema informiranja lahko pride novinar na občino na sestanek ali neko drugo prireditev, išče informacijo in

posebnosti ter s senzacionalističnim pristopom potem objavi kratko novico, članek, ki potem v določeni skupini, organu ali delovni organizaciji povzroči nezadovoljstvo, ker ni celovite, niti objektivne ocene, niti ni opisanega bistva.

Zato je potrebno takoj organizirano pričeti delo, da bo doseženo obveščanje v vseh krogih. Pri tem pa je potrebno upoštevati:

- dosledno uveljavljanje kvalitete dobre informacije,
- informacije posredovati sprotno ter zagotoviti pravočasno obveščanje,
- ustrezno organizirati občinski center ali službo za informiranje ter jo kadrovsko okrepiti,
- uveljaviti obdelavo informacije s selektivnim pristopom v tako obliko, da bo uporabna za različne strukture in nivojem in s tem izboljšati tudi vsebino,
- uveljaviti kanale informiranja iz večjih delovnih organizacij v center in obratno.

To je le nekaj zaključkov in stališč, ki jih je občinska konferenca ZKS Ljubljana—Šiška sprejela ter zadolžila komuniste, da jih nemudoma začnejo uresničevati v praksi. Le tak odprt in v medsebojni povezavi oblikovan in vzpostavljen sistem lahko omogoči uveljavljanje temeljnega odnosa v političnem sistemu, vsebino delegatskega sistema.

M. S.

Romunska delegacija

V četrtek, 9. julija 1981, je delovno organizacijo Titovi zavodi Litostroj obiskala vladna delegacija SR Romunije pod vodstvom podpredsednika vlade tovariša Trofina. V delegaciji so bili še tovariš Mihai, veleposlanik SR Romunije v Jugoslaviji, tovariš Constantinescu, namestnik ministra za strojegradnjo, in ostali sodelavci. Delegacijo je spremljal, član izvršnega sveta Slovenije tovariš Marko Vraničar, predsednik komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo, sodelavci, iz Beograda pa tovariš Paunović, pomočnik zveznega sekretarja za finance. Delegacijo, ki je prispela ob 8,35 v Litostroj, so pričakali predstavniki vodstva, samoupravnih organov in druženopolitičnih organizacij.

Po uvodnem pozdravu ob glavnem vhodu v Litostroj so si člani romunske delegacije ogledali del delovne organizacije: livarno sive litine, livarno specialne litine, težko in lahko obdelavo, montažo hidroenergetske opreme, montažo jedrskih žerjavov in opreme, proizvodnjo talnih vozil in naprav ter proizvodnjo preoblikovalne opreme. Med ogledom proizvodnih

obratov so se gostje podrobneje zanimali za delo v težki obdelavi, najbolj pa so bili presenečeni nad zahtevnostjo dela na numerično krmiljenih strojih proizvodnje transportnih vozil in naprav ter proizvodnje preoblikovalne opreme.

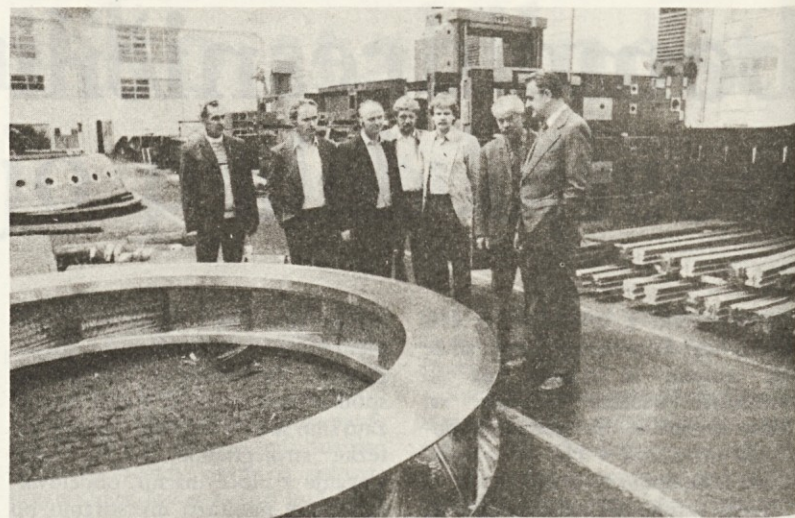
Razgovori so se odvijali v sejni sobi tozda TVN. Uvodoma je tovariš Darinko Kolbl predstavil proizvodni program, kjer je posebej izpostavil individualni in maloserijski program.

Posebno pozornost je namenil tudi izvozu naših izdelkov na vzhodna in zahodna tržišča dežel v razvoju. Tako je posebej omenil naš sedanji izvoz v Zahodno Nemčijo, San Salvador, ČSSR, ZSSR, Irak, Etiopijo in Romunijo. Omenil je tudi objektivne možnosti povečanja izvoza v nekatere dežele v razvoju, kjer trenutno potekajo razgovori naših predstavnikov.

Sledil je govor tovariša Trofina, ki je uvodoma poudaril, da so člani delegacije presenečeni nad tehnično tehnološko opremljenostjo delovne organizacije in s sposobnostjo ter kvaliteto obdelave v posameznih proizvodnih obratih. Uvodni del je zaključil z besedami, da so vtisi z obiska v tej delovni organizaciji izredno lepi ter da bo delegacijo ministrstva za strojegradnjo na to področje posebej opozoril.

V nadaljevanju razgovora je ponudil možnost, da bi pri njih kupili 16 m karusel, za katerega pa smo že podpisali predpogodbo s ČKD Blansko iz ČSSR.

Predlagal je tudi, da se z delegacijo ministrstva za strojegradnjo, ki bo v naslednjih tednih obiskala SFRJ, pogovorimo o izvozu težkih viličarjev za luko Konstanco, kjer imajo velike potrebe, pa za novi podpis pogodbe za 19 dieselskih motorjev, kjer se je potrebno dogovoriti še o tehničnih pogojih. Povečati bi bilo

DELEGACIJA ČKD BLANSKO

V ponedeljek, 25. maja je v Litostroj prispla štiričlanska sindikalna delegacija iz ČKD Blansko na Češkoslovaškem. Delegacijo je vodil Vlastimil Kolmačka, odgovoren za rekreacijo delavcev v ČKD, spremljali pa so ga še ing. Jiří Moll, Vladimír Jančík in Miroslav Musil.

V času od 25. do 30. maja so se večkrat sestali s predstavniki sindikata, samoupravnih organov in drugih druženopolitičnih organizacij Litostroja in se pogovarjali o možnostih razširitve sindikalnega sodelovanja in izmenjav počitniških zmogljivosti.

V času bivanja v Litostroju so si gostje podrobneje ogledali celotno proizvodnjo in še posebej obdelavo turbinskih delov, ki jih v Litostroju izdelujemo za ČKD Blansko.

K. G.

OBISK IZ SR BOSNE IN HERCEGOVINE

11. junija so našo delovno organizacijo obiskali predsednik komiteja za energetiko SR Bosne in Hercegovine ing. Božo Raković, predsednik komiteja za energetiko SR Slovenije dipl. ing. Vraničar in njegov pomočnik dipl. ing. Detiček. Z delegacijo SR BiH sta prišla tudi generalni direktor hidroelektrarn na Neretvi dipl. ing. Sadi Čemalović in direktor HE Grabovica v izgradnji dipl. ing. Kemal Bubala. Pogovori s predstavniki Litostroja so zadevali energetske situacije v Sloveniji ter Bosni in Hercegovini ter v širšem jugoslovanskem prostoru. Pogovarjali so se tudi o Litostroju, ki mora kar najhitreje izdelati turbinsko opremo za hidroelektrarno Grabovica.

J. Babič

Srečanje Litostrojčanov v Mostecu

Letošnje leto bomo v Litostroju zabeležili že štiriin-trideseto obletnico obstoja delovne organizacije. Kot vsako leto bomo tudi letos to obletnico počastili z raznimi prireditvami. Vsi, ki so v Litostroju zaposleni že deset, petnajst, dvajset in trideset let, bodo prejeli nagrade in priznanja, petindvajsetletniki pa bodo poleg denarne nagrade odšli še na zanimiv tridnevni izlet.

Za vse delavce Litostroja, njihove svojce in upokojece pa bo ob obletnici tradicionalno srečanje Litostrojčanov tokrat v priljubljenem rekreacijskem centru v MOSTECU.

Srečanje bo v soboto, 29. avgusta 1981, s pričetkom ob 10. uri dopoldne.

Oorganizatorji pripravljajo za to srečanje kulturni program z družabnimi igrami in športnimi tekmovanji.

Poleg srečolova bo poskrbljeno tudi za zabavo ob vedrih vižah »Veselih Šentvidčanov«. Za prehrano in pijačo pa bo skrbela naša delavska restavracija.

Da bi se tega srečanja lahko udeležili tudi naši vozači z družinami, bodo normalno vozili ta dan tudi vsi delavski avtobusi, natančno število avtobusov in vozni red za ta dan bo odvisen od števila prijavljenih, objavili pa ga bomo nekaj dni pred srečanjem na posameznih avtobusnih linijah.

Dobimo se v Mostecu!

K. G.

treba tehnično sodelovanje in prodajo strojev za preoblikovanje, ker da smo jim pred leti ob hudem potresu podarili tehnične in tehnološke načrte za izdelavo preoblikovalnih strojev, pa tudi prodaja preoblikovalnih strojev v SR Romunijo je vedno večja. Prav tako je tovariš Trofin posebej poudaril, da bi morali predstavniki naše strojegradnje v okviru gospodarske zbornice navezati stike s trgovinskimi in proizvodnimi organizacijami v Romuniji,

oceniti in proučiti nekatera tržišča dežel v razvoju ter z nekaterimi proizvodnimi artikli, ki se izdelujejo v Jugoslaviji ali Romuniji, skupno nastopiti na tržišču ter ponuditi kompleksno opremo.

Ob koncu je tovariš Trofin še enkrat poudaril željo svoje države, da bi razvili tesno, plodno in uspešno sodelovanje na področju strojegradnje.

M. S.

ODMEVI NA PREDSTAVITEV PROJEKTA OBDELOVALNI STROJI

Razvojni načrti

Uradna predstavitev razvojnih načrtov TZ Litostroj s področja obdelovalnih strojev je bila 14. aprila 1981. Udeležili so se je vsi vidni gospodarski delavci, ki so po tehnični, marketinški ali organizacijski plati povezani z razvojem strojegradnje v Sloveniji.

Ocena predstavitve je pokazala, da je »gospodarska javnost« zelo pozitivno sprejela našo pobudo, tako da ima projekt načelno močno podporo. Prevladuje mnenje, da je Litostroj in s tem Združena podjetja strojegradnje med tistimi, ki poskušajo konkretizirati načela o prestrukturiranju slovenske strojegradnje, zapisana v srednjeročnem planu SR Slovenije.

Zanimanje povzroča koncept osvajanja proizvodnje strojev. Naše odklonilno stališče do tuje licence, oziroma do proizvodnje v tujini že proizvajane stroja potencialni poslovni sodelavci ugodno sprejemajo. Pomembno je, da je koncept stroja, oziroma družine strojev, lasten. Proizvodnjo strojev pa bo seveda nujno realizirati v tesnem sodelovanju z domačimi pa tudi tujimi proizvajalci. Pri tem imamo lahko popolnoma proste roke pri plasmaju proizvoda in izbiri dobaviteljev elementov.

Zavedamo se, da je veliko enostavnejše osvojiti zahteven proizvod, kot je obdelovalni stroj, tako da ga osvajamo po tuji dokumentaciji in tehnologiji ter z garantiranim zaščitnim znakom. Istočasno pa vemo, da tak način dolgoročno le omrtvi lasten razvoj in napredek. Ta nevarnost obstoji tudi pri pogodbah o industrijski kooperaciji. Po analizah in skrbnem pregledu skoraj pri vseh kooperacijskih pogodbah v Jugoslaviji ugotavljamo takšno delitev, ki za dolgo obdobje določajo konfekcijsko delitev dela. Tuji partner izdeluje najzahtevnejše sestavne dele, mi pa tehnološko manj pomembne dele. V začetni fazi proizvodnje je tak delitev seveda nujna, vendar mora biti natančno nadzorovana z namenom znižanja stopnje odvisnosti od tuje tehnologije. To pa je seveda zelo težko, posebno v primeru izdelave nekega stroja, ki je funkcionalno in oblikovno zaključena celota, določena s tujo dokumentacijo.

Kooperacijska povezava s tujim renomiranim proizvajalcem obdelovalnih strojev bo postala zanimiva tudi za Litostroj v trenutku, ko se bomo lahko enakopravno vključili v tako obliko mednarodne delitve dela. Pri tem si moramo zagotoviti močno startno osnovo, da bomo tudi mi sposobni dati kvaliteten delež k delitvi dela. Naše načelo je, da kooperacija mora dati bistveno boljše poslovne rezultate ob maksimalnem angažiranju lastnega znanja ter ob danih možnostih za enakopraven skupen razvoj.

Zato je bil naš namen obravnavati idejo o obdelovalnih strojih v čim širšem krogu. Prestrukturiranje proizvodnje in usmeritev na obdelovalne stroje ne more biti problem samo ene organizacije združenega dela. Stopnja razvitosti našega gospodarstva narekuje povezovanje na vseh področjih, predvsem pa zahteva jasno opredeljene cilje nadaljnjega razvoja.

Gospodarska zbornica Slovenije ocenjuje razvojno usmeritev Združenih podjetij strojegradnje in s tem projekt v TZ Litostroj kot perspek-

tivno pravilno smer razvoja. V Sloveniji, kjer doslej ni nikakršne tradicije v proizvodnji CNC obdelovalnih strojev, projekt dobiva nacionalni značaj.

Mašinosavez — poslovno združenje proizvajalcev obdelovalnih strojev pozdravlja pobudo za proizvodnjo težjih obdelovalnih strojev z numeričnim krmiljenjem. Z njihovo pomočjo smo obdelali statistične, marketinške in razvojne študije, ki obdelujejo jugoslovansko proizvodnjo. Vključeni smo že v vse ustrezne delovne skupine, da bi bolj kakovostno sodelovali z drugimi proizvajalci.

Družbeni plan razvoja Jugoslavije 1981—1985 (področje razvoja obdelovalnih strojev) omenja TZ Litostroj kot potencialnega proizvajalca CNC obdelovalnih strojev.

ISKRA

Delovna organizacija ISKRA AVTOMATIKA že več let usmerja svojo razvojno dejavnost tudi na področje CNC krmilnih naprav, vmesnikov, krmiljenja istosmernih servomotorjev ter elektronskih merilnih sistemov. Iskra je v samoupravnem sporazumu o razvoju proizvajalcev obdelovalnih strojev opredeljena za nosilca razvoja avtomatizacije. Prav tako vlogo prevzema tudi v ločenem sporazumu z Združenimi podjetji strojegradnje. Iskra je izrazila v celoti svojo pripravljenost sodelovati pri Litostrojevem projektu na principu izdelave kompletnega krmilnega sistema stroja. Ker pa je krmilni sistem univerzalen in uporaben tudi pri drugih strojih, ima za Iskra sodelovanje pri projektu širši pomen. Njihovo pripravljenost ocenjujemo kot pomemben in obetaven korak k združevanju interesov razvoja v Sloveniji.

Raziskovalne organizacije

Razmeroma močan strokovni potencial slovenskih raziskovalnih organizacij je prav tako mobiliziran na področju avtomatizacije obdelovalnih sistemov. S tem področjem razvoja se ukvarjajo: Institut Jožef Štefan, Fakulteta za strojništvo v Ljubljani in Mariboru ter Fakulteta za elektrotehniko v Ljubljani. Združeni so v PORS 3, posebni raziskovalni skupnosti za strojništvo, elektrotehniko, avtomatiko in računalništvo, ki razpolaga z znatnimi družbenimi sredstvi, namenjenimi raziskavam.

Predstavitvi Litostrojvega projekta je sledilo nekaj zelo široko zastavljenih in pomembnih posvetov PORS 3 z namenom organizacije prioriteta razvoja sistemov in naprav za kibernetizacijo proizvodnega dela.

Ocenjujemo, da je odmevnost razvojne usmeritve Litostroja in močno izražena pripravljenost za znanstveno raziskovalno delo na področju avtomatizacije obdelovalnih sistemov dober kazalec perspektivnosti in realnosti načrtov o prestrukturiranju strojegradnje.

Pri sodelovanju z raziskovalnimi organizacijami bo v bodoče potrebno posvetiti še veliko napora k skupnemu oblikovanju programa dela, z namenom, da bodo izsledki raziskovalnega dela kar se da hitro uporabni za razvoj obdelovalnih strojev v Sloveniji. Združeno delo mora točno povedati, katere raziskave potrebuje. Litostroj projekt je vsekakor nova priložnost za uspešno sodelovanje.

Strojna industrija v državi

Iz razgovorov z nekaterimi potencialnimi uporabniki večjih obdelovalnih centrov ugotavljamo, da so posamezne skupine proizvajalcev izrazile precejšnje zanimanje za stroje, obdelane v idejnem projektu. Ugotovili smo tudi, da obstaja pripravljenost nekaterih skupin za sodelovanje in tudi sofinanciranje ustreznega programa.

Trgovske organizacije

Metalka se je na osnovi že tradicionalno uspešnega sodelovanja z Litostrojem tudi aktivno vključila v marketinški del projekta obdelovalni stroji. Njena ocena je, da je korak, ki ga je Litostroj začrtal v svojih planih razvoja, dolgoročno izjemno pomemben za izboljšanje kvalitete ponudbe slovenske industrije in za nadomeščanje uvoza. Večje možnosti uveljavitve doma sicer dajejo strojem nekoliko manjših dimenzij, zato podpirajo modulno konstrukcijo, ki omogoča prilagajanje velikosti stroja trenutnim tržnim potrebam. Kot veliko prednost navajajo dejstvo, da bo prvi stroj izdelan za lastne potrebe v Litostroju. V njihovi marketinški analizi posebej postavljajo kot nujnost koncept kompleksne ponudbe: poleg stroja tudi tehnološki know-how, držala orodij ter vpenjalne pripomočke. Orodja so lahko tudi samostojno tržno zelo zanimiva, posebno ker ima Litostroj na tem področju zelo bogate izkušnje.

Dobili smo trdna zagotovila, da Litostroj lahko računa na Metalko kot na resnega partnerja pri izvedbi celotnega projekta obdelovalnih strojev.

Na osnovi zapisanega ter na osnovi številnih posvetovanj, ki smo jih opravili v tem letu, lahko ugotovimo:

— Prestrukturiranje strojegradnje in delna usmeritev na izgradnjo visokoproduktivnih obdelovalnih strojev je v Sloveniji že objektivna potreba, zapisana v republiških planskih dokumentih.

— Obdelovalni stroji so v strojegradnji in elektroindustriji proizvod, v katerega je vgrajeno mnogo lastnega znanja ob optimalni porabi materiala in energije.

— SOZD Združena podjetja strojegradnje ob udeležbi SOZD Iskra tvorijo prostor, kjer se bo ta proizvodnja razvijala.

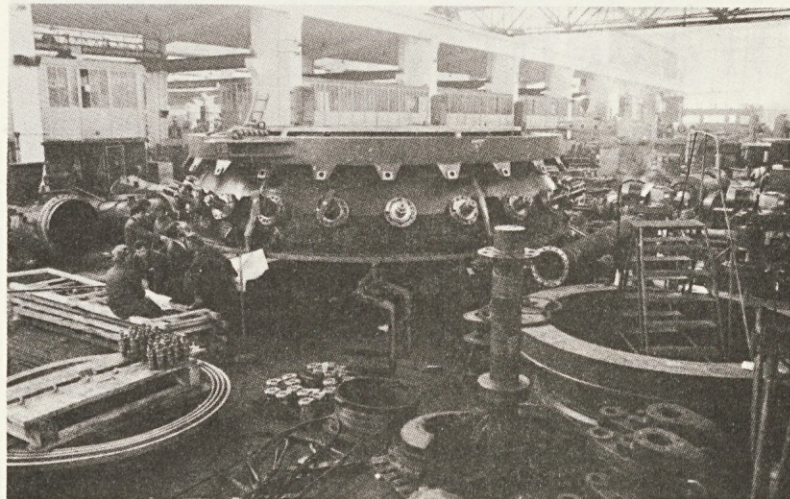
— Projekt obdelovalni stroji v Titovih zavodih Litostroj je trenutno v Sloveniji edini celovito obdelan projekt, ki temelji na relativno visokem deležu lastnega koncepta.

— Cilji Litostrojvega projekta so realni, vendar izredno zahtevni, in zaradi njihovega pomena pričakujemo vsestransko družbeno podporo.

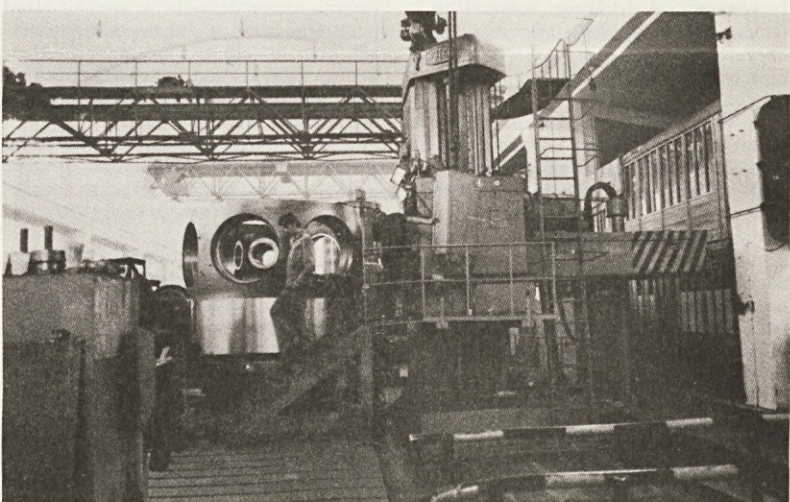
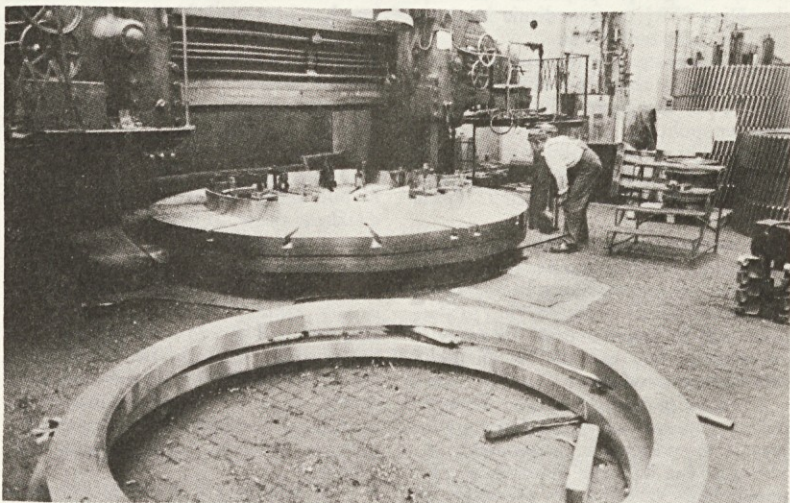
S. Glumpak

FOTOREPORTAŽA

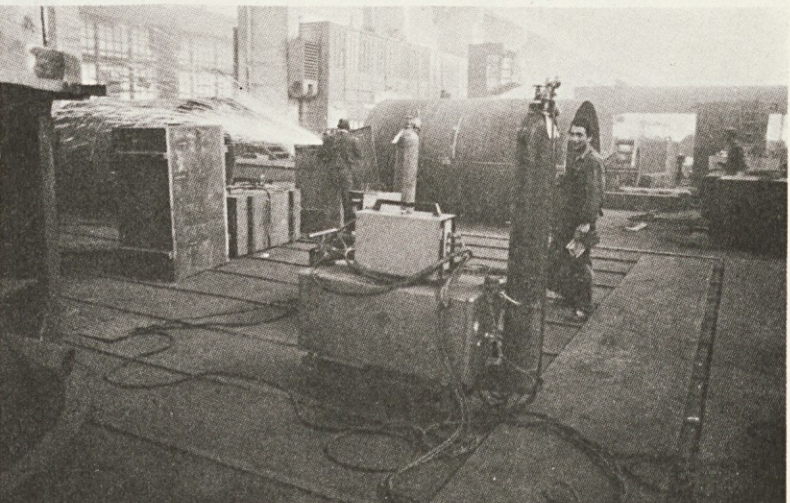
(Nadaljevanje s 3. strani)

V obratih montaže imajo veliko dela. Še posebno si prizadevajo monterji vodnih turbin, saj ena izmed skupin pospešeno prvič montira tako velik vodilni sklop cevne turbine za HE Čakovec.

V mehanski obdelavi stroji tečejo. Delavci težke obdelave in lahke obdelave skoraj neopazno izkoriščajo dopuste. Dela je dovolj, planske naloge so velike in zahtevne. Če jih hočejo izvršiti morajo nemoteno delati.

V tozdu PZO v proizvodnji zvarjencev se trudijo tudi v teh vročih dneh, da bi izpolnili vse delovne naloge. Težki pogoji dela so obremenjeni še s poletno vročino, vendar pravijo, da delo teče tako, kot je bilo predvideno.

Ta julijski sprehod s fotoaparatom skozi nekatere naše obrate daje vtis, da nas dopustniški čas v proizvodnji ne bo preveč prizadel. Taka ugotovitev pa je v tem stabilizacijskem času izredna.

Foto in tekst K. G.

SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA — RAZREDNO REVOLUCIONARNI INSTRUMENT DELAVCEV

Osnovna naloga — preventivno delo

Uresničevanje samoupravne delavske kontrole je eden pomembnih vzvodov pri uresničevanju vladajočega položaja delavskega razreda. Dosedanji uspehi kažejo, da bo potrebna širša družbena in politična akcija za popolnejše uresničevanje samoupravne delavske kontrole. Osnovna naloga in vsebina samoupravne delavske kontrole je, da deluje preventivno, da bi tako preprečila kršenje samoupravnih pravic delavcev, družbene lastnine in samoupravljanja. Delo samoupravne delavske kontrole mora biti odprto in dostopno vsem delavcem, da bi imel lahko vsak vpogled v celotno delo in poslovanje v temeljni organizaciji in drugih oblikah združenega dela in sredstev.

Zvezni zbor skupščine SFRJ je na seji 18. marca 1981 obravnaval gradivo z naslovom »Nekatera vprašanja in problemi uresničevanja določb zakona o združenem delu o samoupravnih delavski kontroli«, ki ga je pripravila komisija skupščine SFRJ za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu.

Na podlagi tega gradiva in poročil, ki so jih zveznemu zboru po obravnavi tega gradiva poslali njegovi odbori: odbor za družbenopolitične odnose za delo, zdravstvo in socialno politiko in odbor za notranjo politiko pa tudi na podlagi razprave, je zvezni zbor na seji 22. aprila ugotovil:

1. Samoupravna delavska kontrola je razredno revolucionarni instrument delavcev pri zagotavljanju in poglobljanju socialističnih samoupravnih pravic, dolžnosti in odgovornosti delavcev v združenem delu in vseh socialističnih samoupravnih odnosov.

S samoupravno delavsko kontrolo delavci sami varujejo svoje samoupravne pravice in socialistično samoupravljanje. Samoupravna delavska kontrola je eden pomembnih vzvodov pri uresničevanju vladajočega položaja delavskega razreda. Je sestavni del družbene samozaščite v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela ter drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih in v celotni družbi.

2. V zakonu o združenem delu ima samoupravna delavska kontrola v skladu z ustavo SFRJ pomembno mesto.

Da bi zavarovali svoje samoupravne pravice, imajo delavci v organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih po zakonu o združenem delu pravico in dolžnost uresničevati samoupravno delavsko kontrolo neposredno, po organih upravljanja in po posebnem organu samoupravne delavske kontrole.

V praksi je zanemarjeno neposredno uresničevanje samoupravne delavske kontrole s strani delavcev, bolj pa je poudarjeno institucionalno uresničevanje delavske kontrole prek posebnega organa ali delavskega sveta in je zato nujno večje angažiranje samih delavcev na področju delavske kontrole.

Obisk zambijskih funkcionarjev

V petek 26. junija 1981 je v Litostroj prispela skupina zambijskih funkcionarjev iz oddelka za industrijsko participacijsko demokracijo pri kabinetu predsednika republike Zambije dr. Kenneta Kamude. Skupino je vodil Aleksander Kwibisa, direktor oddelka, spremljala pa sta ga še dva člana tega oddelka.

V Litostroju jih je sprejel pomočnik generalnega direktorja ing. Jože Šturm in predsednik delavskega sveta delovne organizacije tovarš Jure Vulkan. Zambijski funkcionarji so se pri nas zanimali predvsem za razvoj samoupravljanja v praksi in za naše izkušnje pri izgradnji samoupravnega socializma.

organizacijah združenega dela še ne uresničuje v skladu z ustavo in zakonom o združenem delu in da uspehi niso popolnoma zadovoljivi, oziroma da še vedno ni čutili potrebne širine pri njenem delovanju.

Dosedanji rezultati pri uresničevanju samoupravne delavske kontrole kažejo, da ne zadostuje širša družbena in politična akcija za organiziranje dejavnosti in družbene podpore družbenopolitičnih organizacij v organizacijah združenega dela in širše, zlasti pa dejavnosti, ki spremljajo konkretne ukrepe in akcije. V mnogih organizacijah upada dejavnost samoupravne delavske kontrole, veliko pa je organizacij, kjer samoupravna delavska kontrola sploh še ni začela delovati in niso niti začeli ustvarjati pogojev za njeno delovanje.

Funkcije samoupravne delavske kontrole se ne uresničujejo samo v temeljnih organizacijah dela, uveljavlja se tudi pri kontroli dela in poslovanja v vseh oblikah združevanja. Pri tem je samoupravna delavska kontrola v temeljnih organizacijah osnovne oblike samoupravne delavske kontrole. To je v skladu s položajem in vlogo, ki jo ima temeljna organizacija v sistemu združenega dela. Delavci v temeljnih organizacijah imajo ustavno pravico, da nadzorujejo celotni potek družbene reprodukcije.

V temeljnih organizacijah združenega dela je delavska kontrola sorazmerno najbolj razvita, čeprav je tudi tu precej problemov in nedoslednosti pri njenem uresničevanju.

6. Glavna naloga in bistvo samoupravne delavske kontrole je, da deluje predvsem preventivno, da ne bi prihajalo do kršitev samoupravnih pravic delavcev, družbene lastnine in samoupravljanja.

Samoupravna delavska kontrola v organizacijah združenega dela deluje še vedno premalo preventivno — zaradi preprečevanja različnih kršitev samoupravnih pravic in zaradi varstva družbene lastnine.

7. V razmerah, ko si vse organizirane socialistične sile naše družbe veliko prizadevajo, da bi delavski razred obvladal tokove družbene reprodukcije za nadaljnji razvoj družbenoekonomskih odnosov na podlagi zakona o združenem delu in uresničevane ukrepe gospodarske stabilizacije, postaja preventivna vloga samoupravne delavske kontrole še pomembnejša. Posebno postaja pomembna v položaju, ko postane družbena kritika negativnih pojavov vse izrazitejša, ko raste kritična zavest in moralna občutljivost slehernega. Vse to pa omogoča večjo vlogo, obenem pa zahteva odgovornost do dela v celotni družbi.

8. Zaostrenih in zapletenih pogojev gospodarjenja tako na notranjem kot tudi na mednarodnem področju pa ne spremlja povečana aktivnost samoupravne delavske kontrole.

Zato se negativni pojavi kažejo zlasti v tem, da se ne spoštujejo določene obveznosti, ki so bile prevzete s samoupravnimi sporazumi, niti samoupravni splošni akti in odločitve organov upravljanja, zaposlovanje je večkrat nezakonito, družbena sredstva se ne uporabljajo racionalno, marsikdaj se tudi oškodujejo. Vzrokov za te pojave ne ugotavljamo in jih tudi ne odpravljamo s samoupravno preventivno akcijo, namreč praviloma o njih razpravljamo po tem, ko so se že pokazale težje ali lažje posledice teh pojavov.

9. Pri delu samoupravne delavske kontrole pa opažamo več pomanjklivosti. Še vedno imamo organizacije, ki samoupravne delavske kontrole niso uredile s samoupravnimi splošnimi akti.

Nimamo zadostne konkretizacije uresničevanja samoupravne delavske kontrole, to pa povzroča enostransko uresničevanje oziroma prevzemanje pristojnosti drugih organov in teles.

Člani samoupravne in delavske kontrole niso dovolj obveščeni o svojih pravicah in dolžnostih ter odgovornostih, pri delu samoupravne delavske kontrole in javnosti in pri izpolnjevanju svojih funkcij niso dovolj samostojni.

Sodelovanje in usklajevanje del z drugimi organi družbenega varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine nista zadostna.

Ni dovolj samoiniciative, razvita pa je družinskost in izogibanje zameri v zvezi s posameznimi vprašanji.

Samoupravna delavska kontrola ni dovolj usmerjena k ugotavljanju tega, kako se uresničujejo samoupravno dogovorjeni sklepi in odločitve, kot na primer glede planiranja in njegovega izvajanja,

ugotavljanja vzrokov in odgovornosti za pomanjkljivo uresničevanje samoupravno dogovorjenih ciljev, neupravičeno povečanje cen in drugo.

Organi samoupravne delavske kontrole so se nekoliko odtujili od delavcev in pri svojem delu navezujejo stike predvsem s poslovnimi organi in izvršilnimi organi družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij.

Delovna metoda organov samoupravne delavske kontrole še ni izoblikovana, še vedno iščemo smeri in načine njenega delovanja.

10. Nazakonito in nesamoupravno se poslovodni organi in drugi delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi obnašajo pri delu v tistih okoljih, kjer se ne uresničuje bistvo samoupravnih odnosov,

kjer delavci niso dovolj obveščeni in jim niso dovolj jasna bistvena vprašanja iz rešitve, oziroma kjer o njih ne razpravljajo na sejah organov upravljanja in si družbene sile ne prizadevajo za razvoj politične ter druge odgovornosti.

11. Različne negativne pojave, kot so tako imenovane »koristne malverzacije« ipd. poslovodni organi in drugi delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi pogosto opravičujejo pred delavci, organi upravljanja in delavsko kontrolo, češ da obstajajo objektivna protislovja med posamičnimi in skupnimi interesi ter temi interesi in splošnimi družbenimi interesi, v bistvu pa gre za pomanjkanje odgovornosti za opravljanje samoupravnih, javnih in drugih funkcij, za tehnobirokratske odnose, nezakonitosti pri delu, nesamoupravno obnašanje in zanemarjanje širših družbenih interesov.

12. Pri uveljavljanju samoupravne delavske kontrole imamo očitno odpore, ki se največkrat izražajo takoj:

Ne ustanavljajo se posebni organi samoupravne delavske kontrole, češ da ni negativnih pojavov in da delavska kontrola nima kaj početi, ker obstajajo drugi organi upravljanja, politične organizacije itd.

Žojuje se prostor za delo samoupravne delavske kontrole z njeno nepopolno samoupravno ureditvijo.

Preprečuje se delo delavcev v organih samoupravne delavske kontrole, in sicer tako, da se jim onemogoča vpogled v podatke in dokumente; preprečuje se javnost pri delu in objavljanje poročil o samoupravnih delavski kontroli, češ da njihovo objavljane v javnosti lahko škoduje kolektivu in podobno.

13. Kadrovske sestavi samoupravne delavske kontrole se ne posveča dovolj pozornosti, zato pa so ponekod v te organe izvoljeni delavci, ki nimajo dovolj ugleda v svojem okolju, ali pa tisti, ki nimajo ustreznih družbenopolitičnih izkušenj.

14. Velik pomen za samoupravno delavsko kontrolo ima tudi razvitost

sistema obveščanja delavcev o delu in poslovanju njihovih organizacij.

15. Pri uresničevanju samoupravne delavske kontrole so izrednega pomena delovni programi, predvsem s stališča preventivnega delovanja samoupravne delavske kontrole.

Izkušnje govorijo, da se samoupravna delavska kontrola popolneje uresničuje, takrat, kadar ima svoj delovni program.

16. Do mnogih navedenih napak samoupravne delavske kontrole ne bi prišlo, ali pa bi jih lahko odpravili, če bi jo družbenopolitične organizacije, zlasti pa sindikat, konkretnije podprli.

17. Nosilci samoupravne delavske kontrole niso dovolj sodelovali s skupščinami družbenopolitičnih skupnosti, z družbenim pravobranilcem samoupravljanja, s sodišči združenega dela, s službo družbenega knjigovodstva, z javnim tožilstvom in organi za notranje zadeve ter z organi in službami, ki opravljajo inšpekcijsko delo.

Na podlagi navedenih ugotovitev zvezni zbor ocenjuje:

— Vse večji je pomen samoupravne delavske kontrole za nadaljnji razvoj samoupravljanja in vse večja je potreba po vseh oblikah njenega delovanja za preprečevanje in odpravljanje kršitev samoupravnih pravic delavcev, družbene lastnine in samoupravljanja.

— Potrebno je uveljaviti vlogo samoupravne delavske kontrole v temeljnih organizacijah, da bi mogla prispevati k razvoju samoupravne delavske kontrole v širših oblikah združevanja dela in sredstev.

— Za člane organov samoupravne delavske kontrole je treba izvoliti najuglednejše delavce v svojem okolju, ki naj se z ustreznimi dejavnostmi nenehno idejno in politično usposabljaajo za opravljanje te funkcije.

— Potrebno je zagotoviti redno in popolno obveščanje delavcev o vseh pomembnih delih in sklopih organov upravljanja v organizacijah združenega dela in v celotni družbi, kot je to določeno v zakonu o združenem delu.

— Delo samoupravne delavske kontrole naj bo odkrito in dostopno vsem delavcem, da bi imel vsak delavec vpogled v osebno delo in poslovanje v temeljni organizaciji in v drugih oblikah združevanja dela in sredstev.

— Vsi organi v temeljnih organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih morajo nenehno sodelovati med seboj in s kontrolnonadzornimi ter drugimi ustreznimi organi in organizacijami v družbenopolitičnih skupnostih.

— Družbenopolitične organizacije, zlasti sindikat, naj s svojo dejavnostjo zagotavljajo pogoje in nenehno in vsebinsko čim bogatejše in obveznejše delovanje samoupravne delavske kontrole.

Skupščina SFRJ o delavski kontroli

Zvezni zbor skupščine SFRJ je v zvezi z obravnavanjem uresničevanja samoupravne delavske kontrole na podlagi 136. člena poslovnika skupščine SFRJ na svoji seji 22. 4. 1981 sprejel naslednje sklepe:

1. Zvezni zbor skupščine SFRJ sprejema gradivo, nekatera vprašanja in probleme uresničevanja določb zakona o združenem delu v samoupravnih delavski kontroli, ki ga je pripravila komisija skupščine SFRJ za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu. Sprejema tudi poročila delovnih teles zveznega zbora v obravnavi tega gradiva, na podlagi katerih je dal zvezni zbor svoje ocene in stališča o uresničevanju samoupravne delavske kontrole.

2. Glede na pomen samoupravne delavske kontrole zbor pošilja svoje ocene in stališča glede uresničevanja samoupravne delavske kontrole svetu Zveze sindikatov Jugoslavije, zvezni konferenci SZDL, predsedstvu CK ZKJ, Zvezi socialistične mladine Jugoslavije in Gospodarski zbornici Jugoslavije, da bi se seznanili z njimi in jih uporabili v svojih dejavnostih.

3. Svoje ocene iz stališča v uresničevanju samoupravne delavske kontrole pošilja komisijam skupščin republik in skupščin avtonomnih pokrajin ter skupščin občin za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu, da bi jih uporabile pri izpolnjevanju svojih nalog v zvezi s spremljanjem izvajanja zakona o združenem delu.

4. Ocene in stališča tega zakona o uresničevanju samoupravne delavske kontrole bodo objavljeni v glasilih skupščin SFRJ, s čimer bodo postale dostopne organizacijam združenega dela in drugim samoupravnim organizacijam in skupnostim ter njihovim organom upravljanja ter drugim organom, družbenim pravobranilcem samoupravljanja, sodiščem združenega dela, občinski in sindikalnim svetom in drugim, ki dobivajo navedena glasila, da bi se z ocenami in stališči seznanili in izvajali konkretne ukrepe in dejavnosti v okviru svojih pravic, dolžnosti in odgovornosti, določenih v zakonu v združenem delu.

5. Zvezni izvršni svet, zvezni pravobranilec samoupravljanja, služba družbenega knjigovodstva Jugoslavije in drugi zvezni organi so dolžni, da v okviru svojih pravic, dolžnosti in odgovornosti prispevajo k ustvarjanju pogojev za uresničevanje delavske kontrole in da v ta namen izvajajo ustrezne ukrepe.

Ocene, stališča in sklepi o uresničevanju samoupravne delavske kontrole bodo objavljeni v glasilih skupščine SFRJ.

(Povzeto po poročevalcu SR Slovenije.)

Novi absolventi IC

Ob koncu junija je zaključila šolanje enaintrideseta generacija učencev poklicne šole v našem izobraževalnem centru. Litostroj, Iskrine in nekatere druge delovne organizacije so dobile blizu 200 novih sodelavcev, od tega Litostroj več kot polovico. Poleg tega je opravilo zaključne izpite 8 delavcev iz Litostroja, ki so se izobraževali ob delu.

Učni uspeh v zaključnem letniku je bil zadovoljiv. 80 % učencev je bilo v razredu in na zaključnih izpitih pozitivno ocenjenih, drugi pa bodo opravljali izpite v naslednjem, avgustovskem roku.

Oglejmo pa si še nekatere druge značilnosti šolskega leta 1980/81, ki se bo izteklo v zadnjih dneh avgusta.

Mladina in odrasli so se v preteklem šolskem letu zadnjič vpisali v dosedanje programe izobraževanja

V šolskem letu 1980/81 smo v poklicno šolo zadnjič vključevali nove učence v pouk po dosedanjih programih izobraževanja. V naši republiki bomo namreč v jeseni na vseh srednjih šolah uvedli vzgojno-izobraževalne programe usmerjenega izobraževanja. Tako je potekalo izobraževanje v poklicni šoli v preteklem šolskem letu še po ustaljeni poti.

Učni uspeh na šoli je bil ob koncu pouka 77 %, rezultati pa se bodo po popravilih izpitih v avgustu še izboljšali. Šolo je obiskovalo skupaj 619 učencev: v prvem letniku 250, v drugem 183 in v tretjem 186.

Poleg samega pouka smo izvajali številne druge vzgojnoizobraževalne naloge bodisi v povezavi z drugimi šolami v Ljubljani ali pa smo jih načrtovali sami. Med njimi bi omenil zlasti nekatere izvenšolske dejavnosti, kot so strelska sekcija, kulturna dejavnost — recitacijski krožek, tekmovanje za bralno značko, ki smo jo kot ena izmed redkih srednjih šol prvič uvedli, šolsko glasilo, dejavnosti v domu učencev in drugo. Aktivno smo sodelovali v tekmovanju TITO-REVOLUCIJA-MIR, na nekaterih športnih tekmovanjih, izvedli smo smučarsko šolo na Sorški planini. Zelo uspešno je skrbela za samozaščito enota civilne zaštite učencev, izvedli smo tudi vajo. O marsičem smo že pisali v našem časopisu. Vse te vzgojne dejavnosti dopolnjujejo vzgojnoizobraževalno delo in so prav tako pomembne za oblikovanje mladega človeka kot sam pouk.

Tudi odrasle izobražujemo na podlagi kadrovskega potreb Litostroja in nekaterih drugih delovnih organizacij

Tudi v oddelkih poklicne in delovodske šole za odrasle je pouk že zaključen. Poklicno šolo je obiskovalo 19 slušateljev, zanje je bil to zadnji semester enopolletnega šolanja. 8 izmed njih je že opravilo zaključne izpite. 34 slušateljev v oddelku delovodske šole pa je obiskovalo prvi letnik.

Značilno za strokovno izobraževanje odraslih za našo delovno organizacijo je, da ga izvajamo, prav tako kot pri mladini, izključno na podlagi kadrovskega potreb. Po samoupravnem sporazumu o izobraževanju in štipendiranju usmerjajo zaposlene delavce v izobraževanje same temeljne organizacije, pri čemer ima kadrovsko splošni sektor usklajevalno vlogo pri ugotavljanju teh potreb, izobraževalni center pa skrbi za izvajanje izobraževanja. To velja tudi za druge oblike izobraževanja odras-

lih, kot so tečaji za usposabljanje in izpopolnjevanje, seminarji in podobno. Vanje pa se vključujejo še delavci iz drugih delovnih organizacij, ki zanje plačajo stroške izobraževanja. Nekaj obiskovalcev se vključuje v strokovne tečaje iz lastnega interesa, v jezikovne tečaje pa skoraj večina. Ti krijejo stroške izobraževanja sami.

V šolskem letu 1980/81 je bil obseg izobraževanja v tečajih in seminarjih naslednji:

— 126 odraslih je obiskovalo in zaključilo izobraževanje v tečajih za voznike viličarjev, od tega 7 Litostrojčanov;

— 40 se jih je usposobilo za žerjavarje, polovica je bila Litostrojčanov;

— 8 tečajnikov je dokončalo tečaj za upravljalce z avto dvigali, trije za Litostroj;

— 27 udeležencev je obiskovalo tečaj za površinsko zaščito, skoraj vsi so bili Litostrojčani;

— za 203 delavce Litostroja so bili organizirani seminarji iz varstva pri delu;

— 55 tečajnikov je obiskovalo tečaje tujih jezikov po lastni želji in z lastno finančno udeležbo;

— blizu 100 delavcev je obiskovalo krajše tečaje za usposabljanje za razna dela v Litostroju.

Pripravljamo se na nove naloge v usmerjenem izobraževanju

Hkrati, ko smo izvajali vse navedene vzgojnoizobraževalne naloge, pa smo se že pripravljali za delo v naslednjem šolskem letu. Zaradi precejšnjih sprememb, do katerih bo prišlo v jeseni zaradi prehoda na usmerjeno izobraževanje, so potekale te priprave skozi celo šolsko leto 1980/81, posebej intenzivno pa v zadnjih mesecih. Navajamo le nekaj najpomembnejših, obsežnih nalog, ki smo jih izvajali in ki so zelo zaposlovale zlasti vodilne in vodstvene delavce ter posamezne učitelje.

Več pedagoških delavcev je aktivno sodelovalo z ustreznimi organi in strokovnimi službami pri pripravi in sprejemu novih vzgojnoizobraževalnih programov, zlasti za praktični

pouk, strokovno teoretične predmete, osnove tehnike in proizvodnje, slovenski jezik in proizvodno delo. Pripravljali smo materialne pogoje za izvajanje pouka nekaterih novih predmetov, kot so biologija, kemija, splošna fizika. Prav tako smo se posvetili kadrovskim vprašanjem. S 1. septembrom se bo učiteljski zbor povečal za 9 novih učiteljev, vendar ne samo zaradi novih predmetov, temveč tudi zaradi povečanega obsega vpisa učencev. Veliko dela zahtevajo organizacijske priprave, saj bo v prvem razredu precej novosti v organizaciji pouka, proizvodnega dela, izvajanja pouka osnov tehnike in proizvodnje. Veliko učiteljev se je že ali pa se še bo udeležilo posebnih seminarjev s strokovno vsebino, da se pripravijo na nove naloge. Posebno področje priprav predstavlja usklajevanje samoupravnih aktov izobraževalnega centra z zakonom o usmerjenem izobraževanju — zelo se bo spremenil statut.

KV Ludvik

Med priprave za naslednje šolsko leto sodi tudi vpis učencev v prvi razred. Ta še ni zaključen, vendar so glavni podatki že znani. Načrtujemo vpis v 7 oddelkov kovinarske, v 2 oddelka metalurške in v 3 oddelke elektrotehniške usmeritve, skupaj torej 12 oddelkov s 384 učenci. Doslej se je vpisalo 320 učencev. Pri kovinarski usmeritvi je plan vpisa dosežen, pri elektrotehniški skoraj dosežen, najmanj učencev pa se je vpisalo v metalurško usmeritev — za livarje, livarske modelarje (modelne mizarje) in za metalurške tehnike. Izvedli smo več akcij, da bi pridobili učence za vpis v te smeri izobraževanja. Upamo, da bomo le vpisali 1 oddelek teh učencev.

Prav tako se v sodelovanju s kadrovsko splošnim sektorjem pripravljamo za vpis odraslih.

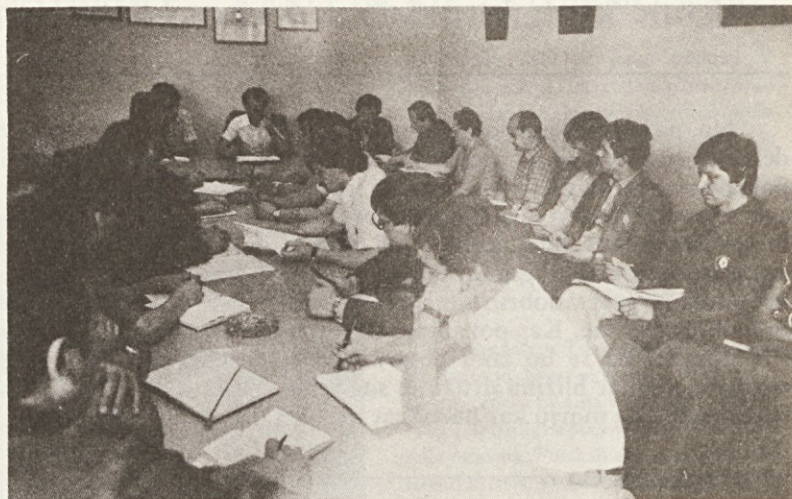
Ko se tako poslavljamo od preteklega šolskega leta, smo hkrati že sredi priprav za naslednje šolsko leto, ki bo zahtevalo od vseh delavcev izobraževalnega centra veliko naporov.

H. Premelč

Obisk tujih študentov

Na pobudo zveze tujih študentov v Ljubljani je skupina tujih študentov obiskala našo delovno organizacijo. Tuji študentje so si v spremstvu predstavnikov delovne organizacije ogledali najprej tovarno, pozneje pa so jim predsedniki planskega oddelka še podrobneje razložili naš proizvodni program, organizacijo dela in druge zanimivosti.

Dogovor

Politično delo tudi v dopustniških dneh ne sme prenehati. Tak je bil dogovor, sprejet v juniju — zagotoviti je potrebno kontinuirano delo v vseh sredinah. Zato so se v sredo, 15. julija, predstavniki družbenopolitičnih organizacij TOZD in DS kljub poletnemu času množično zbrali na koordinativnem posvetu o uresničevanju aktualnih nalog v mesecih juliju in avgustu (Foto: S. M.)

Jubilantje 25-letniki potujejo v Dalmacijo

Zadnjih sedem let so litostrojski jubilentje 25-letniki potovali na Đerdap. Na tem izletu so si poleg Beograda, Donave in Đerdapa, ogledali tudi druge znamenitosti in kulturne spomenike v Srbiji, na primer spomenik neznanemu junaku na Avali, cerkev na Oplencu, ki je druga najlepša cerkev v Evropi, kajti vse stene v notranjosti, vključno z grobnicami dinastije Karadorđevićev, so zgrajene iz mozaikov resnično pravljicnih barv. Prav tako je bil v program izleta na Đerdap vključen tudi ogled parka v Arandelovcu, kjer je veliko kipov jugoslovanskih kiparjev, izdelanih iz čistega, kot sneg belega marmorja iz rudnika belega marmorja v bližini Arandelovca. Kot zanimivost naj povem, da je iz belega marmorja arandelovskega rudnika zgrajena Bela hiša v Washingtonu, ki se s svojo belino košati v ameriškem svetu.

Letošnje leto pa prinaša spremembo v smeri izleta. Jubilentje bodo potovali v sončno Dalmacijo.

Prav gotovo se marsikomu postavlja vprašanje, zakaj v Dalmacijo in zakaj ne več na Đerdap. Vsi tisti, ki so že potovali na Đerdap, bodo potrdili, da se je pri organizaciji pogosto zataknilo in sicer najpogosteje pri prevozih z avtobusi, ki so bili slabi, ozvočenje ni delovalo, včasih pa jih sploh ni bilo pravočasno na določeno mesto in jih je bilo potrebno čakati tudi po uro, dve ali več. Podobne izkušnje so imeli naši izletniki tudi s hidrogliserjem, ki jih je popeljal iz пристanišča na Donavi v Beogradu do Đerdapa. Največkrat se je zataknilo med vožnjo po Donavi in sicer se je celo dogajalo, da je hidrogliser obstal sredi Donave, v ozkih soteskah, poraščenih z mogočnimi drevesi, skalnatimi previsi, ki se grozeče in hkrati veličastno razgrinjajo in ponosno razkazujejo svoje z mahom poraščene stene. Okvara, zaradi katere je hidrogliser obstal, pa je pomenila nekajurno čakanje na prihod drugega, ki je okvaro popravil, ali pa so se morali potniki vkrcati nanj. Vsi gliserji, ki so zasidrani v pristanišču, so že stari, kar hkrati pomeni tudi dokončno izrabljeni. Nikakršna popravila jim ne koristijo več! Beograjske agencije imajo naročene nove hidrogliserje, ki pa jih pred jesenjo še ne bodo dobili.

Vse omenjeno in še druge občasne nevšečnosti pa so povzročale nezadovoljstvo pri udeležencih izleta. Da bi se temu izognili, je naša temeljna organizacija Zunanje storitvene enote preko agencije Kompas pripravila program izleta za letošnje jubilate v Dalmacijo. Izlet bo v dneh od 24. do 27. septembra 1981.

Program izleta:

24. 9. — Odhod s spalnikom v večernih urah iz Ljubljane proti Splitu.

25. 9. — Prevoz z avtobusom v hotel, nato ogled HE Zakučac, ki leži v zeleni dolini Istre in ogled mesta Split.

26. 9. — Vožnja s hidrogliserjem mimo otokov Šolta, Brač, Hvar in Vis. Pristanek na otoku Visu ter ogled njegovih kulturno-zgodovinskih znamenitosti, med drugim tudi spomenikov NOB, kjer je maršal Tito prvič spregovoril znane besede: »Tujega nočemo, svojega ne damo!«

Na Visu prenočitev.

27. 9. — Ogled kulturnozgodovinskih znamenitosti Komiže, izlet z ladjo na otok Biševo in ogled Modre Špilje. Povratak s hidrogliserjem v Split, iz Splita pa polet z letalom na brniško letališče.

Izlet v Dalmacijo stane 5000.— din na osebo, kar gotovo ni pretirana cena in bi bilo mogoče prav, da bi razmišljali v TOZD ZSE o možnosti organizacije tovrstnega izleta tudi za Litostrojčane in njihove svojce, ki niso jubilentje.

Sprememba smeri izleta ne pomeni, da bo vedno tako tudi otalo. Kam bodo odhajali jubilentje na izlet, bo odvisno od tega, kako bodo letošnji in bodoči udeleženci zadovoljni z izbrano smerjo.

S. Mrkun

KAKO IN KJE LETUJEMO — KAKO IN KJE LETUJEMO — KAKO IN KJE LETUJEMO — KAKO IN KJE LETUJEMO KAKO

No, pa je prišel čas dopustov. Litostroj je na pol prazen, vrste v delavski restavraciji so zanemarljivo kratke, parkirišče pa je tudi postalo naenkrat zelo prostorno in široko. Včasih dobimo prostor celo v senci! Nešteto je tudi pogovorov o morju, potovanjih, hribih in vprašanj: kam, kdaj, kako... po čem? In nazadnje prav pri tem vprašanju postane pogovor najbolj živahen. Zato ni čudno, da vse več letujemo spet v dobrih, starih sindikalnih domovih, kjer so cene še najbolj zmerne. Kar pozabimo na to, da bomo tam spet gledali iste obraze, da se bo tudi pogovor hočeš nočeš zasukal okrog tovarne, vendar bližina družine, sonca in morja, naredi svoje. Pa tudi družba na morju kar naenkrat postane prijetna in razigrana.

V lepem in mirnem pristanu v Piranu se med dopusti število čolnov še poveča (Foto: M. M.)

Le kje je primernejši kraj za igro, kot v morju

Leže tam, »... kot v boju pokošeni...«

»Skočiti ali ne skočiti,« to je težka odločitev

Obiskali smo

In smo si v uredništvu rekli: glej ga, zlomka, zakaj ne bi vsaj enkrat po tolikih letih spet obiskali naše domove, tokrat v času sezone, in povprašali Litostrojčane, kako se imajo, kaj delajo in kako se počutijo. Pa ne da bi jih hoteli spomniti na službo, ali vam delati skomine, naj bo to le utrip poletja, v katerem pravkar smo in bo še prehitro minilo.

Tako smo za začetek obiskali Fieso, naslednjič bomo predstavili kamp Funtana pri Vrsarju, za konec pa bomo obiskali še letos malo zapostavljeno Sorico.

Ko sva se s Slavico odpravljali v Fieso, je bilo vreme zjutraj kar grozljivo oblačno. Še tako velik optimist bi ta dan s precej kislim obrazom gledal v »svetlo bodočnost«. Pa sva se kljub temu odpeljali, opremljeni s fotografskim aparatom, beležnicami in svinčniki. Celo pot sva strmeli v nebo in res se je v Piranu pokazal prvi sončni žarek. Kmalu pa je bilo celo nebo sinje modro.

Pripeljali sva se v zaliv v Fiesi. Običajno kar prazna in prostorna trata okrog zaliva je bila letos nabito polna šotorov, na plaži pa je bilo vse živo kopalcev. Pa ne več samo slovenskih. Zaustavilo se je tudi precej tujcev, ki jim pri sedanjih cenah bencina ni več toliko mar za naš srednji in južni Jadran, temveč bolj za kopanje in sončanje. Tega pa je bilo vsaj ta dan v Fiesi na pretek.

V vsako družbo in okolje se je treba najprej pač malo vživeti, zato sva se najprej okopali v zares odlični in čisti vodi, potem pa sva se sprehodili po plaži. Opazili sva dosti znanih obrazov. Nekateri so se kopali, drugi sončili, tretji igrali badminton, spet drugi so pravkar ležli s turistične ladjice — dolgčas pa ni bilo nikomur. Res je povsod vladalo pravo poletno dopustniško vzdušje. V tem splošnem živ-žavu sva se s Slavico odpravili v naš počitniški dom v Fiesi. Dočkala naju je še ista stara »vila«, pokrita vrtna jedilnica in nasmejana osebje z upravnikom Jožetom na čelu. Ker je bilo že blizu kosila, so dekleta jadrno pripravljala mize, upravnik pa je bil takoj voljan posedeti in poklepetati z nama.

Fieso večina Litostrojčanov pozna, zato je ni potrebno še posebej opisovati. Sicer pa je še vedno ista in čisto taka, kakor jo poznamo. Stara dva objekta, ki ju ima Litostroj že skoraj od samega začetka, sta že popolnoma dotrajana. Sobe so slabe in potrebne stalnih popravil. Najboljši je dom II, ki je bil zgrajen leta 1964 in ima 60 postelj. Tega je potrebno le adaptirati in urediti sobe. Sicer pa bo potrebno res v čim krajšem času vse podreti in zgraditi nov moderen dom. Gostje v Fiesi k sreči poznajo razmere in tudi vedo, kam odhajajo na dopust, zato tudi s prizanesljivostjo ocenjujejo sedanje razmere. Temu primerna je seveda tudi cena, ki je zares simbolična. Regresirana cena za 10 dni je 1500 din, ekonomska pa 2500 din. Kljub temu pa vsi že težko čakajo novih, udobnih in modernih prostorov. Zdaj, ko je realizacija novega doma že kolikor toliko blizu, pa nas že počasi obhaja nostalgija za starim domom z neposrednim in pristranskim vzdušjem, ki ga novi dom najbrž ne bo mogel nuditi.

Toliko je bilo vprašanj o novem domu, da ne moremo obiti te teme. Veliko upanja je, da bomo že to jesen porušili stari dom in začeli graditi novega. Čeprav je sedanja gospodarska situacija težka, upamo, da bo šlo. Dom bo velik, štirietazen, z

V družbi tako nasmejanih tovarišic se pa že da preživeti dopust

bazenom in hotelskega tipa. Prizadevati si bomo morali, da bo več ali manj poln celo leto. V njem bodo lahko zimske mesece preživljali naši upokojeanci. Tu bodo vsa pomembnejša srečanja, končno pa se bomo lahko tudi za prvomajske praznike preselili iz Poreča v naš dom. Vse polno je načrtov, več o tem in o uresničljivosti izgradnje tega objekta pa bomo napisali v naslednji številki.

— Zdaj pa nazaj k poletju in dopustnikom v Fiesi. Bili so polni dobre volje in zadovoljni, da so bili pogovori z njimi zares prijetni.

Več ali manj na morju vsak porjavi ali celo počrni, ampak tako »črnega«, kot je bil Stane MILENOVIČ, pa še ne! Ko sem ga najprej zagledala v jedilnici, kar verjeti nisem mogla, in tudi na plaži, pozneje, ko sva se pogovarjala, je bil prav gotovo najtemnejši kopalcev. Z ženo Stojko sta letos prvič letovala v Fiesi. Lansko leto sta že letovala v Pulju v privatnih sobah, še prej pa v Novem gradu. V primerjavi s prejšnjimi letovanji se tudi letos nad Fieso nista prav nič pritoževala. Ko sem ju takole spočita in dobre volje opazovala na plaži, sem jima skoraj zavidala, vesela pa sem bila, da sta bila zadovoljna. Pohvalila sta sobe, hitro postrežbo, predvsem pa hrano, ki je zelo okusna. Tudi nad cenami se nista pritoževala. Cene v našem domu so res nizke, saj je dnevna ekonomska cena le 250 din, v vseh ostalih sindikalnih domovih v Fiesi pa j že 300 dinarjev. In čeprav so vse cene v primerjavi z lanskim letom višje, njima ni žal, da sta prišla. Škoda je le, da v Fiesi ni nobene trgovine, kjer bi si lahko človek kaj malega kupil. In ko sem ju na koncu vprašala, če imata mogoče še kakšno pripombo, sta se nasmejela in hitro pohvalila še pridne strežnice, katerim gre gotovo tudi velika zasluga za prijetno počutje gostov.

Ko sem se poslovila od mojih sogovornikov, sem se spomnila Tončke, ki je sicer zaposlena v naši tiskarni, letošnje leto pa dela v Fiesi. Medtem, ko je pripravljala mize za kosilo, sva malo klepetali, in povedala je, da so letošnji gostje zelo prijetni. Dela je seveda dovolj, ampak popoldne se najde čas za urico ali dve kopanja. Kar občudovala sem jo, kako spretno je nosila pladnje s kosilom in s kakšno naglico je peljala voziček s hrano. Meni bi se gotovo kaj prevrnilo ali streslo!

Na plaži je bilo tako živahno, da je bilo kar težko izbrati sogovornike. Malo sem imela tudi slabo vest, da še na dopustu motimo naše Litostrojčane in jih spominjamo na delo in

tovarno, ampak njihovi nasmejani obrazi so me prepričali, da niso prav nič hudi.

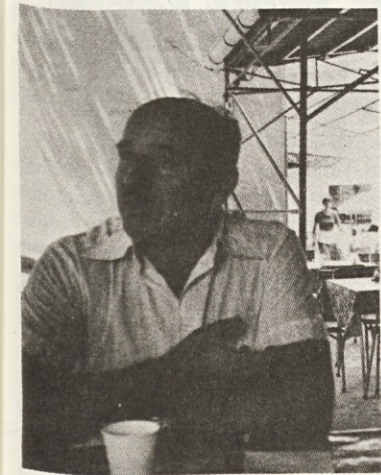
Tako sem zavila k skupinici pod veliko figo. Pozdravili so me Franc in Marica TAJNIKAR, ki sta že v pokoju, in Darinka HUMSKI. Nisem še dobro sedla, ko smo že začeli klepetati. Vsi so že stari letoviščarji v Fiesi in ssem zelo radi prihajajo. Kaj je tisto, kar jih vleče sem? Ne samo poceni letovanje, temveč predvsem tukajšnje vzdušje, čisto morje, lepa okolica, ki nudi številne prijetne sprehode, pa še veliko drobnarij. Glede na to, da so bili tu že večkrat, so lahko tudi primerjali letošnje letovanje s prejšnjimi. Predvsem so pohvalili postrežbo in hrano, kako je s sobami pa so tako že vedeli prej. Tovarišica Humski je letos stanovala v domu II in je dejala, da bi bila rada tudi drugo leto točno v tej sobi — to pomeni, da sploh ni slaba. Letos servirajo juho v jušnikih. Taka postrežba bistveno skrajša čas kosila, juhe pa si tudi vzameš toliko, kolikor si je sam želiš. Ko smo že bili pri hrani, jo je tovarišica Humski primerjala s tisto v Poreču za 1. maj. Veliko boljše je v Fiesi, dosti več je dobiš, pa še prijazno in hitro osebje ti streže. Ko so takole vsi trije premišljevali, se kar niso mogli spomniti, da bi bila dekleta, ki strežejo, kdaj slabe volje.

Na dopustu si človek želi predvsem to, da se spočije in da vsaj za nekaj časa zapusti vsakdanje okolje. Tudi tu so moji sogovorniki našli vrsto prednosti za Fieso. Kar ni jim šlo v glavo, da je Fiesa tako zapostavljena, saj ima lepo okolico in zelo primerno trato za različne športne igre in zabave. Škoda je le, da ni nikjer na obali nobenega tuša, da tudi obala ni malo bolj urejena (čeprav je bilo o tem že precej govora) in da ni nobene trgovine. Tovariš Tajnikar se je kar strinjal z mislijo, da bi bila to lahko trgovina kontejnerskega tipa, ki bi bila odprta samo v času sezone. Prav bi prišla vsem turistom, še posebej pa tistim z otroki, da bi si v njej kupili tudi kakšen jogurt in podobno. K sreči se da kupiti vsaj sadje, sladoled, na obali pa je tudi trafika. Za tiste, ki tega ne vedo, lahko povemo, da je v Fiesi poskrbljeno tudi za ples in zabavo. To posebej občutijo tisti, ki bolj zgodaj ležejo, zato je tovariš Tajnikar tudi pripomnil, da bi bilo prav, ko bi bila glasba na primer le do 10. ure.

Ko smo takole razpravljali o vseh mogočih izboljšavah, smo prišli do zaključka, da bi v zalivu Fiese lahko naredili tudi urejena športna igrišča, morali bi malce bolj urediti obalo, mi Litostrojčani pa nov dom.

KAKO IN KJE LETUJEMO — KAKO IN KJE LETUJEMO — KAKO IN KJE LETUJEMO — KAKO IN KJE LETUJEMO KAKO

Fieso

Že osmo leto po vrsti je tovariš Jože upravnik doma v Fiesi, izkazal pa se je tudi kot simpatičen in zanimiv sogovornik

Jože MEZEK — upravnik litostrojskega doma v Fiesi

Po dobrem kosilu, vrčku hladnega piva in v hladni senci, petdeset metrov nad morsko obalo, s katere se sliši bučanje valov, se človeku kar ne da razmišljati o delu, ki ga mora opraviti, posebno še ne, ko opazuje, kako so vsi okoli tebe dopustniško razpoloženi. Taka in podobna razmišljanja te ne pripeljejo nikamor drugam kot do želje, da bi bil tudi sam med dopustniki, ki poležavajo na plaži in brodijo po morski vodi, ki je bila ta dan segreta do 22°C. Skratka — misli ti uhajajo vse kam drugam, samo k delu ne. Kljub temu je bilo to prijetno razmišljanje potrebno zamenjati z resnim pogovorom, ki sem ga navezala z upravnikom počitniškega litostrojskega doma v Fiesi s tovarišem Jožetom MEZKOM. Ko sem še pred tem razmišljala, o čem naj se z njim pogovarjam, kaj naj ga vprašam, da bi bilo za bralce našega časopisa zanimivo, sem takoj ugotovila, da to ne bo težko. Tovariš MEZEK je prijeten sogovornik, ki je vedno dobre volje, pripravljen za šalo in smeh, pa tudi za delo v vsakem trenutku. Doma je z Gorenjske, stanuje blizu Kranja in je v poletnih mesecih že osmo leto zapovrstjo v Fiesi. Nekaj let je bil v našem domu ekonom, sedaj pa je upravnik in ekonom hkrati. Ko sem ga vprašala, ali predstavlja delo upravnika in ekonom veliko breme, se je nasmehnil in dejal, da opravljanje obeh nalog hkrati resda ni ravno lahka naloga, vendar z dobro voljo in z dobrim sodelovanjem vsega osebja to ni tako težko.

Njegovi spomini so segli za trenutek v vojne čase, ko je bil kot mlad fant v partizanih, med katere je šel že leta 1941. Bil je ujet in je moral služiti tri leta v ameriški vojski. Pot ga je vodila kot vojnega ujetnika tja do severne Afrike. Ko se je leta 1945 vračal iz ujetništva, je prepotoval veliko evropskih držav, preden se je lahko vrnil v domovino. Danes se kot spomeni-

čar iz leta 41' pogosto spominja na vojna leta in pravi, da je to, kar imamo, dovolj velik dokaz, da mnoge žrtve niso bile zaman. Vsa leta po vojni je bil v različnih službah, pred osmimi oz. devetimi leti pa je šel v zaslužni pokoj. Ker pa je Jože človek vitalnega duha, si ne more predstavljati, da bi bil brez dela, nekoristen, kot temu pravi sam, zato se je kot nekaj-mesečni honorarec zaposlil v našem domu, ki je postal tudi njegov dom. Rad ga ima, malo tudi zato, ker je na morju, rad pa ima tudi goste, ki preživljajo svoje dopustniške dni v Fiesi. Pravi, da si kar ne more predstavljati svojih poletnih mesecev brez bivanja in dela v Fiesi, zato si še posebej želi, da bi čim prej zgradili nov počitniški dom, ki bi ustrežal standardom in istočasno zadovoljil goste, ki radi pridejo v Fieso. Jože meni, da je delo v sedanjem domu izredno težko, kajti prostori so slabi in nefunkcionalni, posebno težko pa je delo v kuhinji, ki je premajhna, premalo zračna itd. Vsako leto si osebje prizadeva, da bi dom popravilo, toda iz starega se ne da narediti novo.

Sedaj im Litostroj v Fiesi 120 ležišč, od tega 30 ležišč najetih pri privatniku. Vse zmogljivosti so celo sezono zasedene, povpraševanje pa bi bilo prav gotovo še večje, če bi bile sobe in drugi bivalni prostori ustrežnejši, kajti ljudje radi pridejo v Fieso. S hrano so gostje zadovoljni. Upravnik Jože je povedal, da je hrana pripravljena v našem domu in je zato tudi vedno sveža. Konzervirane hrane ne uporabljajo, kar prispeva k splošnemu zadovoljstvu gostov, razen nekaterih izjem, ki pa z ničimer, nikoli in nikjer niso zadovoljni. Jedilniki so sestavljeni tako, da se isti obroki, tako kosila kot večerje, ne ponovijo v sedmem oziroma desetdnevem letovanju v našem domu. Kuhinjsko osebje skupaj z upravnikom skrbi, da je jedilnik sestavljen raznoliko, da vsebuje dovolj zelenjave in je seveda dovolj kaloričen. Porcije niso majhne, zato imajo gostje, ko odhajajo z morja, tudi po kakšen kilogram več, kot to sami radi povedo. Brez dodatnega plačila lahko dobijo še »repetek«. Povečani kilogrami telesne teže, kot tudi želja za repete pa je dovolj prepričljivo dokazilo in istočasno pohvala, da je osebje v domu prizadevno. Predvsem velja ta pohvala kuharicam.

Ko sem upravnika vprašala, ali ima kakšne težave z zaposlitvijo kadrov, je povedal, da teh težav ni ali so zelo redke. Osebe začne delati ob 5. oziroma 6. uri zjutraj in zaključijo z delom okoli 8. ure zvečer. Prosto je od 14. do 17. ure. Hrano in druge potrebne stvari kupujejo v Portorožu in Piranu. Pri nabavi zadostnih količin potrebnih surovin imajo tudi težave, ker se dogaja, da jih dobavitelji oz. prodajalci nimajo na razpolago. Težave se pojavljajo tudi pri zelenjavi, ki je zelo draga, tako visoke cene pa niso bile upoštevane ob kalkulaciji penzionov. Cena penziona na osebo je 250,00 din,

regresiran penzion za delavce našega kolektiva pa je 150,00 din. Jože je še posebej poudaril, da ima litostrojski dom najnižje cene, zato morajo še posebno skrbno ravnati z živili.

Vse delo opravijo v domu, vključno pranje posteljnine, kar pomeni zmanjševanje stroškov in omogoča tudi nižje cene, ki so dostopne za žepe delavcev z nizkimi osebnimi dohodki.

Naš dom obiščejo tudi drugi gostje, pridejo na kosilo ali vrček hladne pijače. Včasih se zgodi, da imajo z gosti, ki pridejo le na pijačo (to so predvsem mladi) manjše težave, vendar se z odločnostjo, kakršno ima Jože, tovrstnih neprijetnežev na miren način hitro znebi.

Pred koncem pogovora je Jože ponovno izrazil željo, da bi letošnjo jesen le začeli graditi nov dom. Dejal je, da to ni le njegova želja, ampak tudi želja vseh tistih, ki radi pridejo na severni Jadran, ki imajo Fieso in njeno slikovito okolico radi in ki se tu počutijo tako, kot bi bili doma.

Olga JERONČIČ — iz tozda ZSE

Sredi vročega popoldneva, ko je sonce še z vso močjo pripekalo in grelo zemljo, beton, vodo, pa seveda tudi neutrudne kopalce, ki so se kopali in sončili na našem Jadranu, sem v senci, sto metrov od litostrojskega doma v Fiesi, zagledala na zeleni klopi s pletilkami v rokah tudi Olgo JERONČIČ, ki jo še posebej dobro poznajo tudi Litostrojčani, ki se hranijo v litostrojski restavraciji. Tovarišica Olga opravlja dela in naloge blagajničarke, kar je dokaj odgovorno in utrudljivo. Da bi se izognila nenehni naglici in se spočila od dela, se je odločila za desetdnevno letovanje v Fiesi. V Fiesi je letos že tretjič in bo še prišla, če bo le dobila mesto. Nad Fieso je navdušena, kajti po njenem mnenju je to kraj, v katerega se človek vedno znova z veseljem vrača. Še posebno navdušena je nad izletniškimi točkami, ki so dovolj blizu, pa tudi dovolj daleč, da se lahko prijetno sprehodi in razgiba. Tovarišica Olga je še posebej poudarila, da je hrana zelo dobra, jedilniki so sestavljeni pestro in primerno za poletni čas. Pravi, da je osebje v domu zelo ustrezljivo, saj se je vedno pripravljeno odzvati željam gostov. O ceni penziona meni, da je primerna, kajti vsepovsod so cene višje.

Tovarišica Olga mi je ob zaključku najinega kramljanja naročila, naj v sestavku namenim še nekaj besed izgradnji novega doma. Zelo si želi, da bi ga pričeli graditi še v letošnjem letu, kajti obstoječe zmogljivosti res ne morejo zadovoljiti želja vseh litostrojčanov.

Pavle SOLDAT — voznik avtobusa ZVVZ Milevsko — ČSSR

Prvič v življenju sem morala narediti kratek razgovor z nekom, ki ni jugoslovanski državljan. Ta naloga mi je povzročala nemalo skrbi, saj nisem vedela, kako se bom lahko sporazumela z njim o stvareh, ki niso čisto vsakdanje. Vendar sem se ob misli, da se bom pogovarjala z državljanom Čehoslovaške, katere jezik je v mnogočem enak našemu, potolažila. Pogovarjala sem se s Pavletom SOLDATOM, ki je bil v Jugoslaviji že šestnajstkrat in dokaj dobro razume in govori slovensko. Jugoslavijo je prepotoval podolgim in počez, največkrat pa je bil v Fiesi, kamor pripelje kot voznik avtobusa delavce ZVVZ iz Milevskega, s katerim imamo sindikalne izmenjave za letovanje. Voznik Pavle pravi, da je Jugoslavija zelo lepa dežela in meni, da se z jadransko obalo, ki ima toliko otočkov in otokov, majhnih in velikih zalivov, ne more primerjati nobena druga obala. Za Pavleta je naše morje, naša dežela prava paša za oči, pravi celo balzam za srce. Našo deželo, posebno pa še Slovenijo, ki ima tako lepe gore pa še lepšo obalo, opisuje tako slikovito, da jo mora človek že samo preko njegovih besed spoznati, če je sam še ni videl. Sicer pa je res, da je Pavle človek, ki mu že majhne lepote predstavljajo radost, kajti po naravi je neizmeren optimist in veseljak. Pavle se rad pogovarja z ljudmi in se nenehno smeje in šali, pa ni pri tem pomembno, ali človeka dobro pozna ali pa ga vidi prvič. Je pa tudi človek, ki ga vsakdo sprejme, kajti njegovega veseljačenja, ki ga izraža na

Tisti, ki si želijo vode in sonca, nenehno prihajajo

izredno simpatičen način, ne moreš zavrniti, četudi bi hotel. Pavle rad poje in igra na harmoniko. Ljudje, ki z njim potujejo, so tudi po njegovi zaslugi vedno dobre volje.

Letošnje leto je prišel Pavle v Jugoslavijo, točneje v Fieso, kamor je pripeljal še 50 čeških gostov, s svojo ženo, hčerko in sinom. Na vprašanje, kakšne se mu zdijo naše cene, je brez oklevanja odgovoril, da za žepe Čehov zelo visoke, zato morajo s svojimi kronami, zamenjanimi v dinarje, ravnati zelo skrbno.

V posebno zadovoljstvo mu je bilo odgovoriti na vprašanje, kako je zadovoljen z bivanjem v Fiesi. Z navdušenjem je povedal, da je tako on kot ostali češki gostje vedno znova zelo prijetno presečen nad gostoljubnostjo, katero doživlja vedno, kadar pride v ta ali drugi kraj Jugoslavije, še posebej lepo je govoril o osebju, ki je v našem domu, tu je mislil predvsem na kuharice, za katere pravi, da so zelo simpatične. Vesel pa je tudi tega, da so v kuhinji vedno pripravljene ustreči posebnim željam oz. prilagoditi hrano njihovem okusu in jim postreči tudi s sladkanimi kumaricami, namesto s kislimi, če to želijo.

Pavle si želi še priti v Jugoslavijo, posebno pa želi, da bi se uresničila ideja o izgradnji novega litostrojskega doma v Fiesi in to še letos, da bi lahko že drugo leto letovali v novem, lepšem in udobnejšem.

STANE ZIBELNIK — skladiščni manipulant v tozdu NABAVA

Na betonski ploščadi, malo odmaknjeni od morske obale v Fiesi, sem srečala tovariša Zibelnika in poprosila za kratek pogovor. Ker se je rad odzval, je moral prekiniti balinanje, sredi katerega sem ga zmotila.

Tovariš Stane Zibelnik koristi svoj dopust že četrtič v Fiesi. Na dopustu je z ženo, in sta si že poiskala družbo, tako da jima bo dopust v prijetnem razpoloženju kar prehitro minil. Povedal je, da v litostrojski dom v Fiesi kljub njegovi dotrajanosti rad pride. Cene so primerne, okolica je čudovita, mnogo izletniških točk lahko človek obišče, voda je čista in topla, prav tako tudi obala, meduz tudi ni, resda je nekaj ježkov, ki te lahko malo požgečkajo s svojimi bodicami, toda ti so že skoraj vsepovsod po Jadranu, hrana v domu je zelo dobra, osebje prijazno, domačini gostoljubni, skratka — vse je tu, da se človek počuti prijetno. Ob vseh teh lepih in dobrih okoliščinah tovariš Stane meni, da mora človek tudi sam poskrbeti za zabavo. Rad pleše, poje, karta, tako da mu sploh ni dolgčas, sicer pa v takih primerih zaspi, kar mu pa tudi ni težko ali celo neprijetno.

Stane Zibelnik je tako hitel pripovedovati, kako se zabava, da me je za trenutek prevzela zavist, toda le za trenutek, saj mu iz srca privoščim prijeten dopust, ki si ga

ob svojem delu še kako zasluži. V Litostroju je že 22 let, rad ima litostrojski kolektiv, zato ga prav nič ne moti, če sreča na dopustu znane obraze, čemur se nekateri zelo izogibajo.

TILKA STREHAR — KOMERCIALIST V TOZD PRODAJA

Ker tovarišico Tilko poznam že nekaj let, sem jo brez oklevanja seznanila s ciljem mojega bivanja v Fiesi in jo seveda takoj poprosila za pogovor, kateremu se je rada odzvala. Poiskali sva si prostor pod streho iz trsja, ki dela senco mizam dobro obiskanega hotela Kompas ob samem vznožju hrička, na katerem je tudi litostrojski dom.

Sicer dvomim, da kdo izmed obiskovalcev Fiese ne bi poznal tega hotela, kajti njegova lokacija je zelo primerna za vse tiste, ki imajo v vročem soncu radi vrček točenega hladnega piva, sladoled ali kaj drugega.

Ko sem jo nehote opazovala, mi je bilo takoj jasno, da Tilka uživa v pravem pomenu besede. Na dopustu je s svojo družino, torej z možem in dvema otrokoma. Povedala je, da so vsi zelo zadovoljni, zopet sem slišala pohvalo, ki se je nanašala na kuharice in ostalo osebje v Litostrojskem domu, za katerega pravi, da se vedno rado odzove željam gostov. Izrazila je zadovoljstvo nad jušniki, ki so zamenjali jušne skodelice, še posebno zadovoljna pa je s tistim, kar je v jušnikih, torej juhami, ki so pripravljene v domu, pa tudi s hrano sicer.

Ker ima tovarišica Tilka še majhne otroke, ki so kot vsi otroci vedno razpoloženi za igro, pogrešajo igrišče, na katerem bi lahko sproščali svojo energijo. Ko sem se ozrla naokoli, sem videla, da so otroci v Fiesi, pa naj letujejo v kateremkoli domu, resnično prikrajšani za igrišča z gugalnicami, tobogani in drugimi priljubljenimi otroškimi rekviziti. O tej pomanjkljivosti bi morali razmisliti vsi tisti, ki imajo počitniške domove v Fiesi, pa tudi piransko društvo. Pogovor s Tilko je bil zelo zanimiv, saj je, ne glede na to, da je z bivanjem v Fiesi zelo zadovoljna, polna idej, kako bi se dalo še to in ono izboljšati. Ena od idej, za katero pa pravi, da ni le njena, je, da bi na plaži namestili tuše in da bi popravili cesto ter sprehajalno pot, ki pelje ob obali iz Fiese v Piran. Pred začetkom te poti, ki se začne ob vnožju stopnic, ki vodijo v naš dom, stoji opozorilna tabla, da je hoja po sprehajalni obalni poti na lastno odgovornost. Najlažje je postaviti odgovornim opozorilno tablo, očitno pa je težje usposobiti za varno hojo. Reševanje tovrstnih zadev ne bi smelo potekati na tak način!

(Nadaljevanje na 10. strani)

Tovariš Milenovič je tako zagorel, da je še slika črna

Tovarišica Olga se že med poletno pripeko pripravlja na hladne dni

POROČILO O DELU ZSMS TITOVIM ZAVODI LITOSTROJ
V OBDOBJU 1980—1981

Kritično o svojem delu

Če ocenjujemo delovanje mladinske organizacije kot družbenopolitične organizacije, moramo odkrito priznati, da z delom in aktivnostjo ne moremo biti povsem zadovoljni. Lahko rečemo, da so prav osnovne organizacije ZSMS tiste, katere so odgovorne za delo mladine, del krivde pa prav gotovo nosijo tudi OO ZK in OO ZS.

Delo nekaterih naših osnovnih organizacij ZSMS je bilo usmerjeno predvsem na akcije v okviru koordinacijskega sveta ZSMS Titovi zavodi Litostroj in občinske konference ZSMS Ljubljana—Šiška, samoiniciativno pa so se le redko odločale za akcijo.

Ugotavljamo, da mladi še preveč individualno delujejo v osnovnih organizacijah, se pravi, da se v delo vključujejo vedno isti mladinci.

Že ob sprejemu mladega delavca v delovno razmerje se posveča premalo pozornosti seznanjanju s pravicami in obveznostmi mladih, katere izhajajo iz pravilnikov in samoupravnih aktov. Za to je kriva tudi strokovna služba, ker ne izpolnjuje svojih obveznosti. Mladinska organizacija bi morala novega delavca takoj vključiti v delo, ne pa ga prepuščati samemu sebi. Tudi usposabljanje mladih za delo družbenopolitičnih organizacij in za samoupravljalca, je kljub možnostim še premalo prisotno, če pa je, se vključuje preozek krog ljudi. Torej tudi kadrovska politika ni kos delu oziroma zahtevam, ki bi jih morala razreševati. To se je pokazalo tudi v praksi pri pripravi na volitve in prevzemanju odgovornejših funkcij.

Ne moremo biti zadovoljni tudi z delom mladih komunistov. Poleg subjektivnih vzrokov za premajhno delovanje je tudi nekaj objektivnih, saj mladi delajo razdrobljeno po oddelkih in je s tem oteženo aktivno delovanje v mladinski organizaciji.

Delo osnovnih organizacij ZSMS naj bi praviloma temeljilo na akcijskih programih osnovnih organizacij, kar opredeljuje tudi politika ZSMS. Pomanjkljivost programov je v tem, da osnovne organizacije kot nosilci akcij in delovanja ne razpolagajo samostojno s finančnimi sredstvi, saj se ta združujejo na ravni delovne organizacije v koordinacijskem svetu ZSMS. Vseeno pa ne moremo preko dela tematskih konferenc, katere naj bi bile tudi ena od stalnih oblik delovanja mladinske organizacije.

Iz poročila je razvidno, da sem bil v oceni dela mladine dokaj kritičen oziroma sem omenjal le tista področja delovanja, s katerimi ne moremo biti zadovoljni.

Vsem je znano, koliko litostrojske mladine je bilo v preteklem obdobju angažirane v delovni organizaciji, koliko na ravni občine Lj. Šiška, na ravni mesta Ljubljane, republike in ne nazadnje tudi na zvezni ravni. Vse

to pa je zagotovo tudi zasluga vseh nas, kateri smo se vključevali v aktivnost.

Ko ocenjujemo delo mladine Titovih zavodov Litostroj v preteklem letu, se zavedamo, da je bilo to leto prvo leto brez našega idejnega voditelja tov. Tita. Lahko rečemo, da smo izpolnjevali obljube, ki smo si jih zadali. Žal je prišlo prav v tem letu do kaljenja našega bratstva in enotnosti med narodi in narodnostmi Jugoslavije. Prepričani smo, da do podobnih pojavov pri nas v Titovem Litostroju ne more priti. To lahko še močneje zagotovimo z našo stalno aktivnostjo in budnostjo. Zato pozivam vse litostrojske mladince, da se kar najbolj plodno vključijo v delovanje svoje organizacije!

T. SKUŠEK

Konferenca mladih

30. junija 1981 je bila programska volilna konferenca koordinacijskega sveta ZSM Titovi zavodi Litostroj. Konferenco je odprl tovariš Toni Skušek, predsednik koordinacijskega sveta. Pozdravil je vse prisotne na konferenci in predlagal delovno predsedstvo. Vanj so bili izvoljeni: predsednik Miloš Rusić, člana Lazar Kondić in Mirko Vuković. Tovariš Toni Skušek je podal poročilo o delu mladinske organizacije za obdobje junij 1980 — junij 1981. V nadaljevanju so spregovorili tudi tovariši Pavel Stupnikar — predsednik KOOS Litostroj, tovariš Jure Vulkan — predsednik delavskega sveta delovne organizacije, tovariš Vukosav Živković, tovariš Josip Pernar, predsednik KMD pri OK ZSM Ljubljana — Šiška, tovarišica Vesna Kučan — predsednica mladinske organizacije VVZ Litostroj. Pohvalili so dosedanje delo mladinske organizacije in dali smernice za nadaljnje delo. Poudarili so, da mora mladinska organizacija še naprej tesno sodelovati z ostalimi družbenopolitičnimi in samoupravnimi organi.

V nadaljnjem delu konference je tovariš Duško Jovanović, sekretar koordinacijskega sveta, podal finančno poročilo za obdobje junij 1980 — junij 1981. Sprejet je bil tudi predlog povišanje članarine v letu 1981. na 120 dinarjev letno oziroma 10 dinarjev mesečno.

Soglasno so razrešili dolžnosti dosedanje vodstvo predsednika Tonija Skuška in sekretarja Duška Jovanovića. Tovarišica Mirjam Jerman je prebrala poročilo s sestanka predsednikov kadrovske komisije pri osnovnih organizacijah ZSM, in podala tudi predloge. Duško Jovanović je podal razlago o poteku predlaganja po osnovnih organizacijah. Za predsednika KS ZSM Titovi zavodi Litostroj so predlagali Duška Jovanovića, dosedanjega sekretarja KS, delegata OO TOZD TVN v KS, za sekretarja pa Miroslava Jagoša, delegata OO ZSM TOZD PPO. Programska volilna konferenca je soglasno potrdila predlog kadrovske komisije.

Tovariš Toni Skušek, dosednji predsednik KS, je podelil knjižne nagrade predsednikom osnovnih organizacij za delo v preteklem mandatnem obdobju.

Tovariš Duško Jovanović se je najprej zahvalil za izraženo zaupanje ter podal smernice za nadaljnje delo mladinske organizacije.

V prihodnjem obdobju mora biti večji poudarek na družbenopolitičnem izobraževanju in krepitvi samoupravljalne zavesti, na krepitvi socialističnih samoupravnih in družbenopolitičnih odnosov.

D. Jovanović

Obiskali smo Fieso

(Nadaljevanje z 9. strani)

Ko sem tovarišico Tilko povprašala, kaj meni o regresiranih oziroma neregisiranih cenah, mi je povedala, da cene v primerjavi z drugimi niso visoke. Tako kot vsi ostali, s katerimi sem se ta dan pogovarjala, si tudi ona želi nov dom, pa ne zato, da bi bil nov, temveč zato, ker je sedanjí resnično v slabem stanju in se boji, da ga bo treba zaradi prepovedi inšpekcijskih organov zapreti. Letovanje v Fiesi ji je zelo všeč in vsakomur z veseljem pove, kje je bila, brez kakršnihkoli predsodkov, ki jih imajo nekateri.

Tovarišica Humski je postavila vprašanje, ki smo ga slišali najbolj pogosto: »Ali nam lahko obljubite, da bomo kdaj prišli v novi dom?« Na žalost tega s tem člankom ne moremo obljubiti. Znova pa to vprašanje potrjuje, da ga res potrebujemo in da si ga vsi želimo. Takrat bi lahko letovalo na morju še veliko več ljudi, škoda pa bi bilo tudi, da prostora, ki ga v Fiesi imamo, ne bi izkoristili.

Ne boste verjeli, ampak naši sogovorniki sploh niso hoteli nič kri-

tizirati. Ugotovili so, da so tudi sanitarni prostori letos čistejši, kot so bili včasih, pohvalili pa so tudi novo pridobitev našega doma — avtomat za točno pivo in avtomat za sokove. Tako so prišli na svoj račun odrasli in otroci, ki zmorejo spiti sokov na litre, in da ne govorimo pri tem o naših čeških gostih! Pri sokovih pa je precej pomembna tudi cena. Tisti v stekleničkah so bili že lansko leto po 16 dinarjev, ti iz avtomata pa so po 6 dinarjev. Na sploh pa letovanje v Fiesi tudi za upokojece sploh ni predrago. Ko smo za konec naredili še en skupni posnetek, smo se poslovlili, z željo, da se čim prej vidimo v novem domu v Fiesi. Vsi trije pa so mi zagotovili, da se bodo drugo leto gotovo spet vrnili sem, če bodo le dobili prostor, pa čeprav v stari dom!

Po prijetnem kramljanju z dopustniki sva morali z Marijano začeti misliti na povratek v Ljubljano. Dan se je začel nagibati v

večer, ob štirih popoldne je kljub soncu začelo rahlo, le za nekaj trenutkov deževali. Kot da bi sonce hotelo pokazati, kako veseli so lahko dopustniki, če sije nanje. Hočes nočes sva se odpravili s pravega živčava na plaži v litostrojski dom. Naročili sva si kavo, se nato odpeljali v Piran še na pizzo, da ne bi omagali do Ljubljane. Bili sva polni prijetnih vtisov, delno po zaslugi sogovornikov, delno pa tudi po zaslugi najinega opazovanja. Res je, da so bili vsi tako zelo rjavi, da medve s svojo belo poltjo sploh nisva sodili mednje. A kaj sva hoteli!

Kaj bi lahko napisala še za konec? Mogoče le to, da je prav prijetno slišati pohvale, ki se nanašajo na naš dom oz. na Fieso, prijetno je opazovati razigrane in zadovoljne dopustnike.

Dodam naj le še to, da bi se vsem tistim, ki si želijo izgradnjo novega doma v Fiesi, želja uresničila že v naslednjem letu.

Fotoreportažo sta pripravili:
Marjana Meglič
in Slavica Mrkun

Pravilnikomanija?

Piši tako, da te bo vsakdo razumel! — je eno temeljnih načel, ki naj bi veljala za vse, ki primejo za pero. Zato bi bilo prav, da gornji naslov razčlenimo in razložimo, tako da bo vsakomur razumljiv. Beseda manija izhaja iz grščine in v prenesenem smislu pomeni pretirano strast, željo ali ljubezen do česa. Tako poznamo v sestavljenkah npr.: bibliomanijo, kar je strastna ljubezen do knjig, kleptomanijo, kar je nepremagljivo bolezensko nagnjenje h kraji, pa piromanijo ali požiganje iz strasti in tako dalje. Nisem pa zaenkrat v slovarju tujk, kamor vse navedene besede sodijo, zasledila izraza pravilnikomanija, kar bi lahko pomenilo nekako: nepremagljivo nagnjenje k ustvarjanju pravilnikov oziroma k urejanju zadev s pravilniki.

Vendar bodimo malo resnejši, da se namreč ne bi napak razumeli. Je že kdo kdajkoli slišal, da bi čevljar prepričeval ljudi, naj hodijo raje bos, ker da so čevlji neka povsem nepotrebna nadloga? Ali da bi zidar nagovarjal ljudi, kako nepotrebno razkošje so hiše in naj bi se jim ljudje raje kar odrekli, pa se preselili npr. pod šotore ali pod milo zvezdnato nebo? Zato je razumljivo, da tudi pravnik ne bo trdil, da pravilnikov sploh ne potrebujemo, saj ve, da so v resnici potrebni in koristni. A tako kot je nujna zmernost pri številu čevljev, ki si jih kupiš, ali pri velikosti hiše, ki jo zgradiš, pa tudi pri vseh ostalih posvetnih rečeh izkušenj polni stari ljudje zagovarjajo zmernost v vsakem smislu, je zmernost potrebna tudi pri pravilnikih. Brez njih ne bi mogli, saj delavci preko njih uresničujemo svoje samoupravne pravice in dolžnosti. Tako imamo npr. pravilnike, za katere bi lahko rekli, da so postali že abeceda slehernega delavca. To so zlasti pravilniki, ki urejajo delovna razmerja, delitev OD, reševanje stanovanjskih potreb, disciplinsko odgovornost in še nekaj jih je. Ne mogli bi brez njih, saj jih enostavno potrebujemo, saj urejajo zadeve, ki se tičejo vsakega od nas.

Potem imamo še drugo skupino pravilnikov, ki delavcem niso tako blizu in se z njimi ne srečujejo vsakodnevno, so pa nujno potrebni glede na zahteve ustave ali zakon. Z njimi namreč urejamo široko paleto družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov znotraj organizacije oz. navzven do drugih organizacij in celotne družbene skupnosti.

Ob vsem tem pa, ko trdimo, kako so ti akti urejeni in potrebni, prihaja ne le v Litostroju, temveč tudi v drugih organizacijah združenega dela do vse večjega naraščanja števila pravilnikov. Poleg tistih pravilnikov, ki so resnično potrebni, se namreč pojavljajo težnje po pripravi novih in novih, ki naj do potankosti uredijo in sankcionirajo vse naše obnašanje v OZD, vse možne in nemožne situacije. Vendar pa se moramo zavedati, da smo z ureditvijo določene problematike v nekem pravilniku še daleč od tega, da bi to problematiko tudi v praksi zares imeli urejeno. Samo črke na papirju nič ne uredijo. Prav nič ne pomeni, če je pravilnik napisan in z lepimi platnicami postavljen v omaro, ko pa nikogar ne zanima, kaj v njem piše. Prevelika »proizvodnja« pravilnikov pa vodi prav do tega. Preveč jih je, da bi lahko vse prebrali, vse preučili in se bili voljni ravnati po njih. In potem pridemo v začaran krog. Ko ugotovimo, da se ne ravnamo pravilno, brž premišljamo, kateri pravilnik bi morali še sprejeti, da bi uredili z njim naše nepravilno ravnanje. In tako naprej in tako dalje...

Zato bodimo zmerni in ne pretiravajmo po nepotrebem! Le tako bodo pravilniki nekaj več kot papir za ladjice, le tako bodo zares zaživi v praksi in pridobili v očeh delavcev tisto veljavo in pomen, ki jim gre.

J. KHALIL, dipl. iur.

»DELAJMO, KOT DA BO STO LET MIR, IN PRIPRAVLJAJMO SE
KOT DA BO JUTRI VOJNA.« (TITO)

Dokaz pripravljenosti

Občinski štab za civilno zaščito in organizacija RKS občine Ljubljana—Šiška sta letos že desetič organizirala tekmovanje ekip prve pomoči civilne zaščite in RK ter mladih članov RK osnovnih šol naše občine. Na tekmovanju, ki je bilo 30. maja 1981, je sodelovalo 53 ekip prve pomoči civilne zaščite iz delovnih organizacij in krajevnih skupnosti.

Na tem tekmovanju naj bi ekipe čimbolj organizirano, usklajeno in množično pokazale sposobnost obrambe in samozaščite. Namen tekmovanja je bil preizkus znanja in usposobljenosti ekip za nudenje prve pomoči ponesrečencem ob vsaki nesreči. Z doseženimi rezultati smo seznanili širši krog delovnih ljudi in občanov. Z organizacijo takih tekmovanj in prikazov želimo seznaniti slehernega prebivalca s pravilno zastavljenim načinom splošnega ljudskega odpora. Doseženi rezultati so dokaz naše pripravljenosti in usposobljenosti pomagati našemu občanu, kadarkoli in kjerkoli bo to potrebno. Da pa bi bile ekipe za to sposobne, je potrebno stalno usposabljanje obveznikov civilne zaščite. To še posebno zato, ker nikoli ne vemo, kdaj nas bo doletela nesreča, bodisi v obliki elementarnih nesreč ali vojne.

Tekmovanja ekip prve medicinske pomoči civilne zaščite sta se udeležili tudi dve ekipe civilne zaščite PMP naše delovne organizacije. Tekmovanje je potekalo po veljavnih predpisih za tekmovanje ekip prve pomoči, Rdečega križa in civilne zaščite. Da so se lahko naše ekipe prijavile na tekmovanje, je bilo potrebno izvesti dopolnilni pouk, na katerem so ekipe obnovile znanje o oskrbi fiktivne poškodbe, ki mora biti realistično prikazana na manekenu, ali pa jo ponazarja slika, pritrjena na njegovo oblačilo.

Omenjeni dve ekipe sta se pripravljali na to tekmovanje v popoldanskem času ob prisotnosti medicinske sestre Marije Glumac. Vsi tekmovalci CZ so se že pri samem obnavljanju znanja izredno prizadevno vključili v priprave na tekmovanje.

Vseh 53 nastopajočih ekip se je zbralo 30. maja 1981 ob 9. uri pred osnovno šolo Riharda Jakopiča. Po kratki svečani otvoritvi se je pričelo

tekmovanje. Prva ekipa naše delovne organizacije v sestavi: Alojz JUNTEZ, Iva SIROTKA, Marjana PETRIC, Marija OBERSTAR, Marija SAJK, in Marija KOLAR je pričela tekmovanje z zaporedno številko 16. Med samim tekmovanjem je bilo čutiti precej treme, zaradi česar so zasedli 17. mesto, čeprav bi se po znanju, ki ga obvladajo, lahko uvrstili precej više. Druga ekipa v sestavi: Matej GELEMANOVIČ,

Elio CEBRON, Dominik SELAN, Iva NERED, Marija PREMEC in Janez RAKEF je med tekmovanjem delovala bolj sproščeno in zasedla 11. mesto.

Poudariti je treba, da sta bili obe ekipe zelo prizadevni in zaslužita vse priznanje. Za svoj trud so ekipe prejele tudi priznanje, kar pomeni spodbudo, da se tudi v bodoče udeležijo tekmovanj. Rezultati naših dveh ekip so ugodni in smo z njimi lahko zelo zadovoljni.

Zato se v imenu štaba civilne zaščite Litostroj nastopajočim zahvaljujemo in jim čestitamo za dosežen rezultat.

V. Štruklec

Mlada ekipa prve medicinske pomoči pri delu (Foto: K. G.)

Kaj menijo o malici v naši restavraciji

Naša družbena prehrana, posebno malica, je bila in kot kaže bo še dolgo glavna tema pogovorov med našimi delavci. Vroče debate o kvaliteti malice v Litostroju poslušamo lahko na delovnem mestu, na ulici in v avtobusu ob 14. uri.

Delavci delavske restavracije se trudimo, da tega ne bi bilo, vendar pa si upam trditi, da nekatere zahteve delavcev Litostroja presegajo razumne meje.

Kako pomembna je malica, dovolj zgovorno pove, da v primerih, ko INTERNE INFORMACIJE ne izidejo pravočasno ali pa jih pravočasno ne razdelijo med delavce, v naši restavraciji vsi telefoni zvonijo vseprek z enim samim vprašanjem: »Kaj je za malico?« Prvi običajno pokličejo že ob šesti uri. Po tem lahko sklepamo, da je nekaterim prva misel, ko zjutraj pridejo na delo, kaj bodo jedli in ne kaj bodo delali! Poleg tega bi se moral vsak zavedati, da vsak telefonski klic zmoti nekoga pri delu. Upam, da vsi predstavniki družbenopolitičnih organizacij, posebno sindikata, poznajo nekatere težave, zlasti kar se tiče minimalnih tehničnih in sanitarnih pogojev, ki jih restavracija ne izpolnjuje v celoti. Verjetno se še spominjajo sestanka s predstavniki sanitarne inšpekcije, na katerem je bilo rečeno, da mora TOZD ZSE skleniti pogodbo s strokovnim zavodom, ki bo izvajal sanitarni nadzor.

TOZD ZSE oziroma delavska restavracija je zato z Zavodom za socialno medicino in higieno v Ljubljani sklenila pogodbo in jo v letu 1981 tudi podaljšala. Prav je, da delavci vedo ceno tega nadzora: 100.000.- din letno.

Mislili smo, da se bomo s tem izognili raznim pripombam, da je živilski tehnolog pod vplivom vodstva tozda, pa žal izgleda, da nismo uspeli, saj mi je pred kratkim nekdo po telefonu dejal, da ga te analize prav nič ne zanimajo. Iz tega lahko sklepam, da nekateri ne varjamejo niti zunanji instituciji in da se imajo za strokovnjake na področju, ki ga poznajo samo skozi želodec.

Morda se bo kdo čutil prizadet, vendar pa so nekatere pripombe in pritožbe takšne, da lahko tako sklepam. Ne more biti poznavalec hrane vsak, ki jo uživa, sicer bi bil lahko novinar vsak, ki je pismen!

Nekdo me je poklical po telefonu in dejal, da je vzel za malico mesni narezek, na katerem je št. 51 in da je torej star že 30 let. Vsa pojasnila niso zalegla, zahteval je, da pridem pogledat. To sem storila in ugotovila, da je organoleptično vse v redu. Tega mi seveda ni verjel. Vzela sem delno zaužit mesni narezek in da dala v analizo, poleg njega pa še originalno zaprtega iz skladišča, na katerem je bila ista številka serije. Analiza obeh vzorcev je pokazala, da mesni narezek organoleptično ustreza in je higiensko neoporečen. Račun 560.- din je plačala delavska restavracija!!!

Pred kratkim je bilo toliko hude krvi zaradi klobas. Analiza je pokazala, da so kemično in bakteriološko neoporečne. In kdo bo plačal račun?! Brez teh dodatnih

analiz nas stane sanitarni nadzor, ki ga izvaja zavod, precej denarja, ki ga pač vkalkuliramo kot strošek v ceno malice, saj smo tozda, ki pač živi od dohodka, ustvarjenega s svojo dejavnostjo.

Mnogi naši delavci so tudi prepričani, da malica ne ustreza normam glede biološke in kalorične vrednosti, zato še nekaj besed o tem.

Zelo pomemben je pravilen razpored kalorij preko celega dne. Vse potrebne kalorije, ki jih organizem potrebuje, seveda odvisno od spola, telesne teže, starosti, vrste dela, klimatskih razmer in zdravstvenega stanja, naj bi bile razporejene približno takole:

Zajtrk 15—20 %, malica 20 %, kosilo 40 %, večerja do 20 %. Malica naj bi torej predstavljala manjši obrok, ki bi premostil potrebo po kalorijah med zajtrkom in kosilom kot glavnim obrokom. Vsi pa se požvižgajo na taka navodila in hočejo, da je malica po obsegu enaka kosilu in ženejo vik in krik, če je malica včasih nekoliko slabša.

Pred kratkim smo dali v analizo eno teh naših malic. Vzorec je vzel predstavnik zavoda in sicer: fižolovo juho — goveje meso, sladico in kruh, kot je bilo na jedilniku. Zavod za socialno medicino in higieno je mnenja, da je bil ta obrok primeren za delavca (moškega) v starosti od 18—34 let, ki opravlja zelo težka dela, za vse ostale pa je bil ta obrok po kalorični in hranilni vrednosti preobilan. Poleg tega je bilo ugotovljeno, da je vzorec vseboval 57,7 g beljakovin, 20,5 g maščob in 164 g ogljikovih hidratov. Obrok je bil prebog z beljakovinami in siromašen z maščobami, pravilno razmerje bi bilo 28 g beljakovin, 37 g maščob in 164 g ogljikovih hidratov. Čeprav je to samo en primer, smo prepričani, da je malica v Litostroju preobilna za večino delavcev, saj imamo na razpolago toliko podatkov o biološki in kalorični vrednosti posameznih živil, da se vsaka malica lahko oceni brez kemične analize.

Vsak bi se moral zavedati, da postaja hrana iz dneva v dan pomembnejši dejavnik v našem življenju, zato bi naj nujno morali spremeniti odnos do nje in do ljudi, ki se z njo ukvarjajo.

Dragica POLAJNAR, dipl. ing

(Op. ured. Če se bralcem zdi, da so tu vsi odgovori na vprašanja iz prejšnje številke časopisa, potem je vse v redu.)

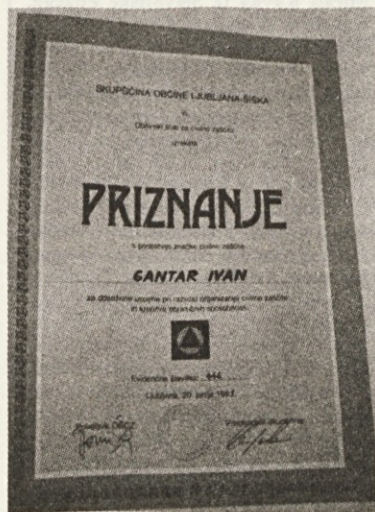
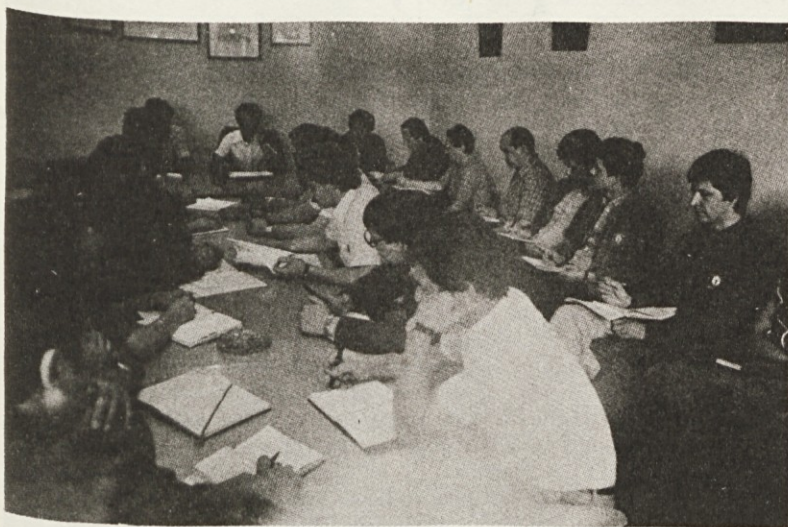
Pihalni orkester v Kumanovem

V organizaciji kulturno-prosvetne skupnosti Kumanovo je bilo 26. in 27. junija v tem makedonskem mestu sedmo srečanje pihalnih orkestrorv Makedonije. Na srečanju je poleg orkestrorv iz Skopja, Štipa, Strumice, Kavadarcev, Prilepa, Bogdancev, Titovega Velesa in Kumanova sodeloval kot gost tudi litostrojski sindikalni orkester. Veličastno sliko je na ploščadi maršala Tita v Kumanovem ustvarilo 10 nastopajočih orkestrorv in ravno toliko pevcev v skupnem nastopu, ki ga je v celoti posnela RTV Skopje. Drugi dan srečanja je vsak orkester nastopil posamezno z lastnim programom. Naši godbeniki so se kljub neznosni vročini, ki je v teh dneh zajela Kumanovo, potrudili in odlično zaigrali svoj program, ki ga je v celoti posnel skopski radio. Skratka, naporno delovno srečanje in hkrati posebna priložnost za medsebojna spoznavanja glasbenikov iz dveh republik. Glasbena kultura je še enkrat prispevala svoj delež k spoznavanju narodov in narodnosti ter širjenju bratstva in enotnosti.

Na koncu še besedo, dve o gostiteljih:

Storili so vse za dobro počutje članov našega orkestra in organizirali celodnevni ogled Skopja. Predsednik občinskega sindikalnega sveta Kumanovo je s svojimi najožjimi sodelavci in s predstavniki Kulturno-prosvetne skupnosti zadnji dan gostovanja priredil slavnostno večerjo za vse člane orkestrorv. Za prisrčen sprejem organizatorjem in dobrim gostiteljem iskrena hvala!

B. Ilič

Podelitev priznanj

Vsako leto ob dnevu civilne zaščite štab civilne zaščite občine Ljubljana—Šiška podeli priznanja in zlate značke zaslužnim članom iz delovnih organizacij. Tako so ta priznanja prejeli tudi pripadniki civilne zaščite iz Litostroja.

Zlato značko je prejel Rajko ŠABEC, metalurški tehnik. V enoti civilne zaščite je že vrsto let in je komandir voda za RBK zaščito. Kot komandir si prizadeva, da je njegova enota čim bolj pripravljena in usposobljena za morebitne intervencije tako v sami delovni

organizaciji kot na širšem področju mesta Ljubljana.

Priznanja pa so prejeli naslednji pripadniki civilne zaščite: Franc MAJNIK — komandir za zveze, Josip POPOVIČ — komandir za zveze, Lidija ARHAR — komandir oddelka za PMP, Simona PERME — reševalec PMP, Angela NEMANIČ — komandir oddelka GE (ženski oddelek), Franc VINDIŠ — gasilec, Anton ČARMAN — reševalec TRE, Lojze KAČIČ — komandir TRE, Milan VALENTINČIČ — kurir za zveze, Ivan

HRASTAR — dekontaminator RBK, Magda KREFT — komandir za dekontaminacijo RBK, Ivan GANTAR — pomočnik komandirja TRE, Anton PAPEŽ — komandir TRE in Franc KOVAČIČ — vodja ekipe za zveze.

Omenjeni pripadniki civilne zaščite so priznanja prejeli na svečani seji 14. julija 1981 iz rok načelnika štaba CZ Litostroj Andreja PAHORJA, ki jim je v imenu štaba iskreno čestital.

V. Štruklec

Marljivi zlatorogovci

V okviru taborniške zveze Ljubljana-Šiška deluje odred Zlatorog, ki ga sestavljajo učenci doma izobraževalnega centra Litostroj. Začetki njegovega delovanja segajo v leto 1953, ko je bila na industrijski kovinarski šoli Litostroj ustanovljena taborniška četa Črnih risov kot del rodu Bičkove skale. Prvo desetletje svojega delovanja je četa predvsem organizirala poletna taborjenja v Poreču, Splitu in preko meja na Koroškem.

Po prenosu mentorstva iz šole v dom učencev IC Litostroj leta 1963 je četa postala po svoji programski zasnovi najprivlačnejša in vsebinsko najbolj polna interesna dejavnost med interesnimi dejavnostmi doma. Še v istem letu je bila proglašena za najboljšo v občinski zvezi tabornikov. 25. oktobra 1965 je postala samostojen odred Zlatorog, ki vključuje v svojo vrsto tretjino (60) domskih učencev. Kljub specifičnim pogojem — članstvo v odredu je le triletno v skladu s trajanjem šolanja, zaradi česar so potrebni veliki napori neprekinjenega vzgajanja novih vodnikov in članstva — je odred Zlatorog že vrsto let najaktivnejša domska skupina tabornikov v občini Šiška, še posebej pa se odlikuje po svoji zanesljivosti in izvrševanju sprejetih dogovorov v okviru občinske zveze tabornikov in v republiškem merilu.

Ves čas svojega obstoja odred sledi vsem vsebinskim in idejnim razvojnim tokovom taborništva in je vsesplošno odprt in sodelujoč, kjer potrebujejo njegovo pomoč pa tudi iniciativo: v domu samem, v okviru mladinskih akcij izobraževalnega centra Litostroj, DO Litostroj, krajevni skupnosti, v občini in širših okvirih.

To dokazujejo tudi podatki, da so v zadnjem obdobju sodelovali v povprečju na 8 občinskih, 4 regijskih, 5 republiških, 3 medrepubliških in 27 internih akcijah. Program področnih akcij je odred obogatil z memorialom dr. Kle-

menta Juga, Plečnikovim memorialom, baročno Ljubljano in NOB v Ljubljani ter s svojo redakcijo taborniških specifičnosti v tekmovalne namene. V okviru delovne organizacije Litostroj s svojim znanjem in veščinami organizirajo in vodijo pohodne enote, se vključujejo v mladinske delovne akcije (Otok mladosti 3-krat, obnova Posočja, Slovenske gorice, Suha krajina). V okviru krajevnih skupnosti so pobudniki sodelovanja z mladino, nudijo pa ji po potrebi svoje usluge očiščevalne akcije, zbiranje pomoči za RK, varstvo in propagando ob volitvah). Za izjemne uspehe in požrtvovalno delo v razvoju taborniške organizacije so prejeli od Zveze tabornikov Jugoslavije tudi najvišje odličje Zlati javorjev list z žarki. V letošnjem letu so pričeli izdajati tudi svoje glasilo "Zlatorogov kompas".

Samoiniciativna dejavnost odreda sega tudi čez republiško mejo v Medjimurje (strokovno znanje pri ustanavljanju nove taborniške enote, aktivna udeležba na akciji NNNP in propagandna strokovna taborjenja), s čimer širijo taborništvo in povezujejo most med narodi in narodnostmi Jugoslavije.

O. Stich

Zdravo, vojaki!

Minilo je precej časa, odkar smo se zadnjikrat oglašili pod rubriko »Zdravo, vojaki!«. Medtem se je nabralo precej pisem in razglednic s pozdravi, željami ter pripombami, ki so nam jih poslali vojaki iz vse Jugoslavije. Iz besedila je razvidno, da je še vedno glavni problem, zakaj nekateri vojaki ne dobivajo časopisa. Ta problem skušamo reševati in tako omogočiti, da dobi vsak vojak naš časopis. V glavnem je odvisno od vas samih, če nam pravočasno posredujete naslov.

Nekaterim vojakom se bliža konec vojaškega roka. Zato preko te rubrike opozarjamo, da morate imeti ob prihodu v delovno organizacijo naslednje dokumente: vojaško knjižico, osebno izkaznico ter odjavno prijavi list (tisti, kateri začasno prebivajo v Ljubljani). Delavec, ki je odsoten z dela zaradi odslužitve vojaškega roka, se mora zaposliti v 30 dneh od dneva, ki je v vojaški knjižici zapisan kot zadnji dan vojaškega roka.

V eni zadnjih številčk časopisa smo izrazili željo, da bi vojaki sodelovali v časopisu s prispevki iz vojaškega življenja, vendar do sedaj se ta predlog ni uresničil. Zato ponovno pozivamo, da sodelujete in tako popestrite našo in vašo rubriko.

Pozdrave so nam poslali:

Vlado Perčić, iz Kumanovega, Štefan Vavtar iz Petrovca, Zlatko Možek iz Banja Luke, Bruno Marolt iz Kosovske Mitrovice, Peter Saje iz Zagreba, Đorđe iz Kosovske Mitrovice, Milan Šarić iz Aleksinca, Luka Daminković iz Malega Lošinja, Jože Novak iz Banja Luke, Drago Novak iz Travnika, Rajko Kolegar iz Travnika, Zoran Stjepanović iz Kane, Darko Latin iz Beograda, Miran Kavka iz Slavonske Požege, Kekenj iz Kraljeva, Franc Fabjan iz Benkovca, Milan Vrtarić iz Pulja, Mirko Premru iz Mostarja, Gojko Njenjić iz Sremske Mitrovice, Tomo Golub iz Požarevca, Drago Vujanić iz Doboja, Alojz Donko iz Zadra, Nikola Kresović iz Divulje, Vlado Veselinović iz Vipave, Srećko Pavlič iz Titograda, Milan Šarić iz Aleksinca, Miro Zalaznik iz Divulje, Andrej Bančić iz Skopja, Dragan Balent iz Zaječarja, Zoran Taraba iz Ajdovščine, Goran Čiča iz Sombora, Nikola Stalić iz Novega mesta, Matija Golob iz Niša, Dušan Uranko iz Varaždina, Stanislav Pekolj iz Postojne, Fikret Burzić iz Ljubljane, Tomaž Šetincec iz Šabca, Miljenko FUŠ iz Bileče, Marjan Božić iz Čuprije, Luka Čorković iz Postojne, Marko Skebe iz Pančeva, Janko Kržišnik iz Sombora, Božo Horvat iz Knina, Franci Škrlep iz Srbije, Šefko Baličevac iz Trebinja, Alojz Vidmar iz Kičeva, Vladimir Žalec iz Banja Luke, Arif Elkasović iz Beograda, Razim Rosić iz Valjeva, Mičo Marinković iz Prečeca, Zijad Ljutić iz Postojne, Stanislav Pekolj iz Raške, Zoran Stjepanović iz Prištine, Nikola Kresović iz Pulja, Miran Kavka iz Zagreba, Franc Zorko iz Skopja, Jaka Lavš iz Kovina, Kemal Malagić iz Strumice, Srećko Mikec iz Bohinjske Beke, Sead Sijamhodžić iz Sombora, Drago Cvikić iz Čapljine, Alojz Gregorić iz Pulja, Dževad Pandžić iz Kosovske Mitrovice, Vladimir Srneć in Jože Kožuh iz Ptuja.

Tudi mi pošiljamo vsem vojakom prav lepe pozdrave ter jim želimo veliko uspehov v njihovih enotah.

Nagajivi fotografski škrat

Bivši predsedniki SDK še vedno aktivni!

Mladinski pohod

Mladinska pohodna enota »Franc Leskošek-Luka« je tudi letos organizirala že tradicionalni pohod in sicer v sodelovanju s koordinacijskim svetom ZSMS Titovi zavodi Litostroj, ki je dal pobudo za organizacijo in izvedbo. Pripravljalni odbor za organizacijo in izvedbo pohoda so sestavljali naslednji mladinci naše delovne organizacije: Adem Krupič (PPO), Rajko Grujičić (MONT), Franc Jamšek (PTS), Andrej Mihelić (PUM), Hasan Mušić (PZO), pripravljalni odbor je za komandanta pohodne enote izvolil tov. Adema Krupiča.

Naloga pripravljalnega odbora je bila, da pripravi teren za tabor, da organizira prehrano, prevoz in šotore. Tabor je bil postavljen v Dolenjskih toplicah. V dneh od 3. do 5.

julija 1981 so pohodniki prehodili 20 kilometrov. Razen 30 mladincev iz Litostroja se je pohoda udeležilo tudi 8 mladincev iz »Brodogradjeve industrije« Split. V soboto, 4. julija, se je mladinska pohodna enota udeležila centralne proslave ob dnevu borca v Zgornjih Lazah. V soboto je bil spoznavni večer in kulturni program. Navdušenje pohodnikov je bilo izredno. V nedeljo zjutraj smo pospravili tabor in odšli še v Kostanjevico na Krki, kjer smo si ogledali Formo vivo. Potem smo se vrnili v Ljubljano. Pohodniki, posebno gostje iz Splita, so bili zelo zadovoljni z organizacijo pohoda, vsi pa si želimo, da bi v prihodnje tudi organizirali takšne pohode, seveda s še večjo udeležbo mladincev.

D. Jovanović

Vabilo upokojencem

Konferenca osnovnih organizacij sindikata Titovi zavodi Litostroj tudi letos prireja srečanje z našimi upokojenci. Srečanje bo v Fiesi, potovali pa boste z avtobusi. Skupini bosta šteli po 100 oseb, izlet pa bo trajal tri dni. Prva skupina bo odšla na pot 11. septembra ob 8. uri, druga skupina pa 14. septembra. Oba odhoda bosta ob isti uri izpred tovarne.

Da bi pot v Fieso ne bila preveč naporna in dolgočasna, se boste ustavili v Lipici, kjer si boste ogledali kobilarno in dresuro jahanja, tam pa vas čaka tudi majhno presenečenje.

Tudi v Fiesi ne bo dolgočasno. Predvidena je vožnja z izletniško ladjo ob slovenski obali. Predvsem pa bo v Fiesi zanimivo srečanje upokojencev s predstavniki vodstva delovne organizacije, družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov. Seznanili vas bodo z razvojem tovarne, povedali nekaj več o delovanju in življenju delavcev ter vam odgovarjali na vprašanja, ki vas zanimajo.

Takoj po izidu časopisa se lahko prijavite za izlet. Prijave bodo sprejemali v oddelku počitniških domov v tozdu ZSE vsak delovni dan od 6. do 14. ure. Počitniški oddelek je zadaj za delavsko restavracijo v prostorih nekdanjega TOZD LINT. Prijavite pa se lahko tudi po telefonu in sicer na številko 556-021, interna 363.

Za srečanje lahko prijavite tudi svojega najbližjega sorodnika (moža oziroma ženo), vendar boste v tem primeru morali za zakonca prispevati po 600 dinarjev.

Konferenca osnovnih organizacij sindikata Litostroj želi, da bi se letošnjega srečanja upokojencev udeležilo čim več naših nekdanjih sodelavcev, saj je to srečanje ena lepih možnosti povezave naših upokojencev z delovno organizacijo.

Obveščamo pa vas tudi, da bomo letos ob obletnici delovne organizacije organizirali srečanje vseh Litostrojčanov in upokojencev, ki bo 29. avgusta v MOSTECU. Torej na svidenje v Mostecu in v Fiesi!

Konferenca osnovnih organizacij sindikata
Titovi zavodi Litostroj

Počitek na vrhu (Foto: Z. Bendelja)

Pohod (Foto: Z. Bendelja)

Naše sanje — (vsaj skromno) stanovanje

Malo je samoupravnih splošnih aktov, ki so deležni tolikšne pozornosti in je pri sprejemanju podano toliko pripomb, kot so tisti s področja reševanja stanovanjskih potreb. Vsak člen je namreč pomemben in vsaka točka lahko odločilna za tiste delavce, ki pričakujejo dodelitev stanovanja ali stanovanjskega posojila.

Takšno veliko zanimanje je vladalo v dosedanjem postopku tudi za oba akta, ki ju te dni sprejemamo na referendumu: Samoupravni sporazum o skupnem reševanju stanovanjskih potreb in Pravilnik o reševanju stanovanjskih potreb. Že pred obravnavo na zborih delavcev so delegati v delavskih svetih podali preko 110 pripomb na osnutek obeh aktov. Večina teh pripomb je bila umestnih, nekatere so bile celo tako koristne, da so jih povzeli še drugi tozdi in delovne skupnosti. Oba akta so obravnavali skoraj vsi najvažnejši samoupravni organi in vse družbenopolitične organizacije. Po vsem tem lahko upravičeno pričakujemo, da bo to področje sedaj normativno pravilno in ustrezno urejeno.

Seveda pa se moramo zavedati, da s sprejemom Pravilnika o reševanju stanovanjskih potreb nimamo niti enega stanovanja več in niti dinarja več sredstev za posojila. Vse to je namreč odvisno le od tega, kakšen bo naš dohodek in kako bomo z njim gospodarili. Pač pa naj bi bil pravilnik sredstvo, s katerim bomo dosegli, da se izboljša naš odnos do reševanja stanovanjskih potreb in da se za to namenjena sredstva pravično razdelijo med delavce.

Dosedanji Samoupravni sporazum o pogojih in merilih za dodeljevanje stanovanj in stanovanjskih posojil iz leta 1975 ni bil več v skladu z obstoječimi zakoni, predvsem z Zakonom o združenem delu in z Zakonom o stanovanjskem gospodarstvu.

Predvsem bi morala vsaka temeljna organizacija in delovna skupnost imeti svoj pravilnik in ne le skupnega na nivoju delovne organizacije. Ta akt pa mora biti po Zakonu o združenem delu sprejet z referendumom. Sodna praksa in praksa ustavnih sodišč je v teh letih tudi oblikovala

mnoga pravila, s katerimi dosednji akt niti ni mogel biti v skladu.

Vse to smo seveda že sami vedeli in zato tudi že pripravljali delovno gradivo za nov samoupravni splošni akt. Kljub temu je bila »injekcija« družbenega pravobranilca samoupravljanja, ki nas je z dopisom opozoril na neustreznost dosednjega akta, kar dobrodošla, saj smo še pospešili postopek sprejemanja. Vedeli smo namreč, da brez novega akta ne bomo mogli deliti niti novih stanovanj, ki jih pravkar pričakujemo. Vsak sklep na podlagi starega sporazuma bi bil namreč izpodbojen, saj bi bil brez pravne podlage.

Že od vsega začetka so se tozdi in delovni skupnosti odločili, da bomo

se morajo med merili prepletati tako tista, ki izražajo delavčev delovni prispevek, kot tudi tista, ki so odsev socialno-ekonomskih razmer. Ne bi bilo prav, da bi največ točk zbrali zopet tisti delavci, ki imajo višje razporeditvene razrede in s tem osebni dohodek, saj si oni samo lažje pomagajo kot tisti z nizkimi osebnimi dohodki. Po drugi strani pa se zopet stanovanjska sredstva ne morejo razdeljevati le izključno po socialnih kriterijih, ne da bi se upošteval delavčev delovni prispevek ter delovni pogoji. To bi ne bilo v skladu z Zakonom o združenem delu, konec koncev pa naj bi imela funkcijo reševanja socialnih problemov tudi solidarnostna stanovanja pri stanovanjski skupnosti.

Bistvena novost pri postopku reševanja stanovanjskih potreb je v tem, da prednostna lista, ki je sprejeta po postopku določenem v pravilniku, velja do naslednjega razpisa, ki se objavi praviloma čez eno leto. Torej bodo imeli tisti, ki so na prednostni listi, bolj stabilen položaj kot doslej, saj se bodo v primeru, da se med

Žena, v tej vročini ne bi bil rad na njihovem mestu!

imeli tudi še skupni akt — samoupravni sporazum, s katerim bomo skušali zagotoviti približno enako raven pri reševanju stanovanjskih potreb v okviru Litostroja. To bo doseženo z združevanjem sredstev po načelu vzajemnosti in solidarnosti in pa s skupnimi merili in obvezami, ki pa so dokaj ohlapna, tako da ima vsaka tozdz oz. delovna skupnost vso možnost urediti to področje s svojim pravilnikom tako, kot njenim delavcem najbolj ustreza. Iz sporazuma je bilo tudi enoglasno izločeno poglavje o kadrovske stanovanjih, ki se bodo odslej določala in razdeljevala izključno v tozdz oz. delovnih skupnostih.

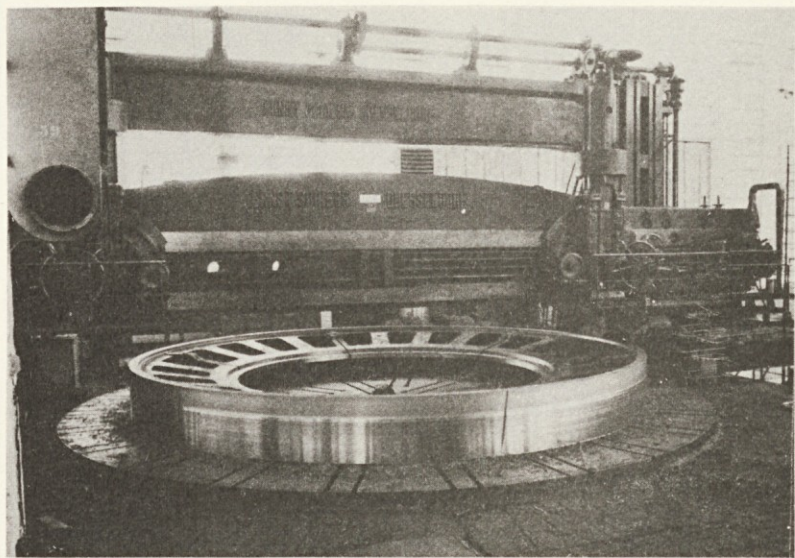
Pravilnik o reševanju stanovanjskih potreb posameznega tozda oz. delovne skupnosti ima za svojo »omejitve« le skupno sprejeta merila in obveze, ter določila družbenega dogovora o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SRS. Kot vsebinska novost je še bolj poudarjeno načelo o obvezni lastni udeležbi v skladu z delavčevim gospodarskim in socialnim položajem. Posebnih olajšav oziroma pomoči bodo tu deležni mladi delavci oz. družine in pa delavci, ki so trenutno v izjemno težkih socialnih razmerah. Določen je tudi stanovanjski standard, ki znaša za štiričlansko družino 70 m².

Merila za določitev vrstnega reda v postopku sprejemanja in predhodne obravnave na zborih delavcev niti niso bila deležna velikih pripomb. Zdi se, da je bila predlagana varianta kar ustrezna. Delavci so spoznali, da

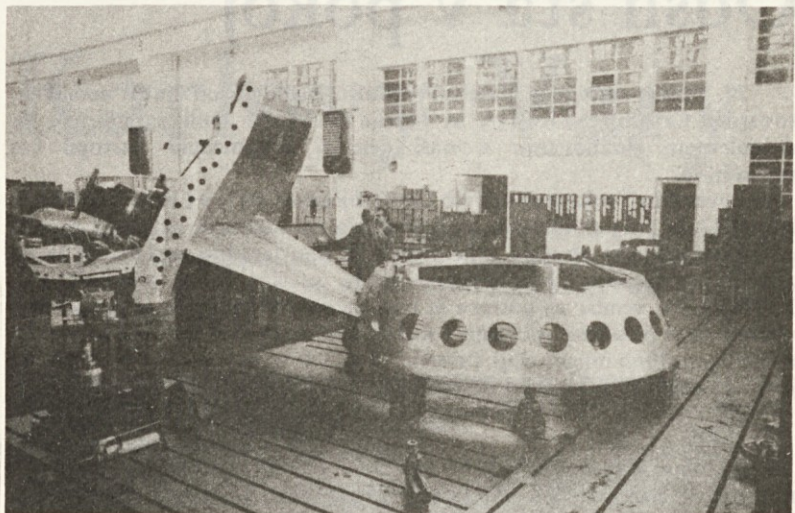
letom pojavijo nova stanovanja ali sredstva za posojila, le-ta dodeljevala po vrsti tistim, ki so naslednji na prednostni listi, ne da bi bil potreben ponoven razpis in sestavljanje nove prednostne liste. Vedno pa se sestavlja dve prednostni listi — ena za dodeljevanje stanovanj in druga za dodeljevanje stanovanjskih posojil.

Kadrovska stanovanja naj bi imela predvsem to funkcijo, da tozdz oz. delovna skupnost z njimi pridobi delavce, ki jih nujno potrebuje, a jih ni mogoče dobiti preko običajnih objav oz. razpisov. Za katere deficitarne kadre bodo namenjena stanovanja, pa bo določil delavski svet tozda oz. delovne skupnosti v okviru letnega programa reševanja stanovanjskih potreb. Seveda bo možno, da za te potrebe sploh ne bo namenil nobenih sredstev, če pač ne bo tako perečih kadrovske potreb. V tem primeru bo seveda ostalo več sredstev za reševanje stanovanjskih potreb že zaposlenih delavcev, kateri pa tudi lahko dobijo nekaj dodatnih točk, če delajo na delovnih nalogah, ki so označene kot deficitarni poklici.

Delavci tistih tozdzv oz. delovnih skupnosti, ki so oziroma bodo oba akta — sporazum in pravilnik, na referendumu sprejeli, bodo kmalu lahko razdeljevali nova stanovanja in stanovanjska posojila. Upajmo, da bosta oba akta ustrezno urejala njihova medsebojna razmerja na tem področju, še bolj pa, da bi ustvarili čimveč dohodka in s tem sredstev za reševanje stanovanjskih potreb in pa seveda — da se cena stanovanj ne bi tako vrtoglavo višala!

Obdelava zobatega venca na naši največji stružnici za pogon mlina v rudniku Veliki Krivelj — BOR. Premer venca je 7340 mm. (Foto: E. L.)

Poskusna montaža vodilnika za prvi agregat za HE Čakovec (Foto: E. L.)

Brate, družo

Ko ti je bacio prašinu u oči,
da si bacio kamen
na majku slobodu?

Traži izvor čiste, bistre vode!
Operi oči!

Na Kosovom polju,
groblju tvojih i mojih
pradedova
naberi buket božura
i pokloni bilo kojem borcu,
palom za slobodu.

Posej žito u izoranu zemlju,
očisti ga od plevla!

Dušanka Kogoj

Uspešna akcija

Vsakodnevno opozarjamo in dopovedujemo, da lahko tudi najmanjša nepazljivost, malomarnost, pozabljivost ali brezbriznost povzroči veliko materialno škodo. To je bil vzrok požara v skladišču Avtomontaže, saj je odvrgel cigaretni ogorek povzročil večmilijonsko škodo.

13. julija ob 14.45 je vratar Anton PEČEK iz ICL telefonsko javil poklicnim gasilcem, da se kadi nekje nad barakami v Korotanski ulici.

Dežurna ekipa treh poklicnih gasilcev je takoj odhitela k mestu, kjer naj bi bil požar. Še preden pa so prispeli, so ugotovili, da gori v Avtomontaži. Ko so prispeli na kraj požara, so takoj stopili v akcijo, bili so prvi. Kasneje so prihitele še druge gasilske enote.

Skupinovodja Janez TEGELJ je v trenutku ocenil položaj. Napotil je napadalca Ivana JAGRA do požarišča in mu pri tem pomagal. Kasneje je še sam razvil drugi napad. Tako

sta uspešneje preprečila širjenje požara. Voznik Marjan ZAVRL je nadziral delo črpalke in obenem z delavci Avtomontaže razvil verigo cevi do hidranta za napajanje cisterne. Četrty gasilec Branko PETERNEL, ki je bil na rednem obhodu po Litostroju, je opazil dim, se vrnil v gasilni dom, videl, da je skupina že odšla in se brez premišljanja odpeljal na kraj požara ter se vključil v akcijo.

Med odsotnostjo poklicnih gasilcev pa je pri telefonu in zvezi dežurni vratar Janez KOROŠEC.

Poudariti moramo, da so naši poklicni gasilci postavljeni predvsem za varovanje naše delovne organizacije, in je samoiniciativen odhod skupine drugam pohvalen, saj so tako obvarovali premoženje delovne organizacije v naši bližini.

A. Burger

Anton Tomažič

Gasilska enota CZ na vaji pri režijski mizarni (Foto: M. M.)

UTISAK NAPRAVI

Potrudi se,
utisak napravi.
Ljudi to obično cijene,
a ne to,
kakav si u stvari.

Kada ostaneš sam
i napušten — ne mari.
Ti se samo potrudi
i utisak napravi.

Para nemaš — posudi
do prve plate.
Zatim radi od jutra do sutra,
što si dužan vrati.
A ostalo će, zna se već,
krčma, žene, disko ...
da proguta.

Ti si tužan,
oči tvoje suze krase vrele.
Ne toga
pred ljudima ne pokazuj,
jer samo su dobro
spremni s tobom da podijele.
I zato:

potrudi se,
utisak napravi.
Ljudi to obično cijene,
a ne to,
kakav si u stvari.

TOFO

Odšli sta v pokoj

25. junija smo se v veselem vzdušju poslovili od naših sodelavk, tovarišic Črtomire TROHA in Marije ŠAVOR. Tudi za njiju je po dolgoletnem službovanju v naši delovni organizaciji nastopil čas upokojitve.

Tovarišica Troha je ena prvih Litostrojčanov, saj je v Litostroj prišla že leta 1947. V štiriinšestdesetih letih je delala na različnih delovnih mestih administrativnega značaja. Njeno delo je bilo izredno pestro, saj je po zadnjih reorganizacijah opravljala posle v službi kakovosti TOZD MONTAŽA, vendar za potrebe še treh tozdov. Njeno delo je moralo biti vestno, da je potekalo usklajeno s službo kakovosti in v zadovoljstvo posameznih temeljnih organizacij. Tovarišici Troha je to popolnoma uspevalo, saj je v času dolgoletne prakse pridobila bogato administrativno znanje.

Podobno je tudi tovarišica Šavorjeva opravljala v Litostroju razna administrativna dela v različnih oddelkih. V našo tovarno je prišla zgodaj, to je leta 1950. V zadnjih letih je svojo dolgoletno pripadnost Litostroju izkazovala z opravljanjem nalog v službi kakovosti TOZD MONTAŽA. Tudi njeno delo je veljalo potrebam več tozdov, tovarišica Šavorjeva ga je s svojo vestnostjo z lahkoto opravljala. To se je še posebej odražalo v izrednem vzdrževanju reda v arhivu službe kakovosti.

Našima izredno priljubljenima sodelavkama Črtomiri in Mariji želimo v pokoju predvsem zdravja in mnogo srečnih dni v krogu njunih družin.

Sodelavci!
TOZD MONTAŽA

ZAHVALE ● ZAHVALE ● ZAHVALE

Zahvaljujem se za darila in pristrčno slovo, ki so mi ga priredile sodelavke in sodelavci iz KSS, tov. VOGELNIKU, tov. KOROŠCU in tov. VOLFANDU pa za poslovilne besede ob odhodu iz delovne organizacije Litostroj. Še prav posebno se zahvaljujem članom odbora samoupravne delavske kontrole delovne organizacije Litostroj in predsednikom odborov TOZD DS za pristrčno slovo in darila. Prav tako se zahvaljujem družbenopolitičnim organizacijam in samoupravnim organom za darila ter tov. Adolfu STRAKI in tov. Pavletu STUPNIKARJU za iskrene besede. Hvala tudi nekdanjim sodelavcem iz leta 1947-48 in vodstvu tozdov PUM, PZO, OB in ICL za darila, pristrčni klepet in obujanje spominov na prva leta dela v DO Litostroj.

Še enkrat se zahvaljujem predsednikom odborov samoupravne delavske kontrole TOZD-DS in članom odbora DO Litostroj za njihovo pionirsko delo, še prav posebno pa tov. Adolfu STRAKI, Aleksandru ŠTINEKU in tov. Antonu TOMAŽIČU za nasvete, s katerimi so mi pomagali pri mojem delu v Litostroju.

Kolektivu želim še veliko uspeha na gospodarskem področju, vsem članom kolektiva pa mnogo osebnega zadovoljstva in družinske sreče.

Sonja MRAVLJA

Ob mojem odhodu v pokoj se sodelavcem v tozdu NABAVA najlepše zahvaljujem za poslovitveno slovesnost in lepo praktično darilo in jim želim pri odgovornem opravljanju nalog še mnogo uspehov.

R. Hlebec

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem v livarni sive litine za slovesnost, ki so mi jo pripravili, in za darilo.

Jože Tomažin

Vsem nekdanjim sodelavcem — modelarjem iz modelne mizarne se zahvaljujem za pristrčno slovo, ki so mi ga priredili ob odhodu v pokoj. Zahvaljujem se za cvetje in lepo darilo.

Franc Blatnik

Ob odhodu v pokoj se vsem sodelavcem v TOZD TVN najlepše zahvaljujem za pozornost, čestitke in prekrasno darilo.

Vsem želim še mnogo uspehov pri delu.

Radoš Krulej

Popravek

V zadnji številki časopisa je prišlo v članku z naslovom VSAKO DELO JE ODGOVORNO, ki je bil objavljen na 7. strani, do precej neljubih napak. Z namenom, da se opravičimo tovarišici Grundnerjevi pa tudi da popravimo nekatera dejstva, objavljamo tale popravek.

V članku je večkrat omenjeno, da je bila tovarišica Grundnerjeva izvoljena za predsednika SIS za zaposlovanje v občini Šiška. To je bila dokaj pomanjkljivo napisana funkcija, kajti dejansko je bila izvoljena za predsednika izvršilnega odbora SIS za zaposlovanje občine Ljubljana—Šiška. Da ne bo pomote tudi pri vrsti sisa — v celem članku gre vedno samo za SIS za zaposlovanje, čeprav je bilo kar dvakrat narobe napisano SIS za izobraževanje. Do napake je prišlo tudi v drugem stolpcu v drugem odstavku, kjer je govor o tem, da pride povprečno na mesec v Litostroj tudi po 50 do 60 delavcev, ki iščejo službo. Ta številka drži v toliko, da tolikšno število delavcev zaposlimo; vseh, ki se na mesec oglašijo oziroma, ki iščejo službo pa je bistveno več. Zato tudi lahko govorimo, da ima tovarišica Grundnerjeva veliko dela.

Za napake se torej še enkrat opravičujemo.

M. M. — uredništvo

V spomin

24. junija letos smo se na pokopališču na Krki za vedno poslovili od našega mladega sodelavca Toneta HOČEVARJA.

Še zelo mlad, star komaj 17 let, se je zaposlil v kovačnici, kamor ga je vleklo veselje do kovaškega poklica in zven kovaških kladiv.

Neisprosna smrt je mnogo prezgodaj pretrgala nit njegovega mladega življenja in ga iztrgala iz naših vrst.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Sodelavci tozda PZO — kovačnica

Ob nenadni smrti mojega sina Antona HOČEVARJA se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz TOZD PZO za venec in denarno pomoč ter godbenikom in govorniku za poslovnice besede.

Oče Anton Hočvar,
sestra Berta, teta Marija
Kavčič in stric Alojz Hočvar

KAJ PA NAŠ PROSTI ČAS?

IZLET

Če pravimo »izlet«, tedaj mislimo obisk narave ob krajši ali daljši hoji po gozdnih poteh, po travnikih, ob reki, skratka v naravi, kjer se naučimo čistega zraka, kjer sprostim svojo energijo, se počutimo res proste. Prav to pogrešamo na dolgočasnih ulicah v mestu, kjer tudi ni primerne možnosti za razvedrilo, kakršno nudi narava, in za zadostno rekreacijo.

Glede na trajanje in intenzivnost ločimo več vrst izletov:

- sprehodi,
- izleti (poldnevni, celodnevni, večdnevni),
- ture in pohodi

Sprehod je telesno najmanj zahteven. Fiziološka obremenitev organizma je minimalna. Učinek je predvsem omejen na psihično sprostitvev in zadrževanje na zraku. Posledica sprehoda je prijetno počutje, lahko rahla utrujenost. Človek naj bi vsak dan odšel na 1—2-urni sprehod.

Izlet je telesno zahtevnejši od sprehoda. Razdalje so večje, gibanje je hitrejšo, običajno nosimo tudi breme (nahrbtnik). Po izletu smo utrujeni. Človek naj bi odšel na izlet enkrat tedensko ali vsaj enkrat na štirinajst dni.

Tura je zelo zahteven planinski izlet najmanj v sredogorje z večurno hojo do cilja. Pri **pohodu** večje razdalje premagamo peš. Pohod je lahko v ravninskem svetu; če pa je v goratem svetu, ga imenujemo planinski pohod. Tura je lahko enodnevna ali večdnevna, pod pohodom

pa razumemo vedno le večdnevno hojo. Človek naj bi v enem letu opravil vsaj 3—4 ture in en zahtevnejši pohod.

Glede geografskih značilnosti ločimo:

- ravninski izlet,
- planinski izlet,
- izlet v gozd,
- izlet k morju, jezeru ali reki.

Glede na prometna sredstva ločimo:

- izlet peš,
- izlet s kolesom,
- izlet s smučmi,
- izlet s čolnom (kajak, kanu),
- izlet z motornim vozilom, vlakom, ladjo,
- kombinirani izlet.

Glede izletov z motornimi vozili in vlakom je potrebno pripomniti, naj ti izleti ne bi bili taki, da se na cilj že kar pripeljemo, pač pa morajo biti izbrani tako, da je potrebno do cilja uporabiti tudi lastne moči. Le tako bomo ravnali v skladu z osnovnim načelom, ki zahteva, da mora biti vsak izlet fiziološko učinkovit.

Dober izlet mora biti vsebinsko bogat. To bomo dosegli, če bomo upoštevali **tri temeljne zahteve**, po katerih mora biti vsak izlet:

1. fiziološko učinkovit — mora imeti določen, starostni stopnji primeren fiziološki napor;
2. poučen — širjenje obzorja, spoznavanje taborniških ali planinskih večšin
3. zabaven in prijeten — zato naj bo v ugodnih vremenskih razmerah, ne preveč naporen in dolgočasen. Primerne so elementarne igre, šaljive igre in podobno.

Glede na to, **katera zahteva pravladuje**, ločimo štiri tipe izletov:

1. športni izlet — poudarjena fiziološka učinkovitost,
2. poučni izlet — šolske ekskurzije,
3. rekreativni izlet — poudarek na razvedrilo, zabavi in sprostitvi,
4. kombiniran izlet — enako so zahtevne dve ali vse tri zahteve.

Na izletih se nam običajno vedno ponujajo možnosti, da upoštevamo vsa tri načela. Včasih je bolj poudarjeno eno načelo, včasih drugo. Kateri zahtevi dajemo več poudarka, je odvisno od namena izleta in od vrste udeležencev (šola, športna ekipa, taborniki, delovna organizacija).

Za vsako delo, za katero želimo, da kar najbolj uspe, je potrebna določena priprava. Od priprave je v veliki meri odvisna tudi uspešnost izleta. Vsaka inprovizacija se lahko grdo maščuje.

Dobra priprava izleta ali pohoda obsega:

- a) psihično pripravo — navdušenost in zainteresiranost,
- b) telesno pripravo — intenzivnejše fizične priprave,
- c) organizacijsko pripravo — določitev cilja, načrt stroškov, dejavnost na izletu, spisek opreme, način prehrane, rezervacija prenočišč (če gre za večdnevni izlet), nakup vozovnic in torbice za prvo pomoč.

Seznam opreme:

1. Osebnizkaznica
2. taborniška oz. planinska izkaznica (potrjena za tekoče leto)
3. zdravstvena izkaznica
4. oblačilo (hlače, srajca ali puli, pulover, vetrovka s kapuco, pokrivalo, nogavice, čevlji, perilo).
5. rezervno oblačilo (spodnje perilo, srajca ali puli, hlače ali trenirka, nogavice, copate, rokavice).

6. nepremočljiv dežni plašč
7. nahrbtnik
8. toaletni pribor
9. šivalni pribor
10. elastični povoj, hansaplast
11. žepni nož
12. baterija
13. zložljivi kozarec ali metalizirana vrečka od sadnega soka
14. svinčnik, zemljevid, vodič
15. fotoaparat, kamera
16. pomožna vrstica (najlonska) debeline 6 mm in dolžine 4—5 m
17. pomožna vrstica (najlonska) debeline 3—4 mm in (2—3) m
18. aluminijasta škatla za hrano
19. kalorična hrana
20. konzerve
21. poživila (sladkor, C-vitamin, vitergin, vital, limona, limonin, cedevita, čokolada, cedemonta...)
22. suho sadje
23. polivinilna vrečka za odpadke
24. torbica za prvo pomoč, ki naj vsebuje predvsem:

termometer ali F-test, gazo, zavoj, sredstvo za nego ran (asepsol, mertoplast), hansaplast, antipiretik (aminopirin), bactisubtil, odvajalo (dulcholax ali eulaxin), tablete proti bolečinam (analgin), sredstvo proti vnetju grla (ospen ali oratren), sredstvo proti prehladu in gripi (andol), škarje, propolis, jekoderm, phenergan.

25. tehnična oprema za varovanje.

Za manj zahteven izlet izberemo iz navedenega spiska le opremo, ki jo bomo potrebovali. Ne glede na zahtevnost izleta pa med obvezne dele osebne opreme štejemo ustrezne čevlje, vetrovko s kapuco, nahrbtnik, dežni plašč, rezervno perilo in rezervno jopico.

Za zahtevnejši izlet je izredno pomembna oprema. Slaba in pomanjkljiva oprema je že marsikomu zagrenila izlet. Nema lokrat je tudi

vzrok za prehlad, poškodbo ali celo večjo nesrečo.

Glede na to, da je pred nami čas rednih dopustov, smo vam pripravili serijo člankov o organizaciji in izvedbi izletov, taborjenje in kampiranje. V prihodnjih številkah vas bomo seznanili z organizacijo in izvedbo ostalih oblik preživljanja prostega časa. Želimo, da bi vam ti napotki pomagali pri odločitvah za lepše in uspešnejše možnosti vaših zasluženih počitnic.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Z. Bendelj

Oj dopust, ti čas presneti

(DEDOVA POČITNIŠKA NAKLADANJA)

Ne zapravi vsega — potuj nobel

»Ko sem hodil še v gimnazijo, sem bil vprašan zemljepis, naj pokažem Malo Azijo, pa pokazal sem Pariz,« so začetki pesmi neznanega avtorja, ki ji še danes rad pritegnem. Spominja me na študentska leta, ko smo hodili na dolga potovanja le po zemljevidih, o dopustih v današnjem smislu pa sploh nismo imeli predstave. V tem pogledu je bila moja vzgoja resnično pomanjkljiva, kajti spremna beseda staršev pred vsakim šolskim izletom je bila:

»Tu imaš 10 dinarjev za vsak primer — pa ne zapravi vsega!«

Nasprotno pa nam je gimnazijski razrednik za take priložnosti vedno priporočal:

»Če potujete, potujte nobel.«

Tako sem še danes ves razdvojen, kadar odhajam na pot, saj ne vem, kolikokrat po 10 dinarjev bo dovolj za »nobel« potovanje in da bi še kaj prinesel nazaj.

Izmenična izbira ene in druge metode doslej še ni pokazala odločilne prednosti, razen zakonitosti, da je »za malo denarja, zmeraj malo muzike« in obratno seveda.

Danes gre to drugače — sicer pa veste sami in res nima smisla, da napletam naprej.

Zanimiva pa je tista obrobna ugotovitev, koliko ob tem človek prenese za ljubo zdravje: kolone na cesti, razbeljeno pločevino, v kateri je savna zastoj, »gneča« na plažah in kampih, pa tudi kak potrošeni dinar več, kot je bil načrtovan v dneh varčevanja.

Vse za zdravje in rjavo kožo!

»Mar ni fino, ko se morajo prijatelji kljub prepovedi otipavanja lastno-ročno prepričevati, da nimam nogavic,« mi je zaupala kolegica še pred nekaj leti...

Sicer pa hodimo na dopust, da pozabimo in se spet spomnimo, da se odpočijemo in spet utrudimo, da povežemo ali pa morda še bolj razvežemo zrahljane družinske vezi.

Kam vse gredo pota

Zanimivo je zasledovati, za kakšne oblike in smeri dopustniškega potovanja se ljudje odločajo. Večino požre morje, ko prihajajo na vse mogoče načine, od katerih je s kolesom gotovo

gledališču; pa tudi taki, ki se odpravljajo brez vsakega načrta, neodvisno in sproščeno, namesto koncertov si privoščijo žgolenje pernatih spremljevalcev in namesto zgodovinskih muzejev obiskujejo neobdelane vrtove narave, kjer odkrivajo zmeraj nove zanimivosti.

Različna so pota, motivi in načini dopustovanja, vsak po svoje si jih izbira — jaz tudi, zato bom šel letos spet ... trikrat lahko ugibate. (Zaupam vam le to, da gradim ...)

V upanju, da me bo tudi med betonom in opeko obiskalo sonce in našlo zdravje, vas dopustniško pozdravlja vaš večkratni deda

ETO

Delavci in upokojenci DS PFSR na Jezerskem in Češki koči (1543)

V deževnem tednu konec junija smo se v dvomih pripravljali na izlet na Jezersko in k Češki koči (1543 m).

27. junija smo se prebudili ob sončnem vzhodu in veseli prispeli na zborna mesto pred izobraževalnem centrom Litostroj. Ko smo obložili avtobus letališča Brnik z vso našo prtljago, smo se odpeljali proti Gorenjski. Na Jeprci je bil kratek postanek, da smo v avtobus sprejeli še dve naši sodelavki.

Na Jezersko smo prispeli v dveh urah. Ogledali smo si prostor in pripravili roštilj za prvo peko oziroma našo malico. Po krajšem počitku smo se odpravili proti Češki koči.

Vrli planinci so bili: Tone, Franci, Franc, Brane, Janez, Boben, Nada, Kristina, Cirila, Anica, Olga, Zdenka in Rajko;

Ostali so si ob jezeru ogledali razstavo slik slikarja naivca Jaka Zadnjikarja — domačina z Jezerskega.

Planinci smo si dali pot pod noge in odšli navkreber proti Češki koči. Po večurnem sopihanju smo vsi prispeli na vrh Češke kočice na višino 1543 m. Med potjo sta nam omagala le Franc in Brane, obrnila sta se malo pred vrhom in odšla nazaj.

Na vrhu smo se odpočili in ohladili naše telo s pijačo. Imeli smo lep pogled na Ledine, kjer je še veliko snega in smučarjev. Ob našem posedanju nas je sonce prav prijetno grelo in opeklo. Po kratkem postanku smo se vrnili nazaj k jezeru. Ker so bili udeleženci izleta stari od 3 do 60 let, so nekateri ostali ob jezeru in nam že pripravili roštilj in pričeli peči slastne zabebrnice in pleskavice. Upokojenci in upokojenke so veliko prispevali k dobremu razpoloženju.

Kljub negodovanju nekaterih, da je še zgodnja ura in da je ob jezeru lepa glasba, nas je šofer Franci odpeljal proti Olševku.

V vasi Olševke smo obiskali dva naša sodelavca Selana, pri katerih je bilo veliko smeha na račun obiska z avtobusom. Po kratkem času je iz hiše zadonela pesem, katero so slišali tudi tisti, ki so posedli zunaj na klopih, stoli in travi.

Po krajšem postanku pri njih smo se odpeljali proti Ljubljani in v dobrem razpoloženju zaključili naš izlet.

C. Masnikosa

Ludvik! Tudi s to rečjo se ne da plavati!

Karlovy Vary

»Srečno pot in prijetno letovanje v Karlovih Varyh!« S temi besedami nas je pospremila predstavica počitniških domov in že je avtobus odbrzel proti Ljubljani, preko Avstrije, mimo Čeških Budjevic, Piska in Plzna do cilja našega potovanja.

Skupina Litostrojanov pred kopališko stavbo v slovitih Karlovih Varyh

V Pisku nas je pričakal vedno nasmejan Jaroslav, ki je bil ves čas našega bivanja z nami in je skrbel za dobro počutje.

Drugi dan smo si že ogledovali kraj našega bivanja. Pomešali smo se med množico turistov, ki v sezoni krepko napolnijo zdravilišče (prebivalcev je okoli 40.000, v sezoni pa jih je skupaj s turisti daleč preko 100.000).

Karlovy Vary so idilično mesto z zgradbami iz dobe cesarske Avstrije, novogradenj je zelo malo. Nove so samo reprezentativna Gagarinova kolonada (vrelci zdravilne vode), hotel Terme s kinodvorano, kjer vsako leto poteka karlovarski filmski in televizijski festival, nov je tudi zunanji kopalni bazen.

Polno je zgradb častitljive starosti, ki nosijo na sebi spominske plošče z napisi, da so v njih vsaj začasno prebivali velikani svoje dobe (ruski car Peter Veliki, Beethoven, Schiller, Karel IV. — ustanovitelj Karlovih Varov, Janaček, Smetana itd.).

Zdravilnih vod je tukaj več vrst in če lahko verjamemo, skoraj ni bolezni, ki bi jih ne pozdravile.

V Gagarinovi kolonadi brizga vrelc več metrov visoko, voda pa priteče iz globine 2500 m. Temperatura vode je od 27 do 72 stopinj Celzija.

V začetku se nam je zdelo kar malo smešno, kako so turisti iz malih porcelanastih vrčkov počasi srkali zdravilno pijačo, toda kmalu smo se tudi mi vključili mednje in nič več se nismo čudili dolgim vrstam ljudi, ki so čakali na vodo.

Na svoj račun so prišli tudi ljubitelji nočnih zabav, saj je barov v tem letoviškem kraju več in niso bili preveč oddaljeni od našega bivališča.

Ob izletu v Prago smo si ogledali

najprej letališče, vendar nas je izredno hladen veter kmalu nagnal naprej. Ker je bilo za ogled ostalih znamenitosti glavnega mesta zelo malo časa, so le redki videli praški trg s svetovno znano uro.

Ogled še dveh zdravilišč — Frantýškove in Mariánske lazne nas je zelo navdušil. Frantýškove lazne so lep zdraviliški kraj, obdan s parki. V paviljonu je igrala godba promenadni koncert in kar težko se je bilo ločiti od lepih zvokov v tako prijetni okolici.

Tudi v Mariánskih laznah so stavbe dosegle že precejšno starost, vendar fasade zgradb obnavljajo, pri obnovi sodelujejo jugoslovanska podjetja (Pelagonija iz Skopja).

Ogledali smo si zimsko športno-rekreacijski center Klinovec, kjer smučajo tudi naši smučarji. Center je v zimskem času gotovo zanimiv, vendar poleti deluje malce grozljivo, tako kot pokrajina iz filmov na kakšnem zapuščenem planetu, saj so smreke gole in suhe, ker nanje vplivajo strupeni plini iz kemičnih tovarn, ki onesnažujejo to okolje.

Čas bivanja v prijetnih Karlovih Varyh je kar prehitro minil. Za res domače in udobno počutje so gostitelji storili vse, kar je bilo v njihovi moči. Pri tem ne smemo pozabiti vodiča Marjana, ki nas je uspešno in na splošno zadovoljstvo vodil tako na poti, kakor tudi v ČSSR.

Gostiteljem in organizatorjem se za lepo doživetje vsi prav lepo zahvaljujemo, gotovo pa bo drugo leto gostovanje najmanj tako uspešno in prijetno, saj bodo lahko ob letošnjih izkušnjah odstranjene morebitne pomanjkljivosti.

H. Bratkovič

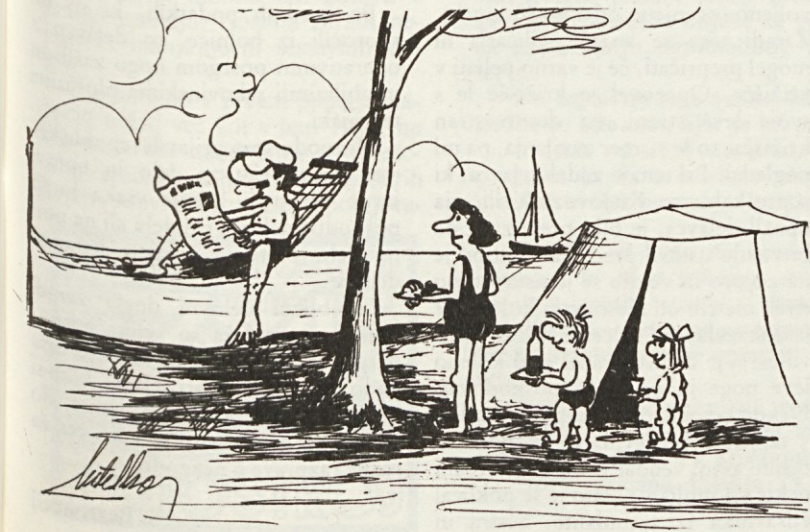
Zakaj na dopust

Ker nismo hodili na dopust, se tudi nismo spraševali, zakaj bi morali hoditi. Za nas so bile »počitnice« in takrat smo nabirali borovnice in se učili plavati v Savi in Gradaščici. Morje sem prvič videl, ko sem bil star 14 let. Takrat sem že znal plavati, pa tega znanja nisem mogel izkoristiti, kajti na družinskem izletu z avtobusom smo prišli morje le gledat. Z majavo barkačo smo se popeljali na Krk in nazaj na Sušak ter z večjimi in manjšimi želodčnimi težavami pretrpeli tudi nočno vožnjo domov. Povem vam, da sem imel morja za tistikerat pa še mnogo kasneje — dovolj.

najceneje: tudi avtostop bi sodil v to kategorijo, če mu povprečka pri dekletih ne bi kvarile posamezne drage skušnje.

Veliko se jih odloči za gore; srečanja na transversalnih poteh, samotnih vrhovih in v planinskih kočah so včasih prav zanimiva. Nikoli ne bom na primer pozabil skupine koroških Slovencev, s katerimi smo se srečali na vrhu Ojstrice, se brez posebnih ceremonij seznanili in skupaj zapeli tako doživeto in iz srca kot malokdaj; pisalo pa se je leto 1937.

So spet drugi, ki jih vlečejo potovanja: načrtovana do zadnje minute, ogleda tega muzeja in obiska v onem

VESTI IZ PROIZVODNE

TOZD PPO

Prvo polletje je TOZD Proizvodnja preoblikovalne opreme zaključila neuspešno. Dosežena kumulativna proizvodnja je 1115 ton, to je 59 odstotkov polletnega gospodarskega načrta, ki znaša 1900 ton. Kumulativna blagovna realizacija za isto obdobje pa je samo 680 ton oziroma 36 odstotkov.

Glede na dinamični gospodarski načrt za leto 1981, ki predvideva 4.000 ton proizvodne realizacije, smo dosegli v prvem polletju samo 28 odstotkov proizvodne in samo 17 odstotkov blagovne realizacije.

V primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta je proizvodna realizacija večja za 29 odstotkov, blagovna realizacija pa za 27 odstotkov manjša.

Po gospodarskem načrtu 340 ton proizvodne realizacije smo v juniju 1981 dosegli 425 ton proizvodne realizacije oz. 125 odstotkov, blagovne proizvodnje pa smo odpravili samo 74 ton oziroma 22 odstotkov.

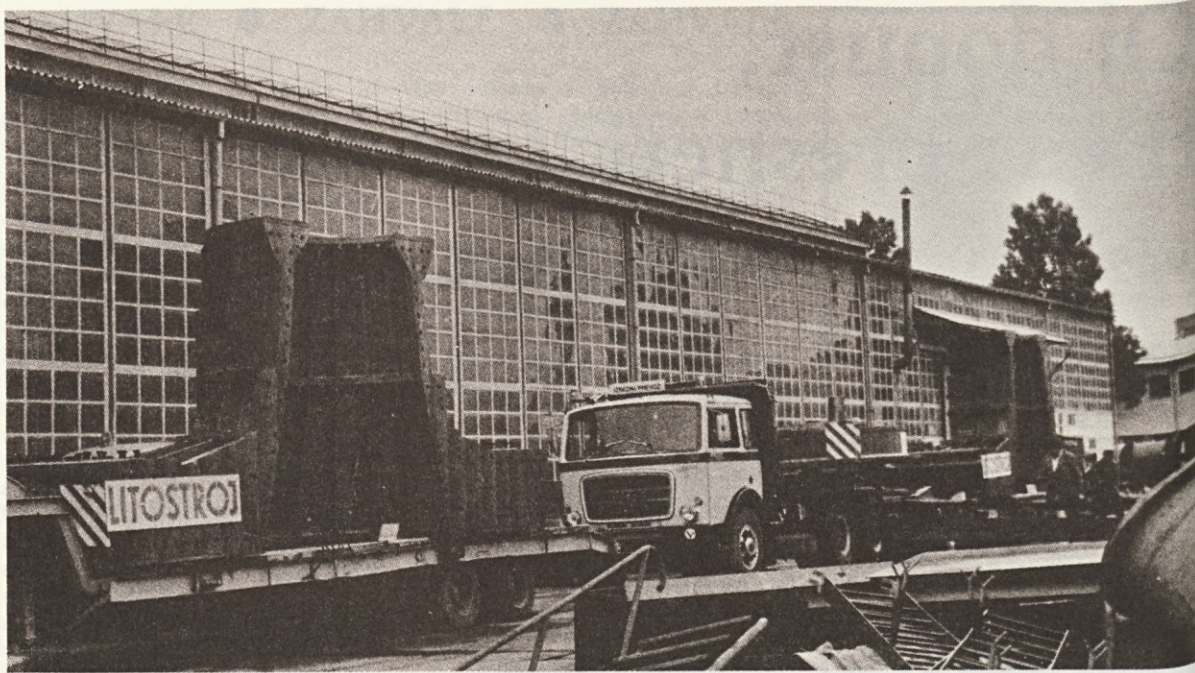
Iz dogovorjene realizacije nam je izpadlo 222 ton za Stanko-import — Moskva (P-93.118) zaradi neažurnosti predaje dobavnic v TOZD PRODAJA. Omenjena blagovna realizacija bo upoštevana v mesecu juliju 1981.

V juniju 1981 smo iz dogovorjene realizacije preoblikovalnih strojev in opreme odpravili: Stankoimportu ZSSR pet hidravličnih obsekovalnikov HOS-1-40 (P-93.134), Mašino Eksportu — SR Romunija sedem kompletov hidravlične opreme za hidravlične vlečne stroje HVC: 2-400 (P-93.121) in raznim naročnikom rezervne dele za naše stroje.

Predvidoma bomo v juliju 1981 zmontirali, funkcionalno preizkusili, popleskali in odpravili večje število preoblikovalnih strojev:

za Oki-Zagreb hidravlični stebri stroj HDS-2-400 (P-62.349), za Iskro Commerce-Ljubljana stroj za tlačno litje DMKh-160-M (P-62.542), za Sever — Subotica stroj za tlačno litje DMKh-160-M (P-62.572), za Unitas — Ljubljana stroj za tlačno litje DMKh-280-M (P-62.574), za Iskro-Commerce — Ljubljana stroj za tlačno litje DMKh-280-M (P-62.593), za Mutal Guss — Solingen, ZR Nemčija stroj za tlačno litje DMKh-280-M (P-93.144) in za Metalurgo-import — ZSSR pet strojev za tlačno litje DMKh-160-M (P-93.132). Skupna teža vsega je 320 ton.

L. Gorjanc

HE GRABOVICA — Ena od odpremnih kolon se pripravlja za odhod (Foto: J. Jereb)

Oprema prvega agregata na gradbišču

V kratkem obdobju od 30. maja, ko je bil za hidroelektrarno GRABOVICA odpremljen prvi gonilnik, pa do 30. junija, ko smo odposlali turbinski pokrov, smo z montažnega prostora v tovarni odpremili kar 420 ton turbinske opreme. To je vsa oprema za prvi agregat. Tako imamo zagotovilo, da bomo prosto gred uspeli predati v avgustu 1981.

Šestkrat se je iz Litostroja vila kolona vozil na gradbišče. Dnevi so bili določeni že vnaprej, kar je zahtevalo še dodatni trud tovarišev v turbinski montaži in vseh sodelujočih v odpravnih službi. Več pogojev je od nas zahtevalo, da smo se strogo držali rokov odpreme. Najvažnejši je vsekakor tehnologija montaže na gradbišču, ko je oprema dobesedno iz kamionov šla v gradbeno jamo, pa prekoračena teža, izredne dimenzije, dovoljenja, spremstvo prometne milice in podobno...

Sedaj, ko je za nami napetost, lahko mirno rečemo, da smo imeli nekaj dni zamude le pri turbinskem pokrovu, drugo opremo pa bi lahko odposlali celo kakšen dan prej. Montažna skupina, ki jo je vodil delovodja Avgust Opaka, je delala od jutra do večera, bili pa so tudi dnevi, ko so delali pozno v noč. Prav s temi napori smo lovili planirane dneve odpreme. Montaža je pokazala tudi to, da se da v dokaj kratkem času odpremiti velike količine, seveda pa morajo biti v montaži na razpolago vsi deli.

J. Babič

Male hidroelektrarne

Na pobudo delovne organizacije Rade Končar, TOZD Elektroagregati, je bil 23. junija na Reki razširjeni sestanek, ki so se ga poleg njenih predstavnikov in Litostroja udeležili tudi predstavniki elektrogospodarstva SR Hrvatske iz Zagreba, Reke, Splita in Osijeka.

Sestanek je bil namenjen izmenjavi informacij o dosežkih na področju izdelave generatorjev, turbin in ostale opreme za male hidroelektrarne in ugotovitvi stopnje pripravljenosti elektrogospodarstva SR Hrvatske glede izkoriščanja manjših potokov in akumulacij, ki so pomemben energetski vir za zadovoljevanje potreb po električni energiji.

Zbranih je bilo kar 21 strokovnjakov, ki so k razpravi prispevali za zanimivosti svojih področij dejavnosti.

Po pozdravnem nagovoru organizatorjev sestanka so predstavniki delovne organizacije Rade Končar seznanili prisotne z novo vrsto sodobno zasnovanih kontaktnih in brezkontaktnih generatorjev za moči od 40—1860 kVA, s posebnimi izvedbami generatorjev z vgrajenimi vztrajnostnimi masami, z dosežki na področju električne regulacije in avtomatizacije in z rešitvami transformatorskih postaj.

Predstavniki Litostroja smo podali informacije o karakteristikah različnih turbin, zapornih organov in pripadajoče opreme. Pojasnili smo

tudi koncept gradnje malih hidroelektrarn po programu elektrogospodarstva SR Slovenije za obdobje 1981—1985. Poudarjena je bila potreba po izdelavi opreme za male hidroelektrarne v serijah z namenom, da bi zadostili ekonomskim pogojem proizvodnje.

Elektrogospodarstveniki SR Hrvatske so povedali, da načrtujejo izgradnjo 40 malih hidroelektrarn na področjih Dalmacije, Like, Slavonije, Gorskega Kotara in drugod. V tej fazi priprav še ne razpolagajo z vsemi hidrološkimi podatki, te bo treba še posneti in obdelati. Takoj naj bi začeli izdelovati tipske projekte za male hidroelektrarne, v katere je potrebno vključiti tipizirano opremo, predvsem tako, ki je že preizkušena v praksi.

Beseda je stekla tudi o mali hidroelektrarni, ki v dolini Soče uspešno obratuje že dobro leto, pa o HE DOTI v Nepal in o proizvodnji prve serije 12 tipiziranih spiralnih francisovih turbin, generatorjev in pripadajoče opreme.

Zaključek sestanka je izzvenel v spoznavanju, da smo v preteklosti gradnjo malih hidroelektrarn zamenjali, ker smo bili obremenjeni z velikimi hidroelektrarnami. Pomena hidroelektrarn pa ni pripisovati zgolj pridobivanju prepotrebne električne energije, temveč tudi večanju družbene samozaščite in obrambne sposobnosti. Prav zaradi slednjega je potrebna še večja angažiranost vseh, ki so vključeni v uresničitev programa izgradnje malih hidroelektrarn.

M. Kokalj

Montaža hidravličnih strojev na 5. polju v novi montažni hali tozda PPO (Foto: E. L.)

Z viličarjem poškodoval delavca

Sprehodi po tovarni so lahko usodni, če se delavec sprehaja po nevarnih področjih (prehodi v delavnicah, ceste izven objektov ipd.).

V vročem jutru 16. junija je delavec stopil v sosednjo zgradbo po čaj iz avtomata. Pri vračanju na svoje delovno mesto je prečkal industrijsko cesto na križišču. V tem je iz nas-

protne smeri v križišče pripeljal pettonski viličar. Ker voznik viličarja ni upošteval prometnih in varnostnih predpisov, je pripeljal v križišče z veliko večjo hitrostjo, kot je to dovoljeno (ocenjeno od 15—20 km/h). Zaradi tega se voznik viličarja ni mogel prepričati, če je varno peljati v križišče. Opazoval je križišče le s svoje leve strani, na desno stran križišča, to je v smer zavijanja, pa ni pogledal. Pri tem je zadel delavca, ki je prečkal cesto. Ko je voznik viličarja opazil delavca, je bilo prepozno, da bi vozilo ustavil pred njim. Stopil je na zavoro in vozilo se je ustavilo po dveh metrih od blokiranja koles (kar je dokazala sled na cestišču). Z vilico viličarja je delavca zadel pod koleno leve noge in ga hudo poškodoval. Nekdo od očividcev nezgode je odšel v tajništvo pločevinarne in poklical rešilni avto, vendar je bil ta na vožnji nekje v Ljubljani. Nato je še poklical zdravnika iz ambulanice. Sestra in

zdravnik sta šla peš na mesto nezgode, ker ni bilo nobenega osebnega avtomobila v bližini, tudi gasilskega ne. Med tem, ko sta zdravnik in sestra hitela na mesto nezgode, sta delavca iz skladišča pločevinarne ranjenemu nudila prvo pomoč. Kmalu po prihodu zdravnika in sestre je pripeljal tudi rešilni avto iz reševalne postaje Ljubljana in odpeljal poškodovanca na urgentni oddelk kliničnega centra.

Po uradnih podatkih, ki so jih sporočili iz bolnice, so delavcu z operativnim posegom nogo zašili in imobilizirali s kovinskima ploščama ter vijaki.

Nezgodo smo prijavili republiški inšpektorju za delo in upravi javne varnosti, ker je vsaka hujša poškodba delavca pri delu ali na poti na delo oziroma iz dela kaznivo dejanje.

Izgubljeni delovni dnevi zaradi bolniškega staleža so velika gospodarska škoda. Veliko delovnega časa pa so izgubili tudi tisti delavci, ki so si ogledovali nezgodo od osme do devete ure, in si nato še vzeli čas za razne razprave o nezgodi.

S. Bertoncelj

